

ผลกระทบของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ
ต่อสถาบันการเงิน

โดย

นายสมศักดิ์ วรวิจักษ์ณ์
ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ สายงานกฎหมาย
ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 26
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2556 - 2557

2. ในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันยังไม่มี การผลิตสัญญาเงินกู้ตามโครงการ ผู้ให้หลักประกันสามารถใช้หลักประกันที่เป็นวัตถุดิบในการผลิต แปรรูป และขายได้ เมื่อได้เงินมาก็สามารถใช้สอยเงินนั้นได้ตามปกติหรือตามข้อตกลงระหว่างผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกัน โดยทรัพย์สินที่ได้มีการจำหน่ายจ่ายโอนไปให้แก่บุคคลภายนอกผู้สุจริตก่อนที่เจ้าหนี้ซึ่งเป็นสถาบันการเงินจะยึดนั้น ก็ให้ถือว่าทรัพย์สินนั้น โอนไปยังผู้รับ โอนโดยปลอดจากภาระผูกพันของหลักประกัน

3. สามารถใช้ทรัพย์สินที่มีมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจได้ทั้งหมด ผู้รับหลักประกันจะเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามความหมายของ พระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 6 และมีการจัดลำดับบุริมสิทธิที่ชัดเจน

4. ในกรณีที่มีการผิคนัดชำระหนี้และเจ้าหนี้ซึ่งเป็นสถาบันการเงินบังคับหลักประกันนั้น การจำหน่ายนั้นไม่จำกัดเฉพาะการจำหน่ายโดยวิธีการขายทอดตลาดเท่านั้น

คำนำ

เอกสารวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 26 ซึ่งเป็นการนำเอานักศึกษาที่เป็นผู้บริหารระดับสูงจากส่วนราชการต่างๆ ทั้งทหาร ตำรวจ พลเรือน รัฐวิสาหกิจและเอกชนเข้ามาร่วมทำการศึกษาและแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ รวมถึงการบูรณาการความรู้ ความเข้าใจและการฝึกหัดการทำแผนยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่างๆ โดยมีข้อกำหนดให้นักศึกษาทำเอกสารวิจัย ในประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติด้านต่างๆ คือยุทธศาสตร์ การเมือง การเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการพลังงานและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการใช้กระบวนการวิจัยในการค้นคว้า วิเคราะห์ ข้อมูลให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้กำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ และนโยบายต่างๆของประเทศได้อย่างเหมาะสม

ผู้วิจัยหวังว่าการทำเอกสารวิจัยฉบับนี้ จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจที่จะมีขึ้นในภายภาคหน้า และจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อนักธุรกิจ ผู้ประกอบการ รวมถึงประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งหลักการและข้อกำหนดตามกฎหมายใหม่จะก่อให้เกิดผลดีต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการขยายตัวของธุรกิจ ส่งผลกระทบในด้านบวกต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศชาติ ทำให้เกิดความมั่งคั่งและมั่นคงในเสถียรภาพอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการออกกฎหมายฉบับนี้ และบรรลุถึงเป้าหมายของการศึกษาตามหลักสูตรของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรเช่นเดียวกัน

(นายสมศักดิ์ วรรณวิทย์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ 26

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
บทที่ 2 แนวนโยบายของธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับการนำทรัพย์สินมาใช้เป็นหลักประกันสินเชื่อ	5
การพิจารณาการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน	5
ทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อ	7
บทที่ 3 ปัญหาเกี่ยวกับการนำทรัพย์สินมาใช้เป็นหลักประกัน	15
ความหมายของหลักประกันในทางกฎหมาย	15
หลักประกันด้วยทรัพย์สินตามกฎหมายไทย	17
การบังคับหลักประกัน	20
วิเคราะห์ปัญหากฎหมายในการนำทรัพย์สินมาใช้เป็นหลักประกัน	21
บทที่ 4 สรุปสาระสำคัญของกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจต่อสถาบันการเงิน	26
การก่อให้เกิดสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ	26
สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาตามสัญญาหลักประกัน	30
การบังคับหลักประกัน	34
ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาหลักประกัน	44
บทกำหนดโทษ	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5	
สรุปและข้อเสนอแนะ	48
สรุป	48
ข้อเสนอแนะ	49
บรรณานุกรม	52
ภาคผนวก	55
ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ... ^๑	56
ประวัติย่อผู้วิจัย	82

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการที่สถาบันการเงินใช้พิจารณาให้สินเชื่อ นอกเหนือจากความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ขอสินเชื่อแล้ว ยังรวมถึงทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันในการชำระหนี้ ซึ่งแต่เดิมการที่บุคคลและนิติบุคคลจะขอสินเชื่อประเภทต่างๆจากสถาบันการเงินจะต้องมีหลักประกัน คือ ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง เครื่องจักร สต็อกสินค้า ตราสารทุน ตราสารหนี้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการประกอบธุรกิจเป็นอย่างมากเพราะผู้ประกอบการบางประเภทไม่มีหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินใดๆที่จะนำมาเป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินได้ โดยอาจมีบัญชีเงินฝาก เครื่องจักรเล็กๆที่ไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนเครื่องจักรและทำให้จดทะเบียนจำนองไม่ได้ หรือสิทธิการเช่าอาคารร้านค้าซึ่งเป็นสถานที่ในการประกอบธุรกิจ ซึ่งทรัพย์สินเหล่านี้ไม่สามารถนำมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้แก่สถาบันการเงินได้ เนื่องจากในระบอบกฎหมายปัจจุบันการนำทรัพย์สินเป็นหลักประกันในการชำระหนี้มีกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ การจำนองและการจำนำ แต่ด้วยการจำนองและจำนำเป็นรูปแบบของหลักประกันการชำระหนี้ที่มีข้อจำกัดในการใช้หลายประการ กล่าวคือ

การจำนำกำหนดไว้เฉพาะสังหาริมทรัพย์เท่านั้นที่จะนำมาจำนำได้ และผู้จำนำจะต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำให้แก่ผู้รับจำนำด้วย หลักการดังกล่าวจึงไม่เปิดช่องให้ผู้ประกอบการนำสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอื่นอีกมากมาย เช่น สินค้าคงคลัง วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต สินค้า สิทธิการเช่า เป็นต้น ไปจำนำเพื่อสามารถจำนำได้ หรือหากผู้จำนำส่งมอบทรัพย์สินจำนำแก่ผู้รับจำนำไปแล้ว แต่มีความจำเป็นที่จะต้องนำทรัพย์สินจำนำกลับคืน ก็จะทำให้การจำนำระงับสิ้นไป

การจำนอง ถึงแม้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะมีได้กำหนดให้ผู้จำนองต้องส่งมอบทรัพย์สินจำนองให้แก่ผู้รับจำนองก็ตาม แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็มีข้อจำกัดในการใช้สัญญาจำนองเพื่อเป็นหลักประกันอยู่หลายประการ คือ

1. ผู้จ้างจะต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จ้าง แต่เนื่องจากเอกชนส่วนใหญ่ของประเทศยังไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินมีเพียงสิทธิครอบครอง ดังนั้น เอกชนจึงไม่สามารถใช้ที่ดินที่ดินมีสิทธิครอบครองเหล่านั้นมาทำการจ้างเป็นหลักประกันได้ นอกจากนี้ที่ดินแล้ว ก็มีเครื่องจักรเพียงบางประเภทเท่านั้นที่จะจ้างได้ ยังมีเครื่องจักรและอุปกรณ์อีกมากที่ไม่สามารถจดทะเบียนได้

2. ประเภทของทรัพย์สินที่จะนำมาจ้างไว้ เนื่องจากการจ้างใช้ได้กับทรัพย์สินน้อยประเภทโดยใช้ได้กับอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ เรือกำปั่น หรือ เรือมีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แพ ลัดตัวพาหนะสังหาริมทรัพย์อื่นซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ให้จดทะเบียนเฉพาะการ จึงทำให้ทรัพย์สินหลายชนิดไม่สามารถนำมาจ้างได้

ผลจากการที่กฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันมีข้อจำกัดนี้ทำให้สถาบันการเงินต่างๆ หาทางแก้ไขปัญหาโดยทำสัญญาในลักษณะพิเศษเพื่อรองรับความต้องการในทางธุรกิจ ในการนำทรัพย์สินที่ไม่สามารถจ้างได้ตามกฎหมายมาใช้เป็นประกันนี้โดยลูกหนี้ยังคงครอบครองทรัพย์สินดังกล่าวอยู่ในทางความเป็นจริง อย่างไรก็ตาม สถาบันการเงินยังคงไม่มั่นใจว่าสัญญาดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมายหรือไม่เพียงใดนอกจากนี้ ในกรณีที่ลูกหนี้ตกอยู่ในภาวะที่มิหนี้สินล้นพ้นตัว เจ้าหนี้ตามสัญญาอาจประสบปัญหาในการบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามสัญญา ทั้งนี้ เพราะเจ้าหนี้ตามสัญญาอาจไม่ถือว่าเป็น "เจ้าหนี้มีประกัน" ตามกฎหมายล้มละลาย และมิได้มีบุริมสิทธิใดๆ อันจะสามารถยกเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้อื่นๆ ของลูกหนี้ได้

ดังนั้น เพื่อให้เกิดสภาพคล่องต่อการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ จึงเกิดแนวคิดที่จะให้ผู้ให้หลักประกันสามารถนำทรัพย์สินอื่นๆ มาเป็นหลักประกันแก่ผู้รับหลักประกันได้โดยผู้ให้หลักประกันไม่จำเป็นต้องส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินดังกล่าวแก่ผู้รับหลักประกัน จึงทำให้เกิด "ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ" (ซึ่งต่อไปในเอกสารฉบับนี้จะเรียกว่า "ร่างพระราชบัญญัติ") ขึ้น

โดยร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้สามารถนำทรัพย์สินไม่ว่าประเภทใดอาจใช้เป็นหลักประกันได้เว้นแต่ที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ ซึ่งผู้ให้หลักประกันนั้นไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแก่ผู้รับหลักประกัน ทำให้ผู้ให้หลักประกันยังคงครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน มีสิทธิจำหน่าย จ่าย โอน ใช้ออกรวม ใช้นในการผลิต นำไปรวมกับทรัพย์สินอื่น ใช้จ่ายไป และได้ออกผลของทรัพย์สินนั้น จนกว่าศาลจะมีคำสั่งบังคับหลักประกัน ซึ่งจัดแจ้งหลักประกันแล้ว ผู้รับหลักประกันมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญ

ในการให้หลักประกันนั้น ได้มีการกำหนดไว้เป็น 2 วิธี คือ การให้หลักประกันในทรัพย์สินแต่ละชนิด กับ การให้หลักประกันโดยมีการนำทั้งกิจการมาเป็นหลักประกัน ซึ่งการนำกิจการมาเป็นหลักประกันนี้มีการบังคับและจำหน่ายหลักประกันที่แตกต่างจากหลักประกันชนิดแรก กล่าวคือ หลักประกันนี้จะทำให้สามารถขายกิจการไปทั้งกิจการในลักษณะที่ผู้รับโอนสามารถรับโอนและดำเนินการต่อไปได้ ทำให้มูลค่าของกิจการมีมากขึ้นในการนำมาเป็นหลักประกันแก่สถาบันการเงิน

อาจกล่าวได้ว่าร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจนี้มีประโยชน์แก่สถาบันการเงินในการพิจารณาหลักประกันที่กว้างขวางมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการในการขอสินเชื่อเพื่อนำไปใช้ในการประกอบกิจการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการของร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจซึ่งอยู่ในระหว่างขั้นตอนของกระบวนการนิติบัญญัติ
2. เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งผลดีและผลเสียของร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจต่อสถาบันการเงินและเศรษฐกิจโดยรวม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในเอกสารฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งทำการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยจะศึกษาการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ตามร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ ซึ่งในการศึกษานี้จะยึดร่างที่คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ ในคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ได้นำเอาร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจฯ ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ตรวจพิจารณาเสร็จเรื่องที่ ๔๘๓/๒๕๕๓ มาพิจารณาปรับปรุงเป็นหลัก

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบ และวิธีการในการประยุกต์ใช้หลักกฎหมายจากต่างประเทศ โดยเปรียบเทียบข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศ ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จากหนังสือ บทความ และบัญชีของกฎหมาย ตลอดจนข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการศึกษาเปรียบเทียบวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัยต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจที่จะออกมาบังคับใช้ในอนาคต
2. เพื่อศึกษาพื้นฐานของกฎหมายที่เกี่ยวกับหลักประกัน และต่อ ยอดแนวคิดของหลักประกันอื่นๆ ในทางธุรกิจที่อาจจะมีต่อไปในอนาคต
3. เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานในสถาบันการเงินต่อไป
4. เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติของสถาบันการเงินสำหรับกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจที่จะออกมาในอนาคต

บทที่ 2

แนวนโยบายของธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับการนำทรัพย์สิน มาใช้เป็นหลักประกันสินเชื่อ

การพิจารณาการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน

การให้สินเชื่อเป็นหน้าที่ที่สำคัญของสถาบันการเงินเพราะการให้สินเชื่อเป็นแหล่งก่อให้เกิดรายได้หลักเพื่อนำไปแจกจ่ายเป็นผลตอบแทนแก่ผู้ฝากเงิน จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและส่วนที่เหลือจ่ายเป็นผลกำไรตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้น ดังนั้น การพิจารณาการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์จะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการประเมินความเสี่ยงและปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ด้วย ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้

1. หลักเกณฑ์ในการประเมินความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ

ก่อนที่จะมีการพิจารณาการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารจะต้องรวบรวมรายละเอียดในด้านต่างๆเกี่ยวกับลูกค้าและนำมาวิเคราะห์ว่าควรจะให้สินเชื่อแก่ลูกค้าหรือไม่ ซึ่งแนวทางในการประเมินความเสี่ยงภัยในการให้กู้ยืมโดยอาศัยหลักเกณฑ์เรียกว่า 6c's policy ได้แก่

1.1 ประวัติของผู้กู้ (Character) ในการพิจารณาให้สินเชื่อ นั้น ธนาคารจะพิจารณาประวัติและอุปนิสัยของผู้กู้เป็นปัจจัยสำคัญ เพราะสิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความตั้งใจในการชำระคืน และความรับผิดชอบต่อภาวะหนี้สินที่ผูกพันของผู้กู้ในกรณีที่ผู้กู้เป็นธุรกิจ ธนาคารจะต้องทราบถึงการดำเนินงานในฐานะทางการเงินของธุรกิจทั้งในอดีตและปัจจุบัน ตลอดจนทราบลักษณะของผู้บริหารกิจการ หรือผู้จัดการว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถมีชื่อเสียงและมีความซื่อสัตย์เพียงใด

1.2 ความสามารถในการหารายได้ (Capacity) ผู้กู้จะสามารถชำระหนี้คืนได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการหารายได้ของเขาโดยทางธนาคารจะตรวจสอบฐานะทางการเงินของผู้กู้ เช่น งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด เป็นต้น ซึ่งจะพิจารณารายรับจากการขายทรัพย์สินหรือหลักทรัพย์ กำไรของกิจการหลังหักภาษีและการกู้ยืมจากแหล่งอื่น

1.3 เงินทุน (Capital) เป็นการประเมินถึงเงินทุนของผู้กู้ว่าเงินทุนที่เจ้าของกิจการนำมาลงทุนในกิจการมีมากน้อยเพียงใด มีทรัพย์สินที่ปลอดจากภาระการจำนอง จำนำมากน้อยเพียงใด เงินทุนของผู้กู้จะเป็นความเข้มแข็งทางการเงิน (financial strength) ที่ใช้สนับสนุนในการชำระหนี้ที่อาจเปลี่ยนสภาพมาเป็นความสามารถชำระหนี้ได้เมื่อมีการชำระบัญชี

1.4 หลักประกัน (Collateral) หลักประกันเป็นสิ่งที่ช่วยลดอัตราความเสี่ยงของธนาคารในกรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ดังนั้น ในการพิจารณาให้กู้ยืมของธนาคารจึงต้องพิจารณาหลักประกันการกู้ยืมด้วยเพื่อเป็นการลดความเสี่ยงของธนาคาร โดยไม่ต้องสูญเสียเงินทั้งหมด หากผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ซึ่งต้องทำการสำรวจและตรวจสอบหลักประกันอย่างถี่ถ้วน

1.5 ภาวะทางเศรษฐกิจ (Economic Condition) ในการพิจารณาให้สินเชื่อจำเป็นต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆทางเศรษฐกิจที่อาจมีผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ ดังนั้น ธนาคารจะต้องติดตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่างๆที่มีผลกระทบต่อการผลิต การบริโภคและการจำหน่าย ซึ่งจะทำให้การชำระหนี้ของลูกหนี้เปลี่ยนแปลงได้

1.6 ประเทศ (Country) เป็นการประเมินถึงประเทศของผู้กู้ในกรณีที่มีสินค้านำเข้าระหว่างประเทศ ซึ่งจะพิจารณาถึงภาวะทางการเมือง มีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อยหรือไม่ ประวัติการชำระหนี้ของประเทศดีหรือไม่อย่างไร ตลอดจนศึกษาถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศที่ติดต่อ เพราะแนวคิดและความรับผิดชอบของแต่ละประเทศอาจแตกต่างกัน โดยเฉพาะเกี่ยวกับเอกสารและการปฏิบัติทางการค้าแตกต่างกันด้วย

อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติสถาบันการเงินมักให้ความสำคัญอย่างมากกับมูลค่าของหลักประกัน จนอาจกล่าวได้ว่าการขอสินเชื่อจะได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับมูลค่าของทรัพย์สินที่จะนำมาเป็นหลักประกันก็ได้ และที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากว่าเป็นวิธีการบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงิน เพราะหากสินเชื่อที่ปล่อยมีปัญหา สถาบันการเงินก็สามารถบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินหลักประกันในมูลค่าที่เท่ากัน ได้ทันที ซึ่งเท่ากับเป็นการลดความเสี่ยงและสร้างความมั่นคงในการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน ประกอบกับหลักเกณฑ์ในการกันเงินสำรองของธนาคารแห่งประเทศไทยนั้น การมีหลักประกันที่คุ้มมูลหนี้ทำให้ไม่เป็นภาระต่อการกันสำรองของสถาบันการเงิน ซึ่งสถาบันการเงินก็สามารถใช้เงินทุนในการปล่อยสินเชื่อต่อไปได้

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน

ในการกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ มีปัจจัยต่างๆที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบเพื่อความปลอดภัย คือ

2.1 ฐานะด้านการเงินกองทุนของสถาบันการเงิน (Capital Position) เงินกองทุนของธนาคารเป็นเสมือนเกราะที่จะป้องกันการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากการให้สินเชื่อที่มีผลกระทบต่อผู้ฝากเงิน ฉะนั้น ถ้าธนาคารมีเงินกองทุนที่มั่นคงย่อมสามารถที่จะเผชิญต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้มาก ฉะนั้น ถ้าธนาคารมีเงินกองทุนที่มั่นคงย่อมสามารถที่จะเผชิญต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้มาก

2.2 ความต้องการแสวงหารายได้ (Earning Requirements) การแสวงหารายได้เพื่อสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ธนาคาร เป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการประกอบธุรกิจธนาคาร ดังนั้น ถ้าผู้บริหารของธนาคารมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะหารายได้มากก็ควรกำหนดนโยบายสินเชื่อด้วยความเสี่ยง แต่อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงสภาพคล่องให้เหมาะสมด้วย

2.3 ความมั่นคงของเงินฝาก (Stability Deposits) ความมั่นคงของเงินฝากเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของการกำหนดนโยบายสินเชื่อ กล่าวคือ แม้ว่าธนาคารจะมีเงินสำรองส่วนหนึ่ง หรือ มีสภาพคล่องเพื่อให้เกิดความคุ้มครองความเคลื่อนไหวของเงินฝากที่พอจะคาดคะเนและต้องการกู้เงินกู้ไว้แล้ว แต่อาจจะมีกรณีการถอนเงินที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ซึ่งกรณีดังกล่าวย่อมมีอิทธิพลต่อการวางนโยบายการให้สินเชื่อ

ทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อ

หลักประกัน หมายถึง บุคคล หรือ ทรัพย์สินของลูกหนี้หรือของบุคคลภายนอกมอบหรือให้ไว้แก่เจ้าหนี้ไว้เป็นมาตรการป้องกันหรืออยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหนี้ เพื่อมิให้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกเกิดการผิดนัดหรือผิดสัญญาขึ้น รวมตลอดถึงการแก้ไขเยียวยาความเสียหายของเจ้าหนี้ในการรับชำระหนี้ เมื่อเกิดมีการผิดนัดหรือผิดสัญญาขึ้น หลักประกันทางกฎหมายนั้นอาจแบ่งได้เป็นหลักประกันด้วยบุคคลหรือประกันด้วยทรัพย์สิน¹

1. หลักประกันที่เป็นบุคคล หลักประกันประเภทนี้มีทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ถ้าเป็นบุคคลธรรมดาค่าประกัน ธนาคารจะต้องคำนึงถึงฐานะของผู้ค้ำประกันว่าควรเป็นผู้ที่มีหลักทรัพย์และงานที่มั่นคงเป็นที่เชื่อถือได้ในวงสังคม ในกรณีที่เป็คนนิติบุคคลจะต้องเป็นนิติบุคคลที่แสดงผลการจัดการในอดีตเป็นที่น่าพอใจ มีชื่อเสียงและผลการดำเนินงานที่ผ่านมาดีมีกำไรเสมอ รวมทั้งมีความสามารถในการชำระหนี้และมีเงินกองทุนสูง มีฐานะมั่นคง

---

¹ อธิก อิศวานนท์ และ กิตติพงษ์ อรุณีพัฒน์พงศ์. หลักประกันเกี่ยวกับกฎหมายธุรกิจการเงิน. (เอกสารประกอบคำบรรยาย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533). (อัดสำเนา)

2. หลักประกันที่เป็นทรัพย์สิน ทรัพย์สินที่ธนาคารรับเป็นหลักประกันนั้นควรเป็นทรัพย์สินที่ซื้อขายในท้องตลาดได้ทันทีและไม่แปรสภาพไปก่อนที่หนี้นั้นจะถึงกำหนด เช่น ที่ดิน เครื่องจักร อุปกรณ์ พันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น

ซึ่งในเอกสารฉบับนี้ผู้เขียนมุ่งศึกษาเฉพาะหลักประกันที่เป็นทรัพย์สินเท่านั้น

โดยวัตถุประสงค์ของหลักประกัน มีไว้เพื่อให้มั่นใจว่าเจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้ไม่ว่าหนี้นั้นจะชำระหนี้โดยทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือ จะเป็นการปฏิบัติการชำระหนี้โดยตัวลูกหนี้เองหรือโดยบุคคลอื่นก็ตาม อีกประการหนึ่ง การเรียกหลักประกันก็เพื่อให้มั่นใจว่าลูกหนี้จะประพฤติตามคำมั่น การที่ต้องมีหลักประกันในการขอสินเชื่อนั้นก็เพื่อให้สถาบันการเงินผู้ให้กู้สามารถนำทรัพย์สินหรือสิทธิที่ได้รับมานั้น ไปขายต่อ ในกรณีที่มีเหตุผิดสัญญาเกิดขึ้น เพื่อนำเงินมาใช้หนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย ทรัพย์สิน หรือหลักประกันมีความสำคัญต่อเครดิตของตัวผู้ขอสินเชื่อ เช่น โรงงาน อาคารต่างๆ หรือ เครื่องจักร เป็นต้น

1. ประเภทของทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกัน

ทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันอาจแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท เพื่อความสะดวกในการศึกษาถึงทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันจึงแยกพิจารณา ดังนี้

1.1 อสังหาริมทรัพย์

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 139 อสังหาริมทรัพย์ หมายความว่า ที่ดินและทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินมีลักษณะเป็นการถาวร หรือ ประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดิน หรือ ทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดิน หรือ ประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้นด้วย ดังนั้น อสังหาริมทรัพย์จึงได้แก่

1.1.1 ที่ดิน หมายถึง พื้นที่ดินทั่วไป และให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเล

ปกติที่ดินที่จะนำมาจำนองจะต้องมีหนังสือสำคัญแสดงสิทธิในที่ดิน เช่น โฉนดที่ดิน โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง ตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” ใบได้สวน และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ สำหรับที่ดินซึ่งไม่มีหนังสือสำคัญแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าว ไม่สามารถจำนองได้เพราะที่ดินนั้นโอนไม่ได้ จึงบังคับจำนองไม่ได้

1.1.2 ทรัพย์สินที่อยู่ติดกับที่ดิน หมายความว่า ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่ติดตั้งตรา ยึดมั่นกับที่ดิน ไม่ว่าการติดตั้งตรานั้นจะเกิดอยู่ตลอดเวลา หรือชั่วระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ใน

ระหว่างที่ติดตรงติดอยู่กับที่ดินนั้นนับว่าเป็นอสังหาริมทรัพย์ ปกติทรัพย์ที่ติดอยู่กับที่ดิน ได้แก่ ดึก โรงเลื่อย และสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น เช่น ยุ้งข้าว สะพาน เป็นต้น²

1.1.3 ทรัพย์ที่ประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดิน หมายความว่า ทรัพย์ที่มีลักษณะชนิดที่เรียกว่าเป็นที่ดิน หรือ ประกอบอยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับที่ดินตามธรรมชาติ เป็นก้อนหิน กรวด ทราย น้ำที่ไหลอยู่บนที่ดิน รวมตลอดถึง แร่ธาตุต่างๆ ที่ประกอบอยู่กับที่ดิน ทรัพย์เหล่านี้เป็นทรัพย์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และไม่ปรากฏมีการจำนองทรัพย์ดังกล่าวกัน แต่ทรัพย์ที่ประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนี้ ถ้าแยกออกจากพื้นดินโดยขุดแล้วขนไปย่อมขาดจากลักษณะของทรัพย์ที่ประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดิน ซึ่งกลายเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่สามารถใช้จำนำได้

1.1.4 ทรัพย์สิทธิเกี่ยวกับที่ดิน ได้แก่ กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง ภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน ภาระผูกพันในอสังหาริมทรัพย์ และสิทธิจำนองอันเกี่ยวกับที่ดิน เป็นต้น

1.1.5 ทรัพย์สิทธิอันเกี่ยวกับทรัพย์อันติดกับที่ดิน ได้แก่ กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง ภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน ภาระผูกพันในอสังหาริมทรัพย์ และสิทธิจำนองอันเกี่ยวกับที่ดินที่มีลักษณะเป็นการถาวร เช่น ไม้ยืนต้น ดึก หรือบ้านเรือน เป็นต้น

1.1.6 ทรัพย์สิทธิเกี่ยวกับทรัพย์ ซึ่งประกอบเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับที่ดิน ได้แก่ กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง และทรัพย์สิทธิทั้งหลายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ซึ่งเกี่ยวกับ แร่ธาตุ ทราย เป็นต้น

1.2 สังหาริมทรัพย์

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 140 สังหาริมทรัพย์ หมายความว่า ทรัพย์สิน อื่นนอกจากอสังหาริมทรัพย์ และหมายความรวมถึงสิทธิอันเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นด้วย สังหาริมทรัพย์ตามบทบัญญัติดังกล่าว ได้แก่ ทรัพย์สินอื่นทั้งหมดที่ไม่ได้จัดอยู่ในพวกอสังหาริมทรัพย์และรวมถึงสิทธิต่างๆอันเกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์นั้นด้วย โดยสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

1.2.1 ทรัพย์สินอื่นนอกจากอสังหาริมทรัพย์ จะเห็นได้ว่า สังหาริมทรัพย์ มีความหมายกว้างขวางครอบคลุมถึงทรัพย์สินทุกชนิดที่มีใช่อสังหาริมทรัพย์ สังหาริมทรัพย์สามารถเคลื่อนที่จากที่แห่งหนึ่ง ไปอีกแห่งหนึ่งได้โดยไม่เสียรูปทรงหรือรูปลักษณะของตัวทรัพย์สิน

---

² ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กฎหมายลักษณะ ทรัพย์สิน. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรศาสตร์, 2520). หน้า 39-40.

1.2.2 สิทธิทั้งหลายอันเกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ กรรมสิทธิ์ครอบครองในอสังหาริมทรัพย์บุริมสิทธิพิเศษเหนืออสังหาริมทรัพย์ จำนำ สิทธิยึดหน่วง เป็นต้น

1.3 สิทธิที่มีตราสาร

สิทธิที่มีตราสาร หมายความว่า สิทธิของผู้ทรงที่มีอยู่ในตราสารซึ่งมีทรัพย์สินเป็นวัตถุแห่งสิทธิ โดยมีลูกหนี้ที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สิน หรือ มีผู้ใช้เงินตราตราสารนั้น ตราสารดังกล่าวจะเป็นเอกสารแทนทรัพย์สินหรือตัวเงินและสามารถโอนกันได้ด้วยวิธีการของตราสารนั้นๆ กฎหมายจึงเปิดโอกาสให้ใช้เอกสารจำนำกันได้โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สิน เป็นการจำนำสิทธิของผู้จำนำซึ่งเป็นผู้ทรงสิทธินั้น จะเห็นว่าเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวก ตราสารที่สามารถจำนำได้ เช่น ตัวเงิน พันธบัตร ใบหุ้น และเอกสารอื่นที่มีสิทธิเรียกร้องและทำขึ้นตามพิธีการของกฎหมาย

1.4 ทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บัญญัติว่า “ทรัพย์สินไม่มีตัวตน” คืออะไรเพียงแต่บัญญัติไว้ว่าทรัพย์สินและทรัพย์สินมีความหมายอย่างไร

“ทรัพย์สิน” หมายความว่า วัตถุมีรูปร่าง ซึ่งสามารถมองเห็นได้ด้วยสายตา จับต้องและสัมผัสได้

“ทรัพย์สิน” หมายความว่า รวบรวมทั้ง ทรัพย์สินและวัตถุไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและถือได้ วัตถุไม่มีรูปร่าง หมายถึง สิ่งที่มีมองไม่เห็นด้วยสายตา จับต้องสัมผัสไม่ได้ แต่วัตถุไม่มีรูปร่างที่จะเป็นทรัพย์สินนั้นอาจมีราคาและถือเอาได้ หมายความว่าทรัพย์สินนั้นมีคุณค่าในตัวของมันเอง สามารถถือเอาและหวงกันไว้เพื่อตนเองได้โดยไม่ต้องเข้ายึดถือจับจองได้จริงจัง³

จากความหมายของคำว่า ทรัพย์สิน ทรัพย์สินและวัตถุไม่มีตัวตนดังกล่าว อาจให้ความหมายของคำว่า “ทรัพย์สินไม่มีตัวตน” ว่าหมายถึง ทรัพย์สินที่มีมองไม่เห็นด้วยสายตา จับต้องสัมผัสไม่ได้แต่อาจมีราคาและอาจถือเอาได้ เช่น กำลังแรงแห่งธรรมชาติ พลังน้ำตก รวมทั้งทรัพย์สินและสิทธิต่างๆอันเกี่ยวกับทรัพย์สินและทรัพย์สินดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 139-140

---

³ พจน์ ปุบษปาคม. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย คำประกัน จำนอง จำนำ. พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2540). หน้า 354.

2. ทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกัน

โดยปกติหลักทรัพย์หรือหลักประกันที่สถาบันการเงินเรียกให้ผู้กู้นำมาวางเป็นหลักประกัน ได้แก่ ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง เครื่องจักร สินค้า ใบหุ้น และการโอนสิทธิการให้เช่าเป็นประกัน เป็นต้น

2.1 ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง

การยอมรับหลักประกันของผู้กู้ซึ่งเป็นสถาบันการเงิน ไม่ว่าจะเป็นธนาคารบริษัทเงินทุน มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาหลักประกันซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันนี้ คือ อสังหาริมทรัพย์หลักประกันที่เป็นที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง อสังหาริมทรัพย์ที่ผู้ให้กู้กำหนดให้ผู้กู้จดทะเบียนจำนองที่ดินนั้นมีหลายประเภทด้วยกัน คือ

2.1.1. โฉนดที่ดินหรือตราจอง

เป็นอสังหาริมทรัพย์ที่สามารถจำนองเป็นประกันสินเชื่อได้โดยทำนิติกรรมจำนองได้ที่สำนักงานทะเบียนที่ดินจังหวัดทุกจังหวัด เพราะที่ดินลักษณะนี้ทางราชการได้ทำการรังวัดเรียบร้อยแล้ว

2.1.2. ที่ดินตาม น.ส.3

เป็นอสังหาริมทรัพย์ที่สามารถจำนองได้โดยการจำนองนั้นต้องมีการออกประกาศ ถ้อยภายใน 30 วัน ไม่มีผู้ใดยื่นคำคัดค้านการทำนิติกรรมจำนอง ก็ขอจดทะเบียนจำนองได้

2.1.3. อาคารสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินของผู้อื่น

การสร้างสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินของผู้อื่น หากเอกชนซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินกับสิ่งปลูกสร้างยินยอมให้จดทะเบียนจำนองที่ดินกับสิ่งปลูกสร้างกับผู้ให้กู้ได้ภายหลังจากประกาศครบ 30 วันแล้ว โดยไม่มีผู้ใดยื่นคำคัดค้านการทำนิติกรรมนั้น

อย่างไรก็ตาม มีที่ดินบางอย่างที่ผู้ให้กู้ไม่รับเป็นหลักประกันในการให้สินเชื่อ เช่น ที่ดิน ส.ค หรือ ที่ดินในเขตปฏิรูป หรือที่ดินมีข้อกำหนดการโอน ซึ่งไม่สามารถทำนิติกรรมจำนองได้หรือที่ดินของวัด โรงเรียน โรงพยาบาล ที่ถึงแม้ว่าจะจดทะเบียนจำนองได้ แต่ผู้ให้กู้ที่เป็นสถาบันการเงินมักจะ ไม่สนใจเท่าใดนัก เพราะมีปัญหาในการบังคับชำระหนี้

2.2. เครื่องจักร

เดิมทีเครื่องจักรไม่ใช่สังหาริมทรัพย์ที่จะจดจำนองได้ กล่าวคือในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่มีบทบัญญัติให้จดทะเบียนเครื่องจักรเป็นหลักประกันนี้ได้ แต่เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ ในปี พ.ศ.2541 รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักรขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้เจ้าของเครื่องจักรใช้เป็นหลักประกันได้

แต่อย่างไรก็ตาม เครื่องจักรที่จดทะเบียนได้ตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ.2541 จะต้องเป็นเครื่องจักรที่ได้ระบุไว้ในบัญชีตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร เครื่องจักรที่ไม่ระบุไว้ก็ยังไม่สามารถนำมาจดทะเบียนหรือจำหน่ายได้⁴

ทั้งนี้ ก่อนที่จะนำไปเป็นหลักประกันเงินกู้ยืมกับสถาบันการเงินผู้ให้กู้ เจ้าของจะต้องนำไปจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ตามแบบฟอร์มเสียก่อน หลังจากนั้นนายทะเบียนตรวจสอบรายละเอียดต่างๆแล้ว จะปิดประกาศขอจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ ณ สำนักงานทะเบียนเครื่องจักรที่ได้รับคำขอ และที่ว่าการอำเภอที่เครื่องจักรนั้นตั้งอยู่ หากภายในกำหนด 30 วัน เป็นต้นไปไม่มีผู้ใดคัดค้าน เมื่อผู้ขอจดทะเบียนชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนเครื่องจักรแล้ว เจ้าหน้าที่จะติดแผ่นป้ายทะเบียนเครื่องจักรมอบให้แก่ผู้ยื่นคำขอเก็บไว้เป็นหลักประกันด้วย แต่ในกรณีที่ผู้กู้ยังไม่สามารถจำหน่ายเครื่องจักรได้ ทางผู้ให้กู้ก็จะให้ทางผู้กู้จำหน่ายเครื่องจักรและอุปกรณ์ไว้ก่อน โดยมีได้มีการส่งมอบเครื่องจักร แต่จะให้ผู้คนที่สามเป็นผู้ครอบครองแทน โดยส่วนใหญ่บุคคลที่สามที่ครอบครองแทน คือ กรรมการของผู้กู้

2.3 หลักประกันที่เป็นส่วนควบของทรัพย์สิน

อาคาร สิ่งปลูกสร้างมักจะเป็นส่วนควบของที่ดินที่เป็นหลักประกันเงินปันผล ทรัพย์สินอื่นๆ เช่น เครื่องจักรที่ติดมากับเรือ เงินที่ต้องจ่ายเข้าบัญชีเงินฝากที่เป็นประกันทรัพย์สินที่ได้มาภายหลังจะถือว่าเป็นหลักประกันที่ต้องแยกออกให้เห็นอย่างชัดเจนในสัญญาและการจดทะเบียนจำนองอสังหาริมทรัพย์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บังคับได้และไม่เกิดปัญหาข้อโต้แย้งในภายหลัง

2.4 สินค้า

ส่วนมากผู้ให้กู้นิยมรับสินค้าที่ฝากไว้ในโกดัง เพราะเป็นสินค้าที่ค่อนข้างมีปริมาณมากราคารวมกันเป็นเงินก้อนใหญ่หรือผู้ส่งออกรายใหญ่ เช่น สินค้าประเภทพืชไร่ เป็นต้น ซึ่งสินค้าเหล่านี้เก็บไว้ในโกดังและออกใบประทวนสินค้าให้ไว้ก่อนที่ผู้ให้กู้อาจจะตกลงรับเป็นหลักประกันก็จะมีตรวจสอบคุณภาพและปริมาณ ตรวจสอบใบประทวนสินค้าของคลังสินค้าที่มีชื่อเสียงที่สถาบันการเงินไว้ใจเท่านั้น

---

⁴ สวาง สุขัคคานนท์. การเอาเครื่องจักรประกันเงินกู้. บทบัญญัติ 30 (2516): หน้า 672-676.

2.5 ใบหุ้นและสิทธิที่มีตราสาร

ตราสารที่สามารถนำมาได้ เช่น ตั๋วเงิน พันธบัตร ใบหุ้น และเอกสารอื่นที่มีสิทธิเรียกร้องและทำขึ้นตามพิธีการของกฎหมาย

การนำสิทธิที่มีตราสาร ถ้ามีกฎหมายบัญญัติไว้ตามลักษณะแห่งตราสารนั้นว่าจะต้องทำอะไร ก็จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัตินั้น เช่น ส่งมอบตราสารให้แก่ผู้รับจำนำและบอกกล่าวแจ้งการจำนำแก่ลูกหนี้แห่งสิทธินั้น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 750) สลากหลังไว้ที่ตราสารและบอกกล่าวการจำนำให้ลูกหนี้แห่งตราสารทราบ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 752) หรือจดทะเบียนจำนำไว้ในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นหรือหุ้นกู้ของบริษัท (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 753) จะเห็นว่าวิธีการนำสิทธิที่มีตราสารนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของตราสารนั้นว่ามีกฎหมายกำหนดไว้ว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง ในกรณีที่ไม่มีกฎหมายอื่นบัญญัติไว้โดยเฉพาะก็ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในลักษณะจำนำนี้

นอกจากนี้ ในการขอสินเชื่อเพื่อทำโครงการ สถาบันการเงินมักต้องการหลักประกันเหนือทรัพย์สินของโครงการมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายในกฎหมาย ในการทำโครงการที่มีสัญญาความผูกพันที่เป็นหลักประกัน ได้แก่

- การประกันภัย โดยให้ผู้ทำประกันภัยทรัพย์สินของโครงการ และให้ผู้กู้เป็นผู้รับผลประโยชน์โดยตรงจากบริษัทประกันภัย หรือระบุว่าผู้ให้กู้เป็นผู้เอาประกันภัยร่วม และโอนสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากการประกันภัยไปให้ผู้ให้กู้โดยตรง

- ทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ในโครงการจะมีทรัพย์สินซึ่งสามารถแยกได้ และนำไปขายในตลาดเปิด หรือนำไปขายให้กับคู่แข่ง เช่น สังกหริมทรัพย์ที่ใช้ในการดำเนินงาน ได้แก่ แท่นขุดเจาะน้ำมัน สถานี และท่อส่งน้ำมัน เครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องจักร โรงงาน ยานพาหนะ ซึ่งนำมาใช้ และเกี่ยวข้องกับโครงการ

- ใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองเพื่อประกอบกิจการ ใบอนุญาตปกติแล้วโอนหรือเปลี่ยนมือไม่ได้ โดยปราศจากการรับรองจากรัฐบาล หรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

- สัญญาซื้อขายวัตถุดิบ สัญญาซื้อขายผลิตภัณฑ์ ในการพิจารณาให้สินเชื่อโครงการ ผู้ให้สินเชื่ออาจให้ความสำคัญแก่สัญญาขายผลิตภัณฑ์และสัญญาซื้อขายวัตถุดิบเพื่อใช้ในผลิตภัณฑ์ตามสัญญาที่เจ้าของโครงการมีอยู่กับผู้ซื้อ

จากที่ศึกษาข้างต้น อาจสรุปว่า ปกติสถาบันการเงินจะยึดถือทรัพย์สินดังต่อไปนี้เป็นหลักประกัน

1. อสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่เป็นส่วนควบของที่ดิน เช่น บ้านที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ อาคารที่ทำการ โรงงาน โกดังสินค้า เป็นต้น
2. เครื่องจักรและอุปกรณ์ในโรงงาน โดยจะต้องเป็นเครื่องจักรที่จดทะเบียนมาแสดงกับสถาบันการเงิน
3. เรือยนต์ หรือ เรือกำปั่น
4. เงินฝากธนาคารที่สามารถนำมาสิทธิได้
5. สินค้า (ใบประทวนสินค้า หรือใบรับของคลังสินค้า)
6. หลักทรัพย์ธุรกิจ ได้แก่ หุ้นสามัญ (Common Stock) หุ้นบุริมสิทธิ (Preferred Stock) หุ้นกู้ (Debenture Stock) และตราสารแสดงสิทธิ เป็นต้น
7. หลักทรัพย์รัฐบาล ได้แก่ พันธบัตรรัฐบาล และพันธบัตรที่ออกโดยรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังค้ำประกันเงินต้นและดอกเบี้ย
8. หลักประกันอื่นๆ เช่น
  - ตั๋วสัญญาใช้เงินที่เปลี่ยนมือได้ และออกโดยสถาบันการเงิน
  - สิทธิการเช่า เช่น สิทธิการเช่าอาคาร สิทธิการเช่าที่ดิน
  - สิทธิเรียกร้อง เช่น สิทธิเรียกร้องการรับเงินเป็นประกัน สิทธิการรับเงินค่าจ้างทำของ

บทที่ 3

ปัญหาเกี่ยวกับการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันตาม กฎหมายไทยในปัจจุบัน

ความหมายของหลักประกันในทางกฎหมาย

คำว่า “หลักประกัน” มีการใช้แพร่หลายในวงการธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของสถาบันการเงินซึ่งเป็นผู้ให้สินเชื่อแก่ธุรกิจ ซึ่งการให้สินเชื่อจะต้องพิจารณาถึงหลักประกันต่างๆ ที่เรียกจากผู้กู้ในแต่ละโครงการ

1. ความหมายของหลักประกันในทางการเงิน

ตามพจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์ ได้ให้ความหมายของคำว่า “หลักประกันเงินกู้” หรือ “Collateral” ไว้ดังนี้¹
“สิ่งที่ผู้กู้ใช้ในการทำค้ำประกันเงินกู้ ตามปกติผู้ให้กู้มีสิทธิยึดหลักประกันเงินกู้ หรือดำเนินการอื่นใดตามที่ระบุไว้ในสัญญากู้ยืม เมื่อผู้กู้ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้...”

และ Dictionary of Banking Terms ได้ให้ความหมายของคำว่า “Collateral” ไว้ดังนี้²

“Collateral asset pledged as security to ensure payment or performance of an obligation. In bank lending it is generally something of value owned by the borrower. If the Borrower defaults the asset pledges may be taken and sold by the lender to fulfill completion of the original contract...”

จากความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า หลักประกัน คือ ทรัพย์สินที่ถูกนำมาเพื่อเป็นหลักประกันในการชำระเงินหรือชำระหนี้ในการให้กู้ยืมเงินของธนาคาร โดยทั่วไป

---

¹ วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. พจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539). หน้า 57.

² Thomas P.Fitch. Dictionary of Banking Terms. 2nd edition barron's educational Series (New York : 1993). p.127.

หมายถึงสิ่งที่มีมูลค่าซึ่งเป็นของผู้กู้ ถ้าผู้กู้ผิดนัดชำระหนี้ ทรัพย์ที่ได้จำนำไว้ นั้นจะถูกเจ้าหนี้นำไปขายเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ตามสัญญาต่อไปนี้

ซึ่งทรัพย์สินที่ถือว่าเป็นหลักประกันที่ดีในทางการเงินควรจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. เป็นทรัพย์ที่มีราคามั่นคง กล่าวคือ ราคาทรัพย์ไม่ลดลงโดยง่าย
2. มีสภาพคล่องเป็นที่ต้องการของตลาด
3. เปลี่ยนสภาพเป็นเงินหรือขายได้ง่ายเมื่อหนี้มีปัญหา
4. ไม่มีภาระติดพันที่จะเป็นข้อจำกัดในการบังคับหลักประกันของเจ้าหนี้และได้รับความยินยอมจากเจ้าของทรัพย์และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยวิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมาย
5. สามารถเก็บรักษาไว้กับเจ้าหนี้ได้ เว้นแต่หลักประกันนั้นโดยสภาพไม่สะดวกในการเก็บรักษาไว้กับเจ้าหนี้ได้ หรือไม่สามารส่งมอบได้ เช่น ที่ดิน อาคาร สินค้า เครื่องจักร อุปกรณ์ เป็นต้น เพื่อให้ลูกหนี้หรือเจ้าของหลักประกันยังสามารถใช้ทรัพย์สินนั้นในการประกอบธุรกิจได้ตามปกติ

2. ความหมายของหลักประกันในทางกฎหมาย

คำว่า “หลักประกัน” มีปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 14 (5) ว่า “หลักประกันเป็นทรัพย์สินที่ธนาคารพาณิชย์ต้องเรียก” และตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ.2522 มาตรา 30 (5) ว่า “หลักประกันเป็นทรัพย์สินที่บริษัทเงินทุนต้องเรียก”

ตามพจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่า “หลักประกัน” ว่าหมายถึง เงินสด หลักทรัพย์ หรือบุคคลที่นำมาประกันตัวผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือการประกันการชำระหนี้³

ความหมายของหลักประกันในทางกฎหมายอาจมีความแตกต่างกับความหมายของหลักประกันในทางการเงินอยู่บ้าง กล่าวคือ หลักประกันในทางกฎหมายให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งกับทรัพย์สินของลูกหนี้ เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ และยังให้สิทธิพิเศษ คือ ความคุ้มครองแก่เจ้าหนี้ในฐานะเจ้าหนี้บุริมสิทธิหรือเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายอีกด้วย โดยสิทธิพิเศษของเจ้าหนี้ประเภทนี้ คือ จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่นๆ ในกรณีที่ลูกหนี้

---

³ ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (กรุงเทพมหานคร : 2537). หน้า 40.

มีเจ้าหน้าที่หลายราย หรือลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือมีบุคคลภายนอกอ้างสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้

หลักประกันด้วยทรัพย์สินตามกฎหมายไทย

การประกันการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สิน คือ การตกลงของกลุ่มสัญญาที่ให้ลูกหนี้เอาทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งของลูกหนี้ อาจจะเป็นสิทธิเรียกร้อง หรือทรัพย์สินซึ่งเป็นของลูกหนี้เอง หรือบุคคลอื่นมาทำสัญญาเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ หากลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะเรียกชำระหนี้จากราคาหรือมูลค่าของทรัพย์สินหรือสิทธิที่นำมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้ โดยการนำเอาทรัพย์สินดังกล่าวออกขายทอดตลาดภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ การที่ลูกหนี้เอาทรัพย์สินหรือสิทธิมาเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ที่เรียกว่าจำนองหรือจำนำนั้น มีผลทำให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนองหรือผู้รับจำนำเป็นผู้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ของตนก่อนเจ้าหนี้สามัญคนอื่นๆเหนือทรัพย์สินเป็นหลักประกันนั้น และมีฐานะเป็นเจ้าหนี้นุริมสิทธิ ซึ่งเจ้าหนี้สามัญอื่นๆ ไม่สามารถที่จะขอแบ่งการชำระหนี้ในส่วน of ทรัพย์สินหรือหลักประกันการชำระหนี้ดังกล่าวได้ การประกันการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ การจำนอง และการจำนำ

1. การจำนอง

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 702 บัญญัติไว้ว่า “อันว่าจำนองนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่ง เรียกว่า ผู้จำนอง เอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับจำนอง เป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับจำนอง ผู้รับจำนองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญ มีพักต้องพิเคราะห์ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือหาไม่

แนวคิดในการแบ่งการประกันชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินเป็นการจำนอง เนื่องมาจากทรัพย์สินประเภทอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์บางชนิด เป็นทรัพย์สินที่มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับสาธารณชน เป็นทรัพย์สินที่มีทะเบียนซึ่งเป็นหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น เพื่อใช้ยื่นต่อบุคคลภายนอกถึงความเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นๆ การกระทำนิติกรรมใดๆ กับทรัพย์สินมีทะเบียนจึงต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นการเปิดเผยต่อบุคคลภายนอกให้ทราบถึงสถานะปัจจุบันของทรัพย์สินและกรรมสิทธิ์ และเพื่อให้บุคคลหรือประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบได้ว่าสิทธิของบุคคลใดผูกพันอยู่กับทรัพย์สินนั้นๆ บ้าง

การนำทรัพย์สินที่มีทะเบียนมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้จึงต้องมีขั้นตอนและวิธีการสอดคล้องกับลักษณะประเภททรัพย์สินมีทะเบียนและแตกต่างจากทรัพย์สินอื่นๆ การนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันด้วยวิธีจำนองนั้น จะต้องมีจดทะเบียนจำนองกับพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยไม่ต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินที่จำนองให้แก่ผู้รับจำนอง เนื่องจากหลักฐานทางทะเบียนจะเป็นสิ่งที่แสดงถึงสิทธิและหน้าที่ของกลุ่มสัญญา โดยไม่จำเป็นต้องมีการส่งมอบการครอบครองในทรัพย์สินที่เป็นประกันนั้น ทำให้ผู้จำนองสามารถใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินจำนองได้

ทรัพย์สินที่จำนองได้ในสัญญาจำนอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 703 ประกอบด้วย อสังหาริมทรัพย์ คือ ที่ดินและทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินลักษณะเป็นการถาวรหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้น และหมายความรวมถึงทรัพย์สินอันเกี่ยวกับที่ดินหรือทรัพย์สินอันติดอยู่กับที่ดินหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินด้วย ทรัพย์สินที่จำนองได้ตามบทบัญญัตินี้จะจำนองได้เฉพาะสิทธิที่สามารถโอนได้เท่านั้น เนื่องจากผลของการจำนอง ทรัพย์สินจำนองอาจถูกนำออกขายทอดตลาดหรือเอาทรัพย์สินจำนองหลุดเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ได้ ทรัพย์สินเหล่านี้ เช่น สิทธิเก็บกิน สิทธิเหนือพื้นดิน ส่วนสังหาริมทรัพย์ที่กำหนดให้จำนองได้ คือ เรือกำปั่น หรือเรือมีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แพ สัตว์พาหนะ หรือสังหาริมทรัพย์อื่นๆ ที่มีกฎหมายบัญญัติให้จดทะเบียนเฉพาะกาลได้ ดังนั้นสังหาริมทรัพย์ที่จะจำนองได้จึงต้องเป็นสังหาริมทรัพย์ประเภทที่มีทะเบียนและได้จดทะเบียนแล้ว ตามกฎหมาย อาทิตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร

2. การจำนำ

การจำนำเป็นการประกันชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินอีกประการหนึ่งตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 747 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “อันว่าจำนำนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้จำนำส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับจำนำเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้”

การประกันการชำระหนี้ด้วยวิธีการจำนำนั้น สำคัญสำคัญจำเป็นต้องมีการส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินที่จำนำให้แก่ผู้รับจำนำเป็นประกันหนี้ เพราะถ้าไม่มีการส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินก็ไม่ถือเป็นการจำนำ ดังนั้น ทรัพย์สินที่จะเป็นหลักประกันตามสัญญาจำนำจึงจะต้องเป็นสังหาริมทรัพย์ เพราะสังหาริมทรัพย์เท่านั้นที่จะสามารถเคลื่อนที่ได้เพื่อส่งมอบการครอบครองให้แก่เจ้าหนี้ได้

อย่างไรก็ตาม อาจมีทรัพย์สินบางประเภทที่ไม่สะดวกในการส่งมอบการครอบครองหรือไม่อาจส่งมอบการครอบครองได้ อาทิ สินค้า จึงมีทรัพย์สินบางประเภทที่ใช้เอกสารแสดงสิทธิ

หรือเอกสารแทนตัวทรัพย์สิน ซึ่งตราสารแสดงสิทธิดังกล่าวจะแสดงสิทธิว่าผู้จำหน่ายเป็นผู้ทรงสิทธิในทรัพย์สินนั้น ดังนั้น บทบัญญัติเรื่องการจำหน่ายสิทธิจึงเกิดขึ้นเพื่อรองรับทรัพย์สินเหล่านั้น ซึ่งสิทธิที่จะจำหน่ายได้ตามบทบัญญัติเรื่องการจำหน่ายสิทธิ คือ สิทธิที่มีตราสาร และเมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 754 สิทธิที่มีตราสาร หมายถึง ตราสารที่มีทรัพย์สินเป็นวัตถุแห่งสิทธิ หรือสิทธิซึ่งมีเอกสารแสดงถึงสิทธิที่สร้างขึ้นตามแบบพิธีในกฎหมาย และเมื่อพิจารณาประกอบกับมาตรา 751 และ 752 สิทธิที่มีตราสารจะต้องมีลูกหนี้แห่งตราสารที่จะต้องส่งมอบวัตถุแห่งสิทธิให้แก่เจ้าของตราสารไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สิน หรือผู้ใช้เงินตามตราสาร โดยจะต้องเป็นตราสารที่โอนกันได้ด้วยวิธีของตราสารนั้น ดังนั้น ตราสารที่จะจำหน่ายได้ตามบทบัญญัติจึงเป็นสิทธิที่กฎหมายได้กำหนดแบบไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น ตั๋วเงิน เช็ค พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ใบฝากของในคลังสินค้า ใบตราส่ง กรมธรรม์ประกันภัย หรือตราสารอย่างอื่นที่มีสิทธิเรียกร้องและจัดทำขึ้นตามบทบัญญัติของกฎหมาย แต่สิทธิเรียกร้องบางประเภท เช่น สิทธิตามสัญญาเช่าที่ลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว เพื่อเป็นหลักประกันในการเช่า มิใช่สิทธิที่มีตราสารตามลักษณะนี้ เว้นแต่ หลักฐานนั้นทำไว้เป็นสัญญาลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่ายจึงจะเป็นตราสารที่จำหน่ายได้ตามมาตรา 750 การจำหน่ายสิทธิที่มีตราสารจะมีวิธีการจำหน่ายแตกต่างจากสังหาริมทรัพย์อื่นๆ เพราะไม่สามารถส่งมอบทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสิทธิได้ ดังนั้น วิธีการจำหน่ายตราสาร หากมีกฎหมายบัญญัติไว้ตามลักษณะแห่งตราสารนั้นๆ แล้ว ก็จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว แต่หากไม่มีกฎหมายอื่นบัญญัติไว้ ให้ใช้บทบัญญัติในลักษณะจำหน่ายสิทธินี้บังคับแทน การจำหน่ายสิทธิที่มีตราสาร โดยทั่วไปตามมาตรา 750 จำหน่ายได้โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสิทธิ แต่จะต้องส่งมอบตราสารแห่งสิทธินั้นให้แก่ผู้รับจำหน่าย และบอกกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรแจ้งการจำหน่ายแก่ลูกหนี้แห่งสิทธินั้นด้วย มิฉะนั้น การจำหน่ายเป็นโมฆะ

3. การโอนสิทธิเรียกร้องเป็นประกัน

การโอนสิทธิเรียกร้องเป็นหลักประกันนี้นำมาใช้แพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ แนวความคิดหลักคือ เอาเงินสดหมุนเวียนของผู้กู้ ตลอดจนสัญญาเกี่ยวกับคู่ค้าหลักของผู้กู้มาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ที่ผู้กู้ยืมมาจากสถาบันการเงิน แนวความคิดเรื่องนี้สามารถนำมาปรับใช้ได้กับเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้องในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย⁴

---

⁴ วิโรจน์ พูนสุวรรณ. การโอนสิทธิเรียกร้อง. การเงินการธนาคาร. (กันยายน 2543). หน้า 137-139.

การโอนสิทธิเรียกร้องเป็นหลักประกัน หมายถึง การที่ลูกหนี้ผู้ทรงสิทธิเรียกร้องในการได้รับเงินจากผู้อื่น โอนสิทธินั้นให้แก่เจ้าหนี้เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ของตน โดยต้องทำข้อตกลงเป็นหนังสือและต้องแจ้งการโอนสิทธิให้ลูกหนี้ทราบหรือยินยอม

และเนื่องจากสัญญาทั่วไป มักเป็นสัญญาต่างตอบแทนซึ่งผู้กู้เป็นทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ ผู้กู้จึงมีทั้งสิทธิและหน้าที่ในสัญญานั้นๆ สิ่งที่ผู้กู้จะโอนเป็นหลักประกันแก่ผู้ให้กู้นั้นมีแค่สิทธิในฐานะเจ้าหนี้ไม่ได้โอนหน้าที่ในฐานะลูกหนี้ไปด้วย กล่าวคือ หน้าที่ตามสัญญาที่โอนไป ยังเป็นของผู้ที่อยู่ โดยผู้ให้กู้จะไม่รับโอนภาระหน้าที่นี้มาด้วย การโอนสิทธินี้บางทีเรียกกันง่ายๆ ว่า การโอนสัญญา เช่น การโอนสัญญาเช่าซื้อ สัญญาการก่อสร้าง สัญญาอื่นๆ ที่จะทำให้การก่อสร้างโครงการสำเร็จลงได้ สัญญาทางการค้าอื่นๆ ที่ผู้กู้มีสิทธิเก็บเงินจากคู่สัญญา รวมถึงการนำสิทธิการเข้ามาเป็นหลักประกัน ซึ่งในบางกรณีลูกหนี้ไม่มีหลักทรัพย์ของตนเอง แต่ได้ทำสัญญาเช่าสถานที่เพื่อประกอบการเป็นสัญญาระยะยาว ธนาคารก็อาจจะรับเป็นหลักทรัพย์ได้ อย่างไรก็ตาม ในการนำสิทธิการเข้ามาเป็นหลักประกันนี้ ธนาคารต้องทำสัญญากับผู้ให้เช่าตกลงที่จะโอนสิทธิให้แก่ธนาคารและผู้ที่จะมาเป็นผู้เช่าต่อด้วย จึงจะสามารถนำมาเป็นหลักประกันได้

ผลของการรับโอนสิทธิเรียกร้อง ผู้รับโอนจะต้องรับมาทั้งหนี้ประชนและสิทธิอันเป็นหนี้อุปกรณด้วย ดังนั้น สิทธิค่าประกัน บุริมสิทธิ จำน่า จำนอง ก็ย่อมโอนมากับผู้โอน โดยผลของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 305 ด้วย เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น นักกฎหมายบางท่านมีความเห็นว่า หนี้อุปกรณย่อมตกแก่ผู้รับโอนโดยผลของกฎหมายมาตรา 305 โดยทันที กล่าวคือ สิทธิอุปกรณทั้งหลายของสิทธิเรียกร้อง คือ สิทธิ จำนอง สิทธิ จำน่า อันเกี่ยวพันกับสิทธิเรียกร้อง สิทธิเหล่านี้ย่อมตกไปได้แก่ผู้รับโอนใหม่โดยผลแห่งกฎหมาย ไม่จำเป็นต้องมีข้อตกลงระหว่างผู้ จำนอง จำน่า หรือผู้ค้ำประกันกับผู้รับโอน โดยผู้รับโอนไม่ต้องไปดำเนินการตามแบบวิธีใดๆ อีก⁵

การบังคับหลักประกัน

เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระและลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องครบถ้วน เจ้าหนี้ที่ไม่มีประกันจะต้องดำเนินการทางศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาบังคับชำระหนี้ให้ตนจากทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีอยู่ ซึ่งลูกหนี้อาจเหลือทรัพย์สินน้อยไม่พอต่อการชำระหนี้ หรือเจ้าหนี้ อาจถูกขอเฉลี่ยทรัพย์สินจากเจ้าหนี้รายอื่นได้ หากเป็นเจ้าหนี้ที่มีประกัน เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้สามารถ

---

⁵ จี๊ด เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่ง. พิมพ์ครั้งที่ 8, แก้ไขเพิ่มเติมโดย ดารารพ ธิระวัฒน์. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535). หน้า 176.

ดำเนินการทางศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินที่เป็นประกันนั้นแก่ตนได้ก่อนเจ้าหนี้อื่น

1. การบังคับจำนอง

การบังคับจำนองตามกฎหมายกำหนดไว้ 2 วิธี คือ การบังคับจำนองด้วยวิธีการเอาทรัพย์สินที่จำนองออกขายทอดตลาด (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 728) และการบังคับจำนองด้วยวิธีการเอาทรัพย์สินที่จำนองหลุดเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ผู้รับจำนอง (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 729)

2. การบังคับจำนำ

การบังคับจำนำมีวิธีตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 764 กล่าวคือ หนี้ประหานที่มีจำนำนั้นถึงกำหนดชำระหรือเป็นกรณีที่ลูกหนี้ไม่อาจถือเอาประโยชน์แห่งเงื่อนไขได้ ผู้รับจำนำจะต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ก่อนว่าให้มาชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาอันควร ซึ่งจะแจ้งไปในหนังสือบอกกล่าวนั้นด้วย ซึ่งหากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลา ผู้รับจำนำสามารถนำทรัพย์สินจำนำออกขายทอดตลาดได้โดยไม่ต้องฟ้องศาล ส่วนการเอาทรัพย์สินจำนำหลุดเป็นสิทธิจะทำได้เฉพาะ โรงรับจำนำซึ่งอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ ดังนั้น ผู้รับจำนำสามารถบังคับจำนำได้วิธีเดียว คือ การขายทอดตลาดเท่านั้น เว้นแต่ว่าเมื่อหนี้ประหานถึงกำหนดชำระแล้วและได้มีการตกลงกันว่าไม่ต้องบังคับจำนำแต่ให้จัดการกับทรัพย์สินด้วยวิธีอื่น ข้อตกลงนี้มีผลใช้บังคับได้

วิเคราะห์ปัญหากฎหมายในการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกัน

1. ปัญหากฎหมายในการนำเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ เป็นประกันหนี้

เครื่องจักรเป็นสังหาริมทรัพย์ที่สามารถจดทะเบียนจำนองได้ตามพระราชบัญญัติการจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ.2514 แต่ติดขั้นตอนในการจดทะเบียนเครื่องจักรที่ค่อนข้างล่าช้าในทางปฏิบัติก่อนที่จะมีการจดทะเบียนเครื่องจักร สถาบันการเงินซึ่งเป็นผู้ให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการ โครงการมักจะต้องการให้มีบุริมสิทธิในเครื่องจักรดังกล่าว วิธีที่นิยมทำกันอย่างมากในปัจจุบัน คือ ให้ผู้กู้จำนำเครื่องจักรไว้กับสถาบันการเงิน โดยตกลงมอบหมายให้กรรมการของผู้กู้เป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินจำนำ ซึ่งการทำสัญญาจำนำดังกล่าว ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 5063/2544 ว่า

สัญญาจำหน่ายเครื่องจักรไม่มีผลทางกฎหมาย โดยศาลฎีกาได้วินิจฉัยในประเด็นของการที่ผู้จำหน่ายต้องส่งมอบทรัพย์สินจำหน่ายให้แก่ผู้รับจำหน่าย ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของความสมบูรณ์ของสัญญาจำหน่าย

จึงอาจกล่าวได้ว่า การจำหน่ายเครื่องจักรในปัจจุบัน หากมิได้มีการส่งมอบทรัพย์สินที่จำหน่ายกันจริงแล้ว จำนำก็ไม่มีผลใช้บังคับ เพราะหากพิจารณาโดยสภาพความเป็นจริงแล้ว หากมีการส่งมอบเครื่องจักรกันจริงแล้ว ลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้จำหน่ายก็ไม่สามารถใช้เครื่องจักรในการประกอบธุรกิจได้

2. ปัญหากฎหมายในการนำวัตถุดิบและสินค้าเป็นประกันหนี้

วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตล้วนมีมูลค่าทางพาณิชย์ที่สามารถซื้อขายได้ แต่ผู้กู้ไม่สามารถนำทรัพย์สินเหล่านี้มาเป็นหลักประกันได้ เพราะเป็นทรัพย์สินที่ต้องใช้สอยอยู่ตลอดเวลา จึงไม่สามารถส่งมอบการครอบครองของทรัพย์สินเหล่านี้ให้แก่เจ้าหนี้เพื่อการจำหน่ายได้

3. ปัญหากฎหมายในการจำนำบัญชีเงินฝากเป็นประกันหนี้

ในกรณีที่เป็นการให้กู้เงินหรือให้สินเชื่อเพื่อสนับสนุนทางการเงินแก่โครงการลงทุนขนาดใหญ่ก็จะมีวิธีการใช้สิทธิตามสัญญารับฝากเงินของลูกหนี้มาเป็นหลักประกัน ซึ่งการจัดทำสัญญาหลักประกันนี้ ลูกหนี้จะต้องจัดทำสัญญาจำนำสิทธิและสัญญาโอนสิทธิในบัญชีเงินฝากของลูกหนี้ให้กับกลุ่มเจ้าหนี้หรือตัวแทนหลักประกัน โดยลูกหนี้ยังสามารถเบิกถอนเงินในบัญชีดังกล่าวได้ด้วยความยินยอมของกลุ่มเจ้าหนี้หรือตัวแทนหลักประกัน ซึ่งหากลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ กลุ่มเจ้าหนี้ก็จะบังคับตามสัญญาตามสิทธิดังกล่าวได้ทันที โดยไม่ต้องดำเนินการบังคับจำนำสิทธิ ซึ่งยังมีปัญหาในทางกฎหมาย แต่เหตุที่กลุ่มเจ้าหนี้ต้องการให้มีสัญญาจำนำสิทธิก็เพื่ออ้างสิทธิในการเป็นเจ้าของหนี้มีประกันซึ่งได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมากกว่าเจ้าหนี้สามัญเท่านั้นเอง

อย่างไรก็ดี การจำนำสิทธิตามสัญญารับฝากเงินในรูปแบบดังกล่าวจะมีผลเป็นการจำนำสิทธิที่มีตราสารตามกฎหมายลักษณะจำนำหรือไม่ จะต้องพิจารณาว่า สิทธิตามสัญญาฝากเงินนั้นเป็นสิทธิที่มีตราสารหรือไม่ และถ้าเป็นการจำนำ ได้กระทำถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือไม่ ทั้งนี้ การใช้สิทธิตามสัญญาฝากเงินเป็นหลักประกันได้มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยได้ 3 แนวทาง คือ

แนวทางแรก คำวินิจฉัยที่ตัดสินว่า ธนาคารอาจใช้สิทธิหักเงินจากบัญชีเงินฝากหรือใช้สิทธิหักกลบหนี้ได้ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้มีประกัน (จำนำ) หรือไม่ก็ตาม⁶

แนวทางที่สอง คำวินิจฉัยที่ตัดสินว่า ธนาคารได้รับความคุ้มครองในฐานะเจ้าหนี้มีประกัน (จำนำ) แต่ไม่สามารถหักเงินจากบัญชีเงินฝากเพื่อชำระหนี้ได้⁷

แนวทางที่สาม คำวินิจฉัยที่ตัดสินว่า ธนาคารไม่ได้รับความคุ้มครองในฐานะเจ้าหนี้มีประกัน (จำนำ) แต่ไม่มีประเด็นวินิจฉัยที่ชัดเจนในเรื่องของการใช้สิทธิหักเงินจากบัญชีเงินฝากหรือการหักกลบหนี้⁸

จากแนวคำพิพากษาข้างต้นจึงได้ข้อสรุปของการจำนำสิทธิตามสัญญา รับฝากเงิน ดังนี้

1. สิทธิตามสัญญารับฝากเงินซึ่งมีสมุดคู่ฝากหรือใบรับฝากเงินเป็นเพียงหลักฐานแห่งสิทธิ มิใช่ตราสารแทนสิทธิหรือทรัพย์สิน จึงไม่อยู่ในความหมายของสิทธิที่มีตราสาร ไม่สามารถจำนำได้ ตามมาตรา 750

2. การส่งมอบสมุดคู่ฝากหรือใบรับฝากเงินประจำให้กับธนาคาร เพื่อเป็นประกันหนี้ โดยทำสัญญาจำนำเป็นหนังสือและยินยอมให้ธนาคารหักเงินในบัญชีเงินฝากเพื่อชำระหนี้ได้นั้น ไม่มีผลเป็นการจำนำสิทธิตามสัญญารับฝากเงิน เพราะการส่งมอบดังกล่าวเป็นการส่งมอบหลักฐานแห่งสิทธิ ซึ่งโดยตัวของหลักฐานแห่งสิทธินั้นเอง มิได้ก่อให้เกิดสิทธิใดๆ เหนือตัวทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสิทธิ เพราะเป็นเพียงหลักฐานแห่งหนี้เท่านั้น การส่งมอบเพื่อเป็นหลักประกันจึงไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ธนาคารในฐานะเจ้าหนี้บุริมสิทธิหรือเจ้าหนี้ประกันตามกฎหมาย แต่อาจเป็นเพียงความตกลงในการฝากเงินเพื่อเป็นประกันหนี้อย่างหนึ่งเท่านั้น ซึ่งสามารถใช้บังคับได้ในฐานะเป็นบุคคลสิทธิระหว่างคู่สัญญา

3. เฉพาะสิทธิตามสัญญารับฝากเงินที่มีบัตรเงินฝากเป็นหลักฐานแห่งสิทธิเท่านั้น ที่อยู่ในความหมายของสิทธิที่มีตราสาร เพราะบัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์มีกฎหมายรองรับให้สามารถเปลี่ยนมือและจำนำได้เช่นเดียวกับตัวเงิน จึงทำให้บัตรเงินฝากนั้นเป็นตราสารตามความหมายของสิทธิที่มีตราสารตามมาตรา 750

---

⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 1336/2517, 3356/2524, 1720/2525, 450/2526, 2453/2527 (ประชุมใหญ่) และ 1474/2528

⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 18-149/2534 และ 311/2557

⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 2611/2552, 4099/2532, 5478/2534 และ 4102/2539

4. ปัญหากฎหมายในการนำสิทธิการเช่าเป็นประกันหนี้

การมอบสิทธิการเช่าเป็นประกันหนี้ ในทางปฏิบัติเป็นสัญญาที่สถาบันการเงินในฐานะเจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันและคู่สัญญาที่เกี่ยวข้องได้ทำเป็นข้อตกลงกันขึ้นมาเพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดของรูปแบบการนำสิทธิการเช่าโดยวิธีการจำนองหรือจำนำ ดังนั้น สิทธิการเช่าตามสัญญาดังกล่าวจึงไม่อยู่ในฐานะหลักประกันตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่เป็นบุคคลสิทธิที่ผูกพันระหว่างคู่สัญญาเท่านั้น ดังนั้นสถาบันการเงินที่เป็นเจ้าหนี้จึงไม่มีสิทธิบังคับชำระหนี้กับสิทธิการเช่าในฐานะหลักประกัน แต่สถาบันการเงินซึ่งเป็นเจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิฟ้องบังคับคดีตามสัญญามอบสิทธิการเช่าได้

จากการศึกษากฎหมายว่าด้วยหลักประกันด้วยทรัพย์สิน การโอนสิทธิเรียกร้อง และการบังคับคดีกับหลักประกัน เพื่อศึกษารูปแบบ หลักเกณฑ์และวิธีการในการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันตามกฎหมายไทยในปัจจุบัน รวมถึงปัญหากฎหมายในการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ ทำให้ทราบว่ากฎหมายว่าด้วยหลักประกันของไทยที่มีอยู่ คือ จำนองและจำนำ ต่างมีข้อจำกัด กล่าวคือ กรณีจำนำกำหนดไว้เฉพาะสังหาริมทรัพย์เท่านั้นที่จะนำมาจำนำได้ และผู้จำนำจะต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำให้แก่ผู้รับจำนำด้วย หลักการดังกล่าวจึงไม่เปิดช่องให้ผู้ประกอบการนำสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอื่นอีกมากมาย เช่น สินค้าคงคลัง วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า สิทธิการเช่า เป็นต้น ไปจำนำเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ได้ เพราะผู้จำนำต้องใช้สังหาริมทรัพย์เหล่านี้ในการประกอบกิจการ หากต้องส่งมอบแก่ผู้รับจำนำแล้ว ผู้ประกอบการก็ไม่สามารถประกอบกิจการต่อไปได้ แม้จะมีความพยายามที่จะดำเนินการเพื่อหาช่องทางให้การจำนำไม่เป็นอุปสรรคต่อการขอสินเชื่อ แต่ตามแนวคำพิพากษาฎีกาของศาลวินิจฉัยว่า แม้ผู้รับจำนำยอมให้ผู้จำนำเอาทรัพย์สินที่จำนำไปใช้ประโยชน์ในกิจการของผู้จำนำ โดยสัญญาจำนำมีข้อตกลงว่าผู้จำนำจะได้รับประโยชน์ในเครื่องจักรที่จำนำ ไม่ถือว่าเครื่องจักรกลับคืนสู่การครอบครองของผู้จำนำก็ตาม เป็นการเขียนสัญญาเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย สิทธิจำนำเป็นอันระงับสิ้นไป⁹

ส่วนกรณีจำนอง แม้กฎหมายจะมีได้กำหนดให้ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จำนอง แต่ทรัพย์สินที่สามารถนำไปจำนองได้จำกัดเฉพาะอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ที่มีทะเบียนบางประเภทเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอื่นๆ มาจำนองได้อีกเช่นกัน

---

⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 5603/2544

จากข้อจำกัดทางกฎหมายของการนำทรัพย์สินเป็นหลักประกันดังกล่าว ซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงแหล่งสินเชื่อของสถาบันการเงินอย่างมาก จึงได้มีการปรับปรุงระบบการนำทรัพย์สินเป็นหลักประกันการชำระหนี้ใหม่

บทที่ 4

สรุปสาระสำคัญของกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ ต่อสถาบันการเงิน

สาระสำคัญของกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ อาจแบ่งออกได้ เป็น 5 หัวข้อ ดังนี้

1. การก่อให้เกิดสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ
2. สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ
3. การบังคับหลักประกันทางธุรกิจ
4. ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ
5. บทกำหนดโทษ

การก่อให้เกิดสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

1. ความหมาย

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ คือสัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้ให้หลักประกัน ตราทรัพย์สินไว้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับหลักประกัน เพื่อเป็นประกัน การชำระหนี้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้รับหลักประกัน และผู้ให้หลักประกันอาจ ตราทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันการชำระหนี้อันบุคคลอื่นต้องชำระก็ได้

สาระสำคัญของสัญญาคือ ผู้ให้หลักประกันสามารถตราทรัพย์สินไว้เป็นประกัน การชำระหนี้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขข้อจำกัดในเรื่อง จำนวน สัญญาหลักประกันทางธุรกิจจึงเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถนำทรัพย์สินที่ตนเอง ยังมีความจำเป็นต้องครอบครอง เพื่อการใช้สอยทำประโยชน์มาเป็นประกันได้ ซึ่งจะทำให้ ผู้ประกอบธุรกิจสามารถที่จะเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้สะดวกและมีดอกเบี้ยต่ำลง และยังทำให้เจ้าหนี้มีความมั่นใจในการที่จะปล่อยสินเชื่อให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจมากยิ่งขึ้น

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจเป็นสัญญาประเภทหนึ่งจึงตกอยู่ภายใต้หลัก กฎหมายทั่วไปว่าด้วยสัญญา กล่าวคือคู่สัญญาย่อมมีเสรีภาพในการตกลงทำข้อสัญญาต่างๆ เว้นแต่

ข้อสัญญาจะขัดต่อกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ก็จะตกเป็นโมฆะ

2. คู่สัญญา

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจจะประกอบด้วยผู้ให้หลักประกันฝ่ายหนึ่งและผู้รับหลักประกันอีกฝ่ายหนึ่ง โดยผู้ให้หลักประกันจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ และผู้ให้หลักประกันอาจตราทรัพย์สินของตนเป็นประกันหนึ่งของบุคคลอื่นก็ได้

ส่วนผู้รับหลักประกันจะต้องเป็น “สถาบันการเงิน” หรือบุคคลอื่น ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อจำกัดผู้รับหลักประกันเฉพาะนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อและบุคคลเหล่านี้มีหน่วยงานของรัฐซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแล (Regulator) คอยกำกับดูแลให้เกิดความเป็นธรรมยิ่งขึ้น หนึ่งด้วย

“สถาบันการเงิน” หมายถึง (1) สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วย สถาบันการเงิน หรือ (2) บริษัทที่ได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย หรือ (3) ธนาคารหรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายจัดตั้งโดยเฉพาะก็ได้

3. ทรัพย์สินที่สามารถนำมาเป็นหลักประกันได้

โดยหลักการทั่วไป อาจกล่าวได้ว่า ทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหลาย ทั้งปวง ย่อมสามารถนำมาเป็นหลักประกันได้ทั้งสิ้น แต่ถ้าจะกล่าวให้เฉพาะเจาะจง ก็จะมีทรัพย์สินที่สามารถนำมาเป็นหลักประกันแบ่งแยกได้เป็นประเภทๆ ดังนี้

3.1 กิจการ ได้แก่ ทรัพย์สินทั้งหลายที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ และสิทธิต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจนั้น เช่น กิจการโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ กิจการนำแผงโซลาร์เซลล์ ที่ดิน อาคาร โรงไฟฟ้า รถยนต์ รถบรรทุก อุปกรณ์สำนักงาน เครื่องจักร เครื่องกำเนิดไฟฟ้า ฯลฯ ที่ใช้ในการประกอบกิจการมาเป็นหลักประกันได้ กิจการทันตแพทย์ กิจการนำสิทธิในการเช่าอาคาร เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำฟัน อุปกรณ์และวัสดุต่างๆ ในการทำฟัน ฯลฯ มาเป็นหลักประกันได้ กิจการร้านอาหารสมุนไพรรไทย กิจการนำสิทธิในการเช่าที่ดินและอาคารพาณิชย์ที่ใช้ประกอบกิจการมาเป็นหลักประกัน อาจนำโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ตกแต่งร้าน รถยนต์ที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ ฯลฯ มาเป็นหลักประกันได้

3.2 สิทธิเรียกร้อง ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ ไม่ว่าจะได้รับชำระหนี้เป็นเงิน หรือได้รับชำระหนี้เป็นทรัพย์สินอย่างอื่น และสิทธิอื่นๆ แต่ไม่รวมถึงสิทธิที่มีตราสาร¹ เช่น ผู้ประกอบการอาจนำสิทธิเรียกร้องที่จะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้มาเป็นหลักประกันได้ หรือนำสิทธิเรียกร้องเงินฝากในบัญชีเงินฝากมาเป็นหลักประกันก็ได้ หรือนำสิทธิในการเช่ามาเป็นหลักประกันก็ได้

3.3 สัทธิทรัพย์ที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่น เครื่องจักร สินค้าคงคลัง ไม่ว่าจะเป็นวัตถุคิบัที่ใช้ในการผลิตสินค้า หรือสินค้าสำเร็จที่รอการจำหน่าย อุปกรณ์เครื่องใช้ในการประกอบกิจการทั้งหลาย ฯลฯ สามารถนำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจได้

3.4 อสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ ที่ดิน อาคารสถานที่ แต่ต้องเป็นกรณีที่ผู้ให้หลักประกันประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยตรง คือต้องเป็นผู้ประกอบกิจการหมู่บ้านจัดสรรหรือจัดสรรที่ดินเปล่า เป็นต้น

3.5 ทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า รวมตลอดถึง สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ความลับทางการค้า ฯลฯ

3.6 ทรัพย์สินอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทรัพย์สินประเภทนี้ กฎหมายออกแบบเปิดช่องไว้สำหรับอนาคต หากมีทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอื่นๆ ที่กฎหมายยังมิได้บัญญัติครอบคลุมถึงเอาไว้ ก็สามารถกำหนดเพิ่มได้ด้วยกฎกระทรวงต่อไป

ทรัพย์สินที่จะนำมาเป็นหลักประกันนั้น ผู้ให้หลักประกันอาจนำทรัพย์สินที่ตนมีสิทธิอยู่แล้วในปัจจุบันหรือที่จะได้มาในอนาคตก็ได้ การนำทรัพย์สินที่จะได้มาในอนาคตมาเป็นหลักประกัน ทรัพย์สินนั้นต้องเป็นทรัพย์สินที่จะได้มาในอนาคตตามสัญญาหรือนิติสัมพันธ์ใดๆ เท่านั้น

นอกจากนี้ ทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันจะนำมาเป็นหลักประกันนั้น แม้จะเป็นทรัพย์สินที่ตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขบางอย่างก็สามารถนำทรัพย์สินนั้น มาเป็นหลักประกันได้ เพียงแต่สิทธิของผู้รับหลักประกันย่อมต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขเช่นนั้นด้วย

4. แบบของสัญญาหลักประกัน

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจนั้นกฎหมายกำหนดให้ต้องทำตามแบบ คือทำเป็นหนังสือ มิฉะนั้นจะตกเป็นโมฆะ

---

¹ เหตุที่ไม่รวมสิทธิที่มีตราสารเพราะพิจารณาเห็นว่าสามารถนำสิทธิที่มีตราสารมาจำนำได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยจำนองแล้ว

นอกจากสัญญาหลักประกันจะต้องทำเป็นหนังสือ เพื่อให้มีผลใช้บังคับได้ระหว่างคู่สัญญาแล้ว หากจะให้สัญญาหลักประกันมีผลใช้บังคับบุคคลภายนอกได้ จะต้องมีการจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียนด้วย การจดทะเบียนนั้นถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากไม่มีการจดทะเบียนแล้วแม้สัญญาหลักประกันจะสมบูรณ์ระหว่างคู่สัญญาแต่จะใช้บังคับเป็นที่เสียหายแก่สิทธิของบุคคลภายนอกไม่ได้ หรือกล่าวง่ายๆ ก็คือ ถ้ายังไม่ได้จดทะเบียน ผู้รับหลักประกันจะบังคับจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเอาชำระหนี้ของตนแต่เพียงผู้เดียวก่อนเจ้าหนี้คนอื่นไม่ได้ เหตุที่กฎหมายกำหนดบังคับไว้เช่นนี้ก็เพราะทรัพย์สินที่จะนำมาเป็นหลักประกันส่วนใหญ่เป็นสังหาริมทรัพย์ สามารถหมุนเวียนเปลี่ยนมือได้ และผู้ให้หลักประกันไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับหลักประกันไว้ด้วย เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอก จึงต้องกำหนดให้มีการจดทะเบียนเพื่อให้บุคคลภายนอกสามารถตรวจสอบได้จากทะเบียนหลักประกันที่เปิดเผยและสามารถตรวจสอบได้ว่ามีหรือนำทรัพย์สินนั้นๆ มาใช้เป็นหลักประกันทางธุรกิจหรือไม่

5. วิธีการจดทะเบียน

5.1 เจ้าพนักงานทะเบียน

5.1.1 กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจกำหนดให้มีสำนักงานทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจขึ้นในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานดังกล่าวมีหน้าที่ในการรับจดทะเบียน แก้ไข เปลี่ยนแปลง ยกเลิกการจดทะเบียนและดำเนินการอื่นๆ อันจำเป็น โดยมีอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นเจ้าพนักงานทะเบียน โดยที่ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการจดทะเบียนจะเปิดเผยให้ประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบได้

5.1.2 กำหนดให้อำนาจอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า มีอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ในการรับจดทะเบียน และวิธีปฏิบัติอื่นๆ อันเกี่ยวกับการจดทะเบียน

5.1.3 กำหนดอำนาจเจ้าพนักงานทะเบียนให้มีอำนาจในการจด แก้ไข หรือยกเลิก หรือไม่รับจดทะเบียนได้

5.1.4 กำหนดให้เจ้าพนักงานทะเบียนเมื่อรับจดทะเบียนแล้ว มีหน้าที่ต้องแจ้งไปยังนายทะเบียนและเจ้าหนี้อื่นกรณีทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันเป็นทรัพย์สินมีทะเบียน

5.2 ผู้มีหน้าที่ดำเนินการขอจดทะเบียน

กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ กำหนดผู้มีหน้าที่ต้องดำเนินการจดทะเบียนในกรณีต่างๆ ไว้ โดยอาจแบ่งแยกเป็น 2 กรณี ดังนี้

5.2.1 กรณีผู้รับหลักประกันมีหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียน เช่น กรณีการก่อตั้งสัญญาหลักประกัน หรือกรณีการตกลงกันขอแก้ไขรายการจดทะเบียน หรือกรณีที่

รายละเอียดของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเปลี่ยนแปลงไปจากที่จดทะเบียนไว้จนอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับหลักประกัน หรือการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดทรัพย์สินในลักษณะที่นำเอาทรัพย์สินหลักประกันไปรวมกับทรัพย์สินของบุคคลอื่นจนเป็นส่วนควบหรือแบ่งแยกไม่ได้ หรือกรณีได้ทรัพย์สินอื่นมาแทนที่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน เป็นต้น

5.2.2 กรณีผู้ให้หลักประกันมีหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียน เช่น เมื่อหนี้ที่เป็นประกันระงับสิ้นไป หรือมีการตกลงกันเป็นหนังสือยกเลิกสัญญาหลักประกัน หรือเมื่อมีการไถ่ถอนทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน

5.3 รายการจดทะเบียน

การจดทะเบียนจะต้องระบุรายละเอียดต่างๆ ในรายการจดทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น วันเดือนปี และเวลาที่จดทะเบียน ชื่อ ที่อยู่ของ ลูกหนี้ ผู้ให้หลักประกัน และผู้รับหลักประกัน หนี้ที่กำหนดให้มีการประกันชำระหนี้ รายละเอียดของทรัพย์สินที่นำมาใช้เป็นหลักประกัน ฯลฯ เป็นต้น

5.4 ผลของการจดทะเบียน

5.4.1 เมื่อจดทะเบียนแล้ว สิทธิในหลักประกันนั้นย่อมไ้ยืนยันต่อบุคคลภายนอกได้ และผู้รับหลักประกันมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้อื่น

5.4.2 เมื่อจดทะเบียนแล้ว ผู้รับหลักประกันมีสถานะเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย

สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาตามสัญญาหลักประกัน

1. สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้หลักประกัน

1.1 สิทธิของผู้ให้หลักประกัน

1.1.1 สิทธิในการครอบครอง ใช้สอยทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ

โดยหลักการทั่วไป ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิครอบครอง ใช้สอย แลกเปลี่ยน จำหน่ายจ่ายโอน และจำนองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันใช้ในการผลิต นำไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น ใช้ไปสิ้นไปในกรณีที่ครอบครอง เพื่อการใช้สิ้นเปลือง และได้ดอกผลของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หรือกล่าวง่ายๆ ก็คือ ทรัพย์สินต่างๆ ที่โดยสภาพต้องใช้ในการ

ประกอบธุรกิจ ผู้รับหลักประกันเข้าใจและยินยอมให้ผู้ให้หลักประกันครอบครองยึดถือใช้ประโยชน์ได้ เพราะยอมเป็นไปตามสภาพของทรัพย์สินนั้นๆ

อย่างไรก็ตาม หลักการทั่วไปดังกล่าวนี้ ยังเปิดโอกาสให้มี การตกลงกันเป็นอย่างอื่นได้ เพื่อให้คู่กรณีสามารถตกลงไปตามเหมาะสมแก่กรณีได้ อาทิเช่น ในกรณีของการนำสิทธิเรียกร้องในเงินฝากมาเป็นหลักประกัน เนื่องจากเงินฝากเป็นทรัพย์สินพิเศษที่เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันอาจไม่ยินยอมให้ผู้ให้หลักประกันสามารถใช้สอยได้อย่างไม่มีข้อจำกัด หรือสิทธิเรียกร้องที่จะได้รับชำระหนี้เป็นเงินที่นำมาเป็นหลักประกัน ก็อาจมีข้อตกลงให้ต้องนำส่งเงินตามสิทธิเรียกร้องนั้นให้แก่เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกัน เป็นต้น

เหตุที่ผู้รับหลักประกันยินยอมให้ผู้ให้หลักประกันยังคงการครอบครองยึดถือ ใช้สอยทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้ตามปกติทางการค้า ก็เพราะเป็นไปตามสภาพของทรัพย์สิน ที่หากไม่ยินยอม ก็คงจะมีการนำทรัพย์สินนั้นมาเป็นหลักประกันไม่ได้โดยสภาพ อย่างไรก็ตามโดยสภาพการใช้สอยของผู้ให้หลักประกันย่อมไม่รวมไปถึงการนำทรัพย์สินนั้นไปจำหน่ายเป็นหลักประกัน เพราะการนำไปจำหน่าย เท่ากับต้องนำทรัพย์สินนั้นไปไว้ในครอบครองของบุคคลอื่นหรือผู้รับจำหน่าย ย่อมขัดกับสภาพของทรัพย์สินที่ตนต้องครอบครองใช้สอยในการประกอบธุรกิจ หรืออาจกล่าวได้ว่า การนำทรัพย์สินที่ตนต้องยึดถือครอบครองเพื่อใช้ในการประกอบธุรกิจที่ตนนำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจแล้ว ไปจำหน่ายต่อบุคคลอื่น อาจแสดงให้เห็นว่าผู้ให้หลักประกันนั้นยินยอมผู้รับหลักประกัน

1.1.2 สิทธิที่จะตรวจสอบจำนวนหนี้

ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิที่จะตรวจสอบจำนวนหนี้จากผู้รับหลักประกัน โดยวิธีการก็คือ ผู้ให้หลักประกันจะต้องมีหนังสือไปยังผู้รับหลักประกันโดยระบุจำนวนหนี้ที่ยังมิได้ชำระแก่ผู้รับหลักประกัน เพื่อให้ผู้รับหลักประกันรับรองความถูกต้อง ผู้รับหลักประกันต้องมีหนังสือตอบยืนยันหรือระบุจำนวนหนี้ที่เห็นว่าถูกต้องไปยังผู้ให้หลักประกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว หากไม่ดำเนินการภายในระยะเวลา ผู้รับหลักประกันต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแก่ผู้ให้หลักประกัน

การขอให้รับรองยอดหนี้ดังกล่าว ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิที่จะดำเนินการได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เว้นแต่การใช้สิทธิดังกล่าวได้กระทำภายในระยะเวลาหกเดือนนับแต่วันที่มีหนังสือไปยังผู้รับหลักประกันครั้งก่อน ในกรณีนี้ผู้ให้หลักประกันต้องชำระค่าใช้จ่ายแก่ผู้รับหลักประกันในแต่ละครั้ง

1.1.3 สิทธิในการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในเวลาใดๆ ก็ได้

ผู้ให้หลักประกันย่อมมีสิทธิที่จะไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเสมอ ทั้งนี้ก่อนมีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือก่อนที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน โดยชำระหนี้ตามจำนวนหนี้ที่ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นหลักประกัน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการสงวนรักษาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ค่าใช้จ่ายตามสมควร และค่าธรรมเนียมหรือค่าฤชาธรรมเนียมอันเกิดจากการบังคับหลักประกัน เนื่องจากในบางกรณี ผู้ให้หลักประกันมิใช่ลูกหนี้ จึงเปิดโอกาสให้ผู้ให้หลักประกันซึ่งไม่ประสงค์จะสูญเสียทรัพย์สินไปจากการบังคับหลักประกันอาจไถ่ถอนทรัพย์สินนั้นได้

1.1.4 สิทธิในการได้รับหนังสือยกเลิกการจดทะเบียนจากผู้รับหลักประกัน

เมื่อหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปหรือเมื่อคู่สัญญาตกลงกันเป็นหนังสือให้ยกเลิกสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ หรือเมื่อมีการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิที่จะได้รับหนังสือยินยอมให้ยกเลิกการจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ หากผู้รับหลักประกันไม่ออกหนังสือดังกล่าวให้ จะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ให้หลักประกัน หากเกิดความเสียหายแก่ผู้ให้หลักประกัน

1.2 หน้าที่ของผู้ให้หลักประกัน

1.2.1 หน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเพื่อสงวนรักษาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเสมือนเช่นวิญญูชนจะต้องใช้ในการประกอบกิจการและอาชีพะนั้น

ผู้ให้หลักประกันมีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังดูแลสงวนรักษาทรัพย์สินและต้องบำรุงรักษา รวมทั้งซ่อมแซมทรัพย์สินนั้นด้วย ถ้ามิได้ใช้ความระมัดระวังเช่นนั้น และมีความเสียหายเกิดขึ้น ผู้ให้หลักประกันจะต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันสูญหายหรือเสื่อมราคาลงเว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าความเสียหายดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นจากเหตุที่ตนต้องรับผิดชอบ

1.2.2. หน้าที่ต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามวิธีการปฏิบัติทางการค้าหรือตามที่คู่สัญญาได้ตกลงกัน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

หน้าที่นี้กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้รับหลักประกันสามารถตรวจสอบและควบคุมการเคลื่อนไหวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้ตามสมควร

1.2.3. หน้าที่ให้ผู้รับหลักประกันหรือตัวแทนเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและบัญชีทรัพย์สินเป็นครั้งคราวในเวลาและระยะเวลาอันสมควร

ผู้ให้หลักประกันต้องยินยอมให้ผู้รับหลักประกันหรือตัวแทนเข้าตรวจดูทรัพย์สินได้ตามสมควร โดยวิธีการคือผู้รับหลักประกันต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ให้หลักประกันทราบโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้ให้หลักประกันได้รับหนังสือแล้วก่อนเข้าดำเนินการไม่น้อยกว่าสามวัน

การเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและบัญชีทรัพย์สินจะต้องกระทำต่อหน้าผู้ให้หลักประกันหรือผู้ซึ่งผู้ให้หลักประกันมอบหมาย และผู้ให้หลักประกันต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับหลักประกันตามสมควร

2. สิทธิและหน้าที่ของผู้รับหลักประกัน

2.1 สิทธิของผู้รับหลักประกัน

สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญ

สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้อื่นๆ นี้เรียกในภาษากฎหมายว่า บุริมสิทธิ ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของกฎหมายหลักประกันทุกชนิด

ในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันรวมเข้ากับทรัพย์สินของบุคคลอื่นจนเป็นส่วนควบหรือแบ่งแยกไม่ได้ สิทธิของผู้รับหลักประกันจะมีตามส่วนของค่าแห่งทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของตนในเวลาที่ทรัพย์สินรวมเข้ากับทรัพย์สินนั้น และในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันได้ทรัพย์สินมาจากการจำหน่ายจ่ายโอน แลกเปลี่ยน หรือได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือที่มีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันรวมอยู่ด้วย รวมทั้งค่าสินไหมทดแทนที่ได้มาเนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวสูญหายหรือเสียหาย ให้ถือว่าทรัพย์สินที่ได้มานั้นเป็นหลักประกันด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้รับหลักประกันมีหน้าที่ต้องจดทะเบียนสิทธิในหลักประกันเหนือทรัพย์สินนั้น และในกรณีที่ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นสิทธิเรียกร้อง ผู้รับหลักประกันจะยกสิทธิดังกล่าวขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งสิทธิได้ต่อเมื่อได้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้แห่งสิทธินั้นด้วยแล้ว

อย่างไรก็ตาม ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนี้ หากเป็นทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ และมีลักษณะหมุนเวียนเปลี่ยนมือตลอดเวลา บุคคลภายนอกซึ่งได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยการค้าปกติของทรัพย์สินนั้น หรือโดยความยินยอมของผู้รับหลักประกันย่อมได้ทรัพย์สินนั้นโดยปลอดภาระหลักประกัน

แต่ถ้าทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้น มิใช่ทรัพย์สินที่มีลักษณะหมุนเวียนเปลี่ยนมือตลอดเวลา บุคคลภายนอกซึ่งได้ทรัพย์สินนั้นไปโดย ความยินยอมของผู้รับหลักประกันย่อมได้ทรัพย์สินนั้นโดยปลอดภาระหลักประกันเช่นกัน

2.2 หน้าที่ของผู้รับหลักประกัน

กรณีผู้รับหลักประกันรับเอาสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันจะต้องมีหน้าที่มีหนังสือบอกกล่าวการนำสิทธิเรียกร้องดังกล่าว มาใช้เป็นหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธินั้น มิฉะนั้น จะยกสิทธิตามสัญญา หลักประกันทางธุรกิจขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งสิทธิมิได้

การบังคับหลักประกัน

กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจได้แบ่งวิธีการบังคับหลักประกันเป็น 2 กรณี ดังต่อไปนี้

1. การบังคับหลักประกันที่เป็นทรัพย์สิน
2. การบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการ

1. การบังคับหลักประกันที่เป็นทรัพย์สิน

ในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกัน กฎหมายกำหนดให้ผู้รับหลักประกันอาจบังคับหลักประกันได้เป็น 2 วิธี กล่าวคือ (1) จำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หรือ (2) เอาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ

การบังคับหลักประกันหลุดเป็นสิทธิจะกระทำได้ต่อเมื่อลูกหนี้ค้างชำระหนี้อันเป็นต้นเงินเท่ากับหรือมากกว่ามูลค่าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึงห้าปี โดยไม่มีหลักประกันรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นอันจดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันตามกฎหมายและผู้รับหลักประกันได้ตัดสินใจบังคับหลักประกัน โดยมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันแล้ว ห้ามมิให้ผู้ให้หลักประกันจำหน่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือกระทำการใดๆ อันทำให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันสูญสลายหรือเสื่อมค่าลง และให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน การใช้สิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นจะต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

วิธีการบังคับหลักประกันที่เป็นทรัพย์สิน อาจดำเนินการได้ใน 2 กรณี คือกรณีที่ผู้ให้หลักประกันยินยอม กับกรณีที่ผู้ให้หลักประกันไม่ยินยอม

1.1 การบังคับหลักประกันกรณีผู้ให้หลักประกันหรือผู้ยึดถือทรัพย์สินยินยอมส่งมอบการครอบครอง ให้ดำเนินการดังนี้

1.1.1 ห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่นยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ที่เป็นหลักประกัน แต่ให้เจ้าหนี้นี้ดังกล่าวมีหนังสือแจ้ง ไปยังผู้รับหลักประกัน เพื่อขอเฉลี่ยทรัพย์สินหรือเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินนั้น

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นสิทธิเรียกร้อง เมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกัน ไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้ให้หลักประกันนับแต่ได้รับหนังสือดังกล่าว หากหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องถึงกำหนดชำระให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน

1.1.2 ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ให้ผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งให้ลูกหนี้และผู้ให้หลักประกันชำระหนี้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าวและให้แจ้งไปด้วยว่าหากไม่ชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้รับหลักประกันจะบังคับหลักประกัน โดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิหรือโดยจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ และให้ส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวให้ผู้รับหลักประกันอื่นและเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนทราบด้วย

1.1.3 ถ้าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันมีสภาพเป็นของสด ของเสียได้ หรือหากหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่าย จะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สิน ผู้รับหลักประกันอาจจำหน่ายทรัพย์สิน ที่เป็นหลักประกัน โดยวิธีที่เห็นสมควรเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ได้ทันทีโดยไม่ต้อง ให้เวลาแก่ลูกหนี้ชำระหนี้ภายใน 15 วัน แต่ยังคงมีหนังสือบอกกล่าวตามที่กล่าวไว้ในข้อ 2.

1.1.4 ให้ผู้รับหลักประกันที่ไม่ได้รับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือ และจะบังคับหลักประกัน โดยการจำหน่ายทรัพย์สิน ที่เป็นหลักประกันเพื่อนำเงินมาชำระหนี้

1.1.4.1 กรณีทรัพย์สินทั่วไป ผู้รับหลักประกันสามารถจำหน่ายหลักประกันโดยวิธีการประมูลโดยเปิดเผย ในการนี้ ผู้รับหลักประกัน ต้องมีหนังสือแจ้งวัน เวลา สถานที่ และวิธีการจำหน่ายหลักประกัน ให้ผู้ให้หลักประกัน ผู้รับหลักประกันอื่น และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนดำเนินการจำหน่ายหลักประกัน โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้ให้หลักประกันและเจ้าหนี้อื่นได้รับหนังสือแล้ว

ในการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันต้องใช้ความระมัดระวังในการดำเนินการดังเช่นวิญญูชนจะพึงปฏิบัติ โดยพฤติการณ์เช่นนั้น

สิทธิของผู้ซื้อทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันจากการบังคับหลักประกันโดยการจำหน่ายทรัพย์สิน ย่อมได้รับโอนทรัพย์สินไปโดยปลอดภาระหลักประกันและจำนอง

1.1.4.2 กรณีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นสิทธิในเงินฝากในสถาบันการเงิน

1.1.4.2.1 ถ้าผู้รับหลักประกันเป็นสถาบันการเงินที่รับฝากเงินนั้นไว้เองหรือเป็นผู้รับฝากเงินเพื่อประโยชน์ของผู้รับหลักประกันทั้งหมด ผู้รับหลักประกันอาจนำเงินฝากดังกล่าวหักชำระหนี้ได้ทันทีเมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญา แต่ต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกันรายอื่นทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ดำเนินการดังกล่าว โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้รับได้รับหนังสือแล้ว

1.1.4.2.2 ถ้าไม่ใช่กรณีตามข้อ 4.2.1 แต่ผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกันตกลงกันให้สถาบันการเงินอื่นเป็นผู้รับฝากเงิน สถาบันการเงินผู้รับฝากเงินอาจนำเงินฝากดังกล่าวหักชำระหนี้ได้ทันทีเมื่อได้รับหนังสือแจ้งจากผู้รับหลักประกันว่ามีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาแล้ว

1.1.5 ในกรณีที่ผู้รับหลักประกันไม่ได้รับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือ และจะบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ

1.1.5.1 ผู้ให้หลักประกัน ไม่มีหนังสือคัดค้านการบังคับหลักประกันหลุดเป็นสิทธิภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นนับแต่วันที่ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน

1.1.5.2 หากผู้ให้หลักประกันมีหนังสือคัดค้านภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้รับหลักประกันบังคับหลักประกันโดยจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลัก

1.1.6 ก่อนการบังคับหลักประกัน ผู้รับหลักประกันมีหน้าที่ต้องรักษาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันที่อยู่ในความครอบครองของตนให้ปลอดภัยและต้องสงวนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเสมือนเช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง หากชำรุดเสียหายหรือสูญหายโดยเหตุอันจะโทษผู้ให้หลักประกันมิได้ ให้นำจำนวนค่าเสียหายนั้นไปหักออกจากจำนวนหนี้ที่ผู้ให้หลักประกันต้องรับผิดชอบตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

1.2 การบังคับหลักประกันกรณีผู้ให้หลักประกันหรือผู้ยึดถือ ทรัพย์สินไม่ยินยอมส่งมอบการครอบครอง ให้ดำเนินการดังนี้

1.2.1 ผู้รับหลักประกันอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำพิพากษาบังคับหลักประกัน โดยให้ระบุในคำร้องด้วยว่าจะบังคับหลักประกัน โดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ หรือโดยจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อนำเงินมาชำระหนี้

1.2.2 เมื่อได้รับคำร้องแล้ว ศาลจะต้องกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็วและออกหมายเรียกไปยังผู้ให้หลักประกันหรือผู้ที่ยึดถือถือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ในหมายนั้นให้แจ้งเหตุที่ผู้รับหลักประกันร้องขอต่อศาล วิธีการบังคับหลักประกันตามคำร้องและข้อความว่าให้ผู้ให้หลักประกันมาศาล เพื่อให้การและสืบพยานในวันเดียวกัน และให้ศาลสั่งให้ผู้รับหลักประกันมาศาลในวันนัดพิจารณานั้นด้วย

ให้ศาลนั่งพิจารณาคดีติดต่อกันทุกวันจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา และมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง เว้นแต่กรณีมีพฤติการณ์พิเศษอันมีอาจกล่าวล่วงได้ ทั้งนี้ คู่ความต้องมาศาลในวันนัดพิจารณาทุกนัด และให้นำบทบัญญัติในเรื่องการขาดนัดพิจารณา แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับคดีแก่การพิจารณาคดีของศาลโดยอนุโลม

1.2.3 ในการไต่สวนคำร้อง หากศาลเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจและข้อตกลงเกี่ยวกับเหตุที่จะบังคับหลักประกันที่ผู้รับหลักประกันยกขึ้นเป็นเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้ศาลพิพากษาบังคับหลักประกันตามวิธีการที่ผู้รับหลักประกันร้องขอ เว้นแต่ผู้รับหลักประกันจะร้องขอให้บังคับหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ แต่กรณีไม่เข้าเงื่อนไขการนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ ให้ศาลพิพากษาให้จำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยการขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้

แต่หากศาลเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจหรือข้อตกลงเกี่ยวกับเหตุที่จะบังคับหลักประกันที่ผู้รับหลักประกันยกขึ้นเป็นเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง

คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอาจอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภายในสิบห้าวัน และให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการทุเลาการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่การอุทธรณ์ตามมาตรานี้โดยอนุโลม คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

1.2.4 ผู้รับหลักประกันอาจมีค่าขอต่อศาลพร้อมกับคำร้อง เพื่อมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งได้ แต่ต้องวางเงินประกันหรือให้หลักประกัน เพื่อป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามจำนวนที่ศาลกำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนเงินสูงสุดที่ตกลงใช้ทรัพย์สินเป็นหลักประกัน

1.2.5 การจัดสรรเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายทรัพย์สิน เงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นนับแต่วันที่ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ให้จัดสรรชำระตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1.2.5.1 ค่าใช้จ่ายในการสงวนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

1.2.5.2 ค่าใช้จ่ายตามสมควรรวมทั้งค่าธรรมเนียมหรือค่าฤชาธรรมเนียมอันเกิดจากการบังคับหลักประกัน

1.2.5.3 ชำระหนี้ให้แก่ผู้รับหลักประกัน และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนตามลำดับ

1.2.5.4 ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่นซึ่งขอเฉลี่ยทรัพย์สิน

1.2.5.5 เงินที่เหลือหากมี ให้ชำระคืนแก่ผู้ให้หลักประกัน

ถ้าจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแล้วได้เงินจำนวนสุทธิน้อยกว่าจำนวนหนี้ที่ค้างชำระ เงินยังขาดจำนวนอยู่เท่าใดลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบในหนี้ส่วนที่ค้างชำนั้น แต่ถ้าผู้ให้หลักประกันไม่ได้เป็นลูกหนี้จะเรียกร้องจากผู้ให้หลักประกันไม่ได้

1.2.6 หากผู้รับหลักประกันบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ ให้ถือว่าหนี้ประธานและหนี้ตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจระงับสิ้นไป

นอกจากนี้ในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินที่มีการจำนอง เป็นประกันการชำระหนี้ตามกฎหมายอื่นมาจดทะเบียนเป็นประกันตามกฎหมาย หลักประกันทางธุรกิจนี้ หรือมีการนำทรัพย์สินที่จดทะเบียนเป็นประกันตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนี้ไปจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ตามกฎหมายอื่นด้วย ผู้รับจำนองจะบังคับจำนองตามวิธีการบังคับหลักประกันตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนี้ก็ได้

2. การบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการ

2.1 ผู้บังคับหลักประกันต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตและต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งผู้รับหลักประกันอาจเป็นนิติบุคคลก็ได้ และใบอนุญาตของผู้บังคับหลักประกันมีอายุ 3 ปี

การเพิกถอนใบอนุญาตสามารถกระทำได้ หากปรากฏว่า

ก. ผู้รับใบอนุญาตขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ข. ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่ง

ผู้รับใบอนุญาตที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตโดยเจ้าพนักงานทะเบียน มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการเพิกถอนใบอนุญาต โดยให้ผู้รับใบอนุญาตนั้นยื่นอุทธรณ์ต่อเจ้าพนักงานทะเบียน

ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการอุทธรณ์ และให้คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีเป็นที่สุด

ในระหว่างที่ยังมิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ทำการไปพลางก่อนก็ได้เมื่อผู้อุทธรณ์ร้องขอ

2.2 การคัดค้านผู้บังคับหลักประกัน

แม้ผู้บังคับหลักประกันได้รับการแต่งตั้งจากคู่สัญญาแล้ว แต่เมื่อผู้บังคับหลักประกันจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับคำร้องหลักประกัน กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจยังอนุญาตให้มีการคัดค้านผู้บังคับหลักประกันได้ ดังนี้

2.2.1 ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บังคับหลักประกันต้องมีความเป็นอิสระและเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ และต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของตน และนับแต่วันที่ได้รับการเลือกหรือแต่งตั้งเป็นผู้บังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจใด ผู้บังคับหลักประกันต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงเช่นว่านั้นต่อคู่สัญญาโดยไม่ชักช้า เว้นแต่จะได้แจ้งให้คู่สัญญาทราบล่วงหน้าแล้ว

2.2.2 ในกรณีที่ผู้บังคับหลักประกันปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่และก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกัน หรือปรากฏข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของผู้บังคับหลักประกัน หรือผู้บังคับหลักประกันขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกันอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่ง

เมื่อได้รับคำร้องแล้ว ศาลอาจกำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องวางประกันหรือให้หลักประกันตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ หากผู้ยื่นคำร้องไม่วางประกันหรือให้หลักประกันตามที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง คำสั่งศาลดังกล่าวให้เป็นที่สุด

ในระหว่างพิจารณา ศาลอาจ มี คำสั่งให้ผู้บังคับหลักประกันหยุดการปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งก็ได้ หากศาลมีคำสั่งดังกล่าว ให้ศาลแต่งตั้งผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งตามที่ศาลเห็นสมควรปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับหลักประกันชั่วคราว

2.2.3 ในการพิจารณาคำร้องของศาล หากศาลเห็นว่ามีความผิดฐานผู้บังคับหลักประกัน ให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้บังคับหลักประกัน พ้นจากตำแหน่ง แต่หากศาลเห็นว่าไม่มีเหตุดังกล่าว ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง

คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลตามมาตรานี้ให้อุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภายในสิบห้าวัน คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

2.2.4 ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้บังคับหลักประกัน พ้นจากตำแหน่ง และยังมีกิจการที่จะต้องดำเนินต่อไป ให้ศาลแต่งตั้งผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งตามที่ศาลเห็นสมควรเป็นผู้บังคับหลักประกันแทน

2.2.5 คำพิพากษาของศาลที่ให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่ง ไม่กระทบถึงการใดที่ผู้บังคับหลักประกันได้กระทำไปแล้วก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาเช่นนั้น

2.3 การบังคับหลักประกัน

2.3.1 หากมีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ให้ผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งผู้บังคับหลักประกันทราบโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้บังคับหลักประกันได้รับหนังสือแล้ว

2.3.2 เมื่อผู้บังคับหลักประกันได้รับหนังสือแล้ว ให้กำหนด วัน เวลา และสถานที่ไต่สวนข้อเท็จจริง โดยเร็ว ซึ่งต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่รับหนังสือตามวรรคหนึ่ง และมีหนังสือแจ้งผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกันทราบโดยไม่ชักช้าโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกันได้รับหนังสือแล้ว โดยต้องแจ้งเหตุที่ผู้รับหลักประกันยกขึ้นบังคับหลักประกันและประเด็นการพิจารณา รวมทั้งสำเนาหนังสือของผู้รับหลักประกันไปด้วย

2.3.3 ในกรณีที่ผู้บังคับหลักประกันไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เนื่องจากตาย ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ให้คู่สัญญาตกลงกันเลือกผู้รับใบอนุญาตอื่นเป็นผู้บังคับหลักประกัน ในกรณีที่คู่สัญญาไม่สามารถตกลงกันได้ภายในสิบห้าวัน

นับแต่วันที่มีเหตุ คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งหรือหลายคนตามที่ศาลเห็นสมควรเป็นผู้บังคับหลักประกันก็ได้

2.3.4 ผู้ให้หลักประกันเมื่อได้รับแจ้งจากผู้บังคับหลักประกันแล้วจะต้องมีหนังสือชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกิจการที่เป็นหลักประกันที่เป็นอยู่ในวันที่ผู้ให้หลักประกันได้รับหนังสือต่อผู้บังคับหลักประกันภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว

หากผู้ให้หลักประกันไม่ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกิจการที่เป็นหลักประกันภายในกำหนดเวลา ให้ถือว่า กิจการที่เป็นหลักประกันมีอยู่เท่ากับที่ปรากฏในรายการจดทะเบียนในวันที่ผู้รับหลักประกันได้รับหนังสือ

2.3.5 เมื่อได้รับหนังสือของผู้บังคับหลักประกันแล้ว ห้ามมิให้ผู้ให้หลักประกันจำหน่ายโอนกิจการที่เป็นหลักประกัน เว้นแต่

2.3.5.1 กิจการนั้นมีทรัพย์สินที่มีสภาพเป็นของสดของเสียได้หรือหากหน่วยงานเข้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สินนั้นหรือมีทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันมีหน้าที่ต้องส่งมอบแก่บุคคลภายนอกตามสัญญาหรือมีนิติสัมพันธ์ที่ทำไว้ก่อนที่จะได้รับหนังสือรวมอยู่ด้วย ผู้ให้หลักประกันอาจจำหน่ายโอนทรัพย์สินดังกล่าวได้โดยวิธีที่เห็นสมควร แต่ต้องมีหนังสือแจ้งผู้บังคับหลักประกันทราบล่วงหน้าถึงเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องจำหน่ายโอนทรัพย์สินดังกล่าว ประเภท ชนิด และปริมาณของทรัพย์สินในวัน เวลา สถานที่ วิธีการจำหน่าย และราคาจำหน่ายในท้องตลาดของทรัพย์สินนั้นในวันที่มีหนังสือแจ้ง และราคาที่จะจำหน่ายให้เป็นไปตามสภาพของทรัพย์สินนั้น หรือ

2.3.5.2 ผู้ให้หลักประกันได้วางเงินประกันหรือให้หลักประกันเพื่อป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการจำหน่ายโอนกิจการที่เป็นหลักประกันตามจำนวนที่ผู้บังคับหลักประกันกำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าของจำนวนเงินสูงสุดที่ตกลงใช้กิจการเป็นหลักประกัน

2.3.6 เมื่อผู้บังคับหลักประกันได้สวนข้อเท็จจริงเสร็จ ให้ผู้บังคับหลักประกันวินิจฉัยว่ามีเหตุบังคับหลักประกันหรือไม่

หากคู่สัญญาตกลงกันให้มีผู้บังคับหลักประกันหลายคนการลงมติวินิจฉัยให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก คำวินิจฉัยแบ่งเป็น 3 กรณี ได้แก่

2.3.6.1 กรณีที่มีเหตุบังคับหลักประกันและผู้รับหลักประกันประสงค์ที่จะบังคับหลักประกันทันที ให้ผู้บังคับหลักประกันมีคำวินิจฉัยบังคับหลักประกัน

2.3.6.2 กรณีที่มีเหตุบังคับหลักประกัน แต่ผู้รับหลักประกันยินยอมผ่อนผันให้แก่ผู้ให้หลักประกันเป็นหนังสือโดยให้ถือว่ายังไม่เคยมีเหตุบังคับหลักประกัน

ดังกล่าวเกิดขึ้น ให้วินิจฉัยว่าไม่มีเหตุบังคับหลักประกันและให้บันทึกความยินยอมของผู้ให้หลักประกันไว้ในคำวินิจฉัย

2.3.6.3 กรณีที่ไม่มีเหตุบังคับหลักประกัน ให้ผู้บังคับหลักประกันมีคำวินิจฉัยว่าไม่มีเหตุบังคับหลักประกัน

คำวินิจฉัยต้องทำเป็นหนังสือและต้องประกอบด้วยสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เหตุผลในการวินิจฉัยลายมือชื่อของผู้บังคับหลักประกัน และวันที่มีคำวินิจฉัย

2.3.7 ผู้บังคับหลักประกันต้องทำวินิจฉัยให้เสร็จสิ้นภายใน 15 วันนับแต่วันไต่สวนวันแรก และให้ผู้บังคับหลักประกันมีหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยให้ลูกหนี้ ผู้ให้หลักประกัน ผู้รับหลักประกันและเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนทราบ ในกรณีที่ไม่มีคำวินิจฉัยบังคับหลักประกัน ให้ผู้บังคับหลักประกันมีหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานทะเบียน นายทะเบียน นายทะเบียนบริษัท หรือนายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

เมื่อได้รับแจ้งคำวินิจฉัย ให้เจ้าพนักงานทะเบียน นายทะเบียน นายทะเบียนบริษัท หรือนายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้อง จดบันทึกคำวินิจฉัยดังกล่าวไว้ในทะเบียนโดยเร็ว

2.3.8 การคัดค้านคำวินิจฉัยของผู้บังคับหลักประกัน กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจห้ามมิให้คัดค้านคำวินิจฉัยของผู้บังคับหลักประกัน เว้นแต่การไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อมีคำวินิจฉัยนั้น ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการ หรือคำวินิจฉัยนั้นบกพร่องในข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันเป็นสาระสำคัญ

ผู้คัดค้านคำวินิจฉัยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำวินิจฉัย ทั้งนี้ การร้องคัดค้านตามมาตรา นี้ ไม่เป็นเหตุทุเลาการบังคับหลักประกันตามคำวินิจฉัยบังคับหลักประกัน

2.3.9 เมื่อได้รับคำร้องแล้ว ศาลอาจกำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องวางประกันหรือให้หรือให้หลักประกันตามที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง

ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาคำร้องตามวรรคสองโดยเร็ว และให้นั่งพิจารณาคดีติดต่อกันทุกวันจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา และมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง เว้นแต่กรณีมีพฤติการณ์พิเศษอันมีอาจกล่าวได้ว่า

ในกรณีที่ศาลเห็นว่ามิเหตุคัดค้าน ให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำวินิจฉัยได้

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่มีเหตุคัดค้าน ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง
คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด

2.3.10 ผลของคำวินิจฉัยให้บังคับหลักประกัน

2.3.10.1 บรรดาสิทธิตามกฎหมายของผู้ถือหุ้นของผู้ให้
หลักประกันในกิจการที่เป็นหลักประกัน ยกเว้นสิทธิที่จะได้รับเงินปันผลตกแก่ผู้บังคับหลักประกัน
ทันที และห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่นยึดหรืออายัดกิจการที่เป็นหลักประกัน แต่ให้เจ้าหนี้
ดังกล่าวมีหนังสือแจ้งไปยังผู้บังคับหลักประกันเพื่อขอเฉลี่ยทรัพย์สินหรือเงินที่ได้จากการจำหน่าย
กิจการนั้น

2.3.10.2 ภายในสามวันเมื่อได้รับคำวินิจฉัยบังคับหลักประกัน
ผู้ให้หลักประกันต้องส่งมอบกิจการที่เป็นหลักประกัน ดวงตรา สมุดบัญชี และเอกสารเกี่ยวกับ
ทรัพย์สิน หนี้สิน ตลอดจนสิทธิต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการประกอบกิจการที่เป็นหลักประกันให้แก่ผู้
บังคับหลักประกัน

หากผู้ให้หลักประกันไม่ดำเนินการ ผู้บังคับหลักประกัน
อาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อยึดหรืออายัดกิจการที่เป็นหลักประกันประกันและส่งมอบให้แก่ผู้บังคับ
หลักประกัน

2.3.11 ผู้บังคับหลักประกันมีอำนาจหน้าที่

2.3.11.1 บำรุงรักษา จัดการและดำเนินกิจการที่เป็นหลักประกัน
จนกว่าจะจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกันได้

2.3.11.2 ตรวจสอบและประเมินราคากิจการที่เป็นหลักประกัน

2.3.11.3 กำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการจำหน่ายกิจการที่เป็น
หลักประกัน

2.3.11.4 ดำเนินการจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกัน

2.3.11.5 จัดสรรเงินที่เป็นกิจการจำหน่ายกิจการที่เป็น
หลักประกัน

2.3.11.6 อาจจำหน่ายจ่ายโอน เช่า ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้หรือ
กระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในกิจการที่เป็นหลักประกัน ได้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้กิจการ
สามารถดำเนินการต่อไปได้

การดำเนินการของผู้บังคับหลักประกันตามอำนาจหน้าที่
ดังกล่าวให้ถือว่าเป็นการดำเนินการโดยมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของผู้ให้หลักประกัน

ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บังคับหลักประกันต้องใช้ความ
เอื้อเฟื้อสอดส่องอย่างผู้ประกอบวิชาชีพจะพึงปฏิบัติโดยพฤติการณ์เช่นนั้น

2.3.12 วิธีการจัดสรรเงินที่ได้จากการจำหน่ายกิจการ

เงินที่ได้จากการจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกันให้จัดสรรชำระ
ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

2.3.12.1 ค่าธรรมเนียมในการยึดหรืออายัด ค่าใช้จ่ายในการ
บำรุงรักษา จัดการ และดำเนินกิจการของผู้ให้หลักประกัน

2.3.12.2 ค่าตอบแทนของผู้บังคับหลักประกัน ค่าใช้จ่าย ตาม
สมควรอันเกิดจากการบังคับหลักประกัน ค่าธรรมเนียมหรือค่าฤชาธรรมเนียมการบังคับ
หลักประกัน และค่าธรรมเนียมการจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกัน

2.3.12.3 ชำระหนี้ให้ผู้บังคับหลักประกัน และเจ้าหนี้อื่น ซึ่งมี
บุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนตามลำดับ

2.3.12.4 ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่นซึ่งขอเฉลี่ย
ทรัพย์สิน

2.3.12.5 เงินที่เหลือหากมี ให้ชำระคืนแก่ผู้ให้หลักประกัน

ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาหลักประกัน

1. กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจกำหนดให้สัญญาหลักประกันระงับสิ้นไปด้วย 4
เหตุด้วยกัน ได้แก่

1.1 หนี้ที่ประกันระงับสิ้นไป

1.2 ผู้รับหลักประกันและผู้ให้หลักประกันตกลงกันเป็นหนังสือให้ยกเลิกสัญญา
หลักประกันทางธุรกิจ

1.3 มีการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

1.4 มีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในการบังคับหลักประกันหรือเมื่อ
ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน

2. ผู้รับหลักประกันจะบังคับหลักประกันแม้เมื่อหนี้ที่ประกันนั้นขาดอายุความแล้วก็
ได้ แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ยที่ค้างชำระตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเกินกว่าห้าปีไม่ได้

บทกำหนดโทษ

บทกำหนดโทษในกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนี้ อาจแบ่งออกได้เป็น 3 เรื่องด้วยกัน ดังต่อไปนี้

1. บทบัญญัติที่ลงโทษจำคุกการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสัญญาหลักประกัน ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญคือ การทำการโดยเจตนา และมีเจตนาพิเศษเท่านั้น ได้แก่

1.1 กรณีผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกันผู้ใดโดยทุจริต แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริง หรือแสดงข้อความอันเป็นเท็จ ในการดำเนินการทางทะเบียนหรือการขอจดทะเบียน หรือการขอแก้ไขรายการ จดทะเบียนหรือการขอยกเลิกการจดทะเบียน หรือการดำเนินการอื่นๆ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสองเท่าของจำนวนหนี้ ที่เป็นประกันตามสัญญา หรือทั้งจำทั้งปรับ

1.2 กรณีผู้ให้หลักประกันผู้ใดโดยทุจริตไม่แจ้งให้ผู้รับหลักประกันทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันจนอาจจะเป็นที่เสียหายแก่ผู้รับหลักประกัน หรือโดยทุจริตจัดทำบัญชีไม่เป็นไปตามวิธีการปฏิบัติทางการค้าหรือไม่เป็นไปตามที่คู่สัญญาตกลงกัน หรือโดยทุจริตไม่ยินยอมให้ผู้รับหลักประกันเข้าตรวจสอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หรือเมื่อมีการบังคับหลักประกันแล้ว ผู้ให้หลักประกันโดยทุจริตจำหน่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

1.3 กรณีผู้ให้หลักประกันผู้ใดโดยทุจริตเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า ทำให้ไร้ประโยชน์ ย้าย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันจนเป็นเหตุให้ผู้รับหลักประกันไม่อาจบังคับหลักประกันทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินห้าแสนบาท

1.4 กรณีผู้รับหลักประกันผู้ใดโดยทุจริต แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงในการร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาบังคับหลักประกันหรือในการแจ้งผู้บังคับหลักประกัน เพื่อมีคำวินิจฉัยบังคับหลักประกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองเท่าของจำนวนหนี้ที่เป็นประกันตามสัญญา หรือทั้งจำทั้งปรับ

1.5 กรณีผู้ให้หลักประกันผู้ใดโดยทุจริตส่งมอบหรือแสดงดวงตราสมุดบัญชี และเอกสาร อันเป็นเท็จเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สิน ตลอดจนสิทธิต่างๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันต่อผู้รับหลักประกัน หรือผู้บังคับหลักประกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

1.6 กรณีผู้ให้หลักประกันผู้ใดโดยทุจริต ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ในการส่งมอบดวงตราสมุดบัญชี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

1.7 ผู้รับหลักประกันหรือผู้บังคับหลักประกันผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลหรือความลับในการประกอบธุรกิจหรือข้อมูลอื่นใดของผู้ให้หลักประกันอันเป็นข้อมูลหรือความลับที่ตามปกติวิสัยของผู้ให้หลักประกันจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย และเปิดเผยหรือใช้ข้อมูลหรือความลับนั้นเพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่การเปิดเผยในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีหรือเปิดเผย โดยผู้ให้หลักประกันได้ให้ความยินยอมแล้ว

ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลหรือความลับจากบุคคลตามวรรคหนึ่งเนื่องในการปฏิบัติราชการหรือการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีแล้วเปิดเผยข้อมูลหรือความลับนั้นในประการที่น่าจะเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

1.8 กรณีที่ผู้บังคับหลักประกันผู้ใดโดยทุจริต ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ กระทำการหรือไม่กระทำการ หรือฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนี้ โดยมุ่งหมายให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีและ ปรับไม่เกินสองแสนบาท

2. บทบัญญัติที่ลงโทษปรับการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ สัญญาหลักประกันซึ่งมีหน้าที่กระทำการแต่ไม่กระทำการ ได้แก่

2.1 ผู้รับหลักประกันผู้ใดจงใจหรือละเว้นไม่ไปแก้ไขรายการ จดทะเบียน หรือยกเลิกการจดทะเบียน หรือผู้รับหลักประกันไม่มีหนังสือแจ้ง วัน เวลา สถานที่และวิธีการจำหน่ายหลักประกันให้ผู้ให้หลักประกัน ผู้รับหลักประกันรายอื่น และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็น หลักประกันทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนดำเนินการจำหน่ายหลักประกันหรือ ผู้รับหลักประกันไม่มีหนังสือแจ้งให้ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกันอื่นทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ดำเนินการหักเงินจากบัญชีเงินฝาก ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

2.2 ผู้ให้หลักประกันผู้ใดจงใจหรือละเว้นไม่ไปดำเนินการขอยกเลิกการจดทะเบียน เมื่อหน้าที่ประกันระงับสิ้นไปหรือเมื่อคู่สัญญาตกลงกัน เป็นหนังสือให้ยกเลิกสัญญาหลักประกันทางธุรกิจหรือเมื่อมีการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

2.3 ความผิดมีโทษปรับตามที่กล่าวไว้ข้างต้นในข้อ 1 และ 2 นั้น เป็นความผิดที่มีโทษปรับเพียงประการเดียว กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจจึงให้อำนาจเจ้าพนักงานทะเบียนมีอำนาจเปรียบเทียบได้ เจ้าพนักงานทะเบียนอาจมอบให้พนักงานสอบสวนดำเนินการเปรียบเทียบได้ โดยจะกำหนด หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการเปรียบเทียบตามที่เห็นสมควรไว้ด้วยก็ได้ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสามสิบวันแล้ว ให้ถือว่าคดีอาญาเลิกกัน ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบหรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

3. บทบัญญัติที่ลงโทษการกระทำของบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนหรือ ผู้บริหารของนิติบุคคล ที่นิติบุคคลได้กระทำความผิดตามกฎหมายหลักประกัน ทางธุรกิจนี้

หากผู้แทนหรือผู้บริหารของนิติบุคคล ได้กระทำการใดๆ อันเข้าองค์ประกอบของความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้แทนหรือผู้บริหารของ นิติบุคคลนั้นย่อมมีความผิดตามที่ได้กระทำการนั้นด้วย ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นเป็นสาระสำคัญที่อยู่ในกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

เนื่องจากในปัจจุบันมีการทำธุรกิจมากขึ้น ซึ่งจะต้องมีการขอสินเชื่อเพื่อมาเป็นทุนในการดำเนินธุรกิจ โดยหลักประกันที่สถาบันการเงินซึ่งเป็นผู้ให้สินเชื่อยอมรับเป็นปกติ ได้แก่ การประกันด้วยบุคคล และการประกันด้วยทรัพย์สิน หลักประกันที่เป็นบุคคลค้ำประกันนั้น โดยวิธีปฏิบัติจะไม่เกิดปัญหา เนื่องจากสถาบันการเงินจะให้ผู้ค้ำประกันทำสัญญาค้ำประกันโดยระบุให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม แต่ที่จะเป็นปัญหามาก คือทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกัน ได้แก่ สังกะสีทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นเครื่องจักรที่ยังไม่มีการจดทะเบียน เครื่องมือ อุปกรณ์ อะไหล่ รวมทั้งวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากโรงงานและสินค้า สิทธิที่มีตราสาร ทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน ซึ่งมีมากมายหลายชนิด บางชนิดไม่เหมาะสมที่จะนำมาเป็นหลักประกัน โดยวิธีการจำนอง จำนำ อย่างเช่นเครื่องจักร ก่อนปี พ.ศ.2514 ไม่สามารถจำนองได้ แต่ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ.2514 ขึ้นมา เครื่องจักรก็สามารถจดทะเบียนได้ ซึ่งการออกกฎหมายดังกล่าวมาเพื่อแก้ไขปัญหาลเฉพาะเรื่องมิได้แก้ปัญหาลในเรื่องหลักประกันโดยภาพรวม และจากการศึกษากฎหมายว่าด้วยหลักประกันของไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ จำนอง และ จำนำ ไม่อาจรองรับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน กล่าวคือ

1. ทรัพย์สินบางอย่างไม่เหมาะที่จะเป็นหลักประกันด้วยวิธีจำนำ เช่น วัตถุดิบ สินค้าที่ต้องมีการหมุนเวียนเปลี่ยนมือเสมอ ดังนั้น เมื่อต้องนำมาจำนำจึงมีปัญหาลในเรื่องการส่งมอบการครอบครอง

2. ปัญหาลเกี่ยวกับจำนอง จำนำ ไม่อาจนำมาใช้กับทรัพย์สินได้ทุกชนิด โดยเฉพาะทรัพย์สินประเภทสิทธิต่างๆ ซึ่งปัจจุบันถือว่ามียุทธาลและมีค่า แต่ไม่อาจนำบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันมาปรับใช้ได้ จึงยังไม่มีการนำทรัพย์สินเหล่านี้มาเป็นหลักประกัน

การพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินเห็นได้ว่า ปัญหาของสถาบันการเงินในการพิจารณาหลักประกัน คือ ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการของกฎหมายไม่ครอบคลุมถึงทรัพย์สินบางชนิดที่สามารถนำมาใช้เป็นหลักประกันได้ โดยเฉพาะทรัพย์สินที่นำมาจำนำปกติจะมีปัญหาลในการส่ง

มอบการครอบครองทรัพย์สินจำนำ แต่เนื่องจากทรัพย์สินจำนำที่ผู้จำนำมีไว้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบธุรกิจการค้า หากนำมาจำนำกับสถาบันการเงินแล้วผู้จำนำก็ไม่สามารถนำทรัพย์สินเหล่านั้นไปแสวงหาประโยชน์หรือประกอบกิจการค้าได้

ดังนั้น จึงมีแนวคิดในการออกกฎหมายที่จะช่วยแก้ไขข้อจำกัดนี้เพื่อให้ผู้ขอสินเชื่อสามารถนำทรัพย์สินที่ตนมีมาใช้เป็นหลักประกันได้ในลักษณะที่ไม่ต้องส่งมอบการครอบครองแก่ผู้รับหลักประกัน และสร้างวิสัยบังคับหลักประกันที่มีความรวดเร็วขึ้น โดยหลังจากที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ..... ซึ่งเป็นการปรับปรุงระบบกฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันให้สามารถนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าในทางเศรษฐกิจมาใช้เป็นหลักประกันในลักษณะที่ไม่ต้องส่งมอบการครอบครองแก่เจ้าหนี้ก็คาดว่าปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะหมดไป กล่าวคือ

1. สามารถใช้ทรัพย์สินที่มีมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจได้ทั้งหมด
2. ทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันนั้น ผู้ให้หลักประกันยังคงสามารถครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้และสามารถใช้สอย จำหน่าย จ่ายโอนและใช้ในการผลิตได้ต่อไปตามปกติ

ดังนั้น การที่ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจเพิ่มประเภททรัพย์สินที่สามารถนำมาใช้เป็นหลักประกัน โดยไม่ต้องส่งมอบการครอบครองแก่เจ้าหนี้ เช่น สินค้า วัตถุดิบ เครื่องมือ ยานพาหนะ สิทธิเรียกร้อง สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา จะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลในการขอสินเชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพการณ์ปัจจุบันที่ราคาประเมินของอสังหาริมทรัพย์ปรับลดลงมาก นอกจากนั้น ทางฝ่ายผู้ให้สินเชื่อรวมถึงสถาบันการเงินก็จะมี ความมั่นใจในการให้สินเชื่อเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. คำว่า “สิทธิเรียกร้อง” ตามมาตรา 3 ของร่างพระราชบัญญัติควรให้หมายความรวมถึง สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ทุกกรณี โดยไม่จำกัดเฉพาะหนี้เงิน เพราะสิทธิเรียกร้องให้มอบสินค้าหรือทรัพย์สินอื่นก็เป็นทรัพย์สินที่มีค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นหลักประกันชำระหนี้ได้

2. เนื่องจากหลักการสำคัญของกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจในต่างประเทศ ไม่ว่าจะสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และประเทศอื่นที่ใช้กฎหมายในลักษณะเดียวกันนี้ ไม่จำกัดทรัพย์สินที่สามารถใช้เป็นหลักประกันไว้เพียงบางประเภท แต่จะเปิดกว้างให้ทรัพย์สินต่างๆ ทุกประเภทที่

ลูกหนี้หรือผู้ให้หลักประกันมีสามารถนำมาใช้เป็นหลักประกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของกฎหมายฉบับนี้มากกว่า นอกจากนี้ในทางปฏิบัติของภาคธุรกิจมีการนำทรัพย์สินประเภทต่างๆ ทั้งที่เข้าและไม่เข้าเกณฑ์ของมาตรา 8 ไปใช้เป็นหลักประกันเป็นจำนวนมาก หากกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับจะทำให้สัญญาที่มีอยู่จำนวนมาก รวมทั้งสัญญาที่ธนาคารของรัฐและธนาคารพาณิชย์ มีอยู่ในขณะนี้ไม่มีผลใช้บังคับ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมได้ เพราะสัญญาที่มีการนำทรัพย์สินไม่เข้าเกณฑ์มาตรา 8 ไปใช้เป็นหลักประกันจะไม่มีผลบังคับ แต่ถ้ามีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปรวมกับทรัพย์สินอื่นของกิจการสัญญาก็จะมีผลบังคับได้ นอกจากนี้ การจำกัดประเภทของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามร่างกฎหมายดังกล่าวไม่สอดคล้องกับเหตุผลของกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งออกมาเพื่อให้สามารถนำทรัพย์สินใดๆ ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจไปใช้เป็นหลักประกันได้ การระบุประเภทของทรัพย์สินเป็นรายการเป็นการยากที่จะบัญญัติให้ครอบคลุมทรัพย์สินที่มีค่าทางเศรษฐกิจทุกประเภท แม้จะมีการออกกฎกระทรวงเพิ่มเติมประเภททรัพย์สินเป็นครั้งคราวก็ตาม และจะก่อให้เกิดปัญหาการตีความและบังคับใช้กฎหมาย เช่น ทรัพย์สินใดเป็นสังหาริมทรัพย์ที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ (รถยนต์ของบริษัทที่ให้กรรมการบริษัทใช้ หรือเครื่องปรับอากาศที่ใช้ในสำนักงานเป็นสังหาริมทรัพย์ที่ใช้ในการประกอบธุรกิจหรือไม่) สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาใช้เป็นหลักประกันได้หรือไม่ เป็นต้น

3. ในปัจจุบันภาคธุรกิจนำทรัพย์สินที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์ของมาตรา 8 (2)-(5) ของร่างพระราชบัญญัติไปใช้เป็นหลักประกันเป็นจำนวนมาก หากกฎหมายฉบับนี้จำกัดประเภททรัพย์สินที่สามารถใช้เป็นหลักประกันไว้เพียงไม่กี่ประเภทจะทำให้สัญญาที่มีอยู่จำนวนมาก รวมทั้งสัญญาที่ทางธนาคารของรัฐและธนาคารพาณิชย์มีอยู่ในขณะนี้ไม่มีผลใช้บังคับ ซึ่งจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมได้ เพราะสัญญาที่มีการนำทรัพย์สินที่ไม่เข้าเกณฑ์มาตรา 8 (2)-(5) ไปใช้เป็นหลักประกัน จะไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้ แต่ถ้ามีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปรวมกับทรัพย์สินอื่นของกิจการ สัญญาจะมีผลบังคับได้ตามกฎหมายฉบับนี้

4. การกำหนดประเภทของทรัพย์สินที่สามารถนำไปใช้เป็นหลักประกันและข้อยกเว้นให้ชัดเจนในพระราชบัญญัติจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบและมีความมั่นใจในการลงทุนมากกว่าที่ระบุในกฎกระทรวง ดังนั้น จึงเห็นว่าไม่ควรจำกัดประเภทของทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันไว้เพียงไม่กี่ประเภทตามร่างกฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ และเห็นว่าควรบัญญัติกฎหมายเปิดกว้างให้ทรัพย์สินไม่ว่าประเภทใดสามารถนำไปใช้เป็นหลักประกันได้ เว้นแต่ทรัพย์สินที่กฎหมายกำหนดไม่ให้นำไปใช้เป็นหลักประกัน ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้อง

กับกฎหมายของต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น และเป็นแนวทางเดียวกับร่างกฎหมายที่คณะกรรมการพิจารณามาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของชาติเสนอ¹

5. คำว่า “ทรัพย์สินที่ตนมีกรรมสิทธิ์อยู่ในปัจจุบัน” ตามมาตรา 9 ของร่างพระราชบัญญัติอาจก่อให้เกิดปัญหาในการใช้กฎหมาย เนื่องจากทรัพย์สินบางประเภท อาจไม่ถือว่าเป็นกรรมสิทธิ์ เช่น สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ หรือเครื่องหมายการค้า ซึ่งทรัพย์สินเหล่านี้สามารถใช้เป็นหลักประกันได้

6. ตามมาตรา 22 วรรค 1 ของร่างพระราชบัญญัติควรระบุให้รวมถึง “การโอนทรัพย์สิน” เพื่อป้องกันปัญหาในการตีความว่า การทำสัญญาในลักษณะที่มีการโอนกรรมสิทธิ์ในรูปแบบอื่นสามารถทำได้หรือไม่ เช่น การให้เช่าซื้อ เป็นต้น

7. ตามมาตรา 22 วรรค 3 ของร่างพระราชบัญญัติห้ามมิให้ตกลงแตกต่างที่กฎหมายกำหนด ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าในทางธุรกิจคู่สัญญาควรมีสติที่จะตกลงให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันอย่างใดเป็นทรัพย์สินที่ไม่ให้จำหน่ายจ่ายโอน (Fixed lien) หรือเป็นทรัพย์สินที่ยอมให้มีการจำหน่ายจ่ายโอนได้ (Floating lien) และจัดหลักเสรีภาพในการแสดงเจตนาของคู่สัญญา (Freedom of Contract) ด้วย

8. เนื่องจากกฎหมายลักษณะจำนองมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการประกันหนี้ที่เกิดขึ้นแล้วหรือหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และหนี้ที่มีเงื่อนไข ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีหลักการเดียวกัน จึงเห็นควรเพิ่มบทบัญญัติเช่นเดียวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 707 ประกอบมาตรา 681

---

¹ มาตรา 8 “ทรัพย์สินไม่ว่าประเภทใด ทั้งที่มีอยู่ในขณะทำสัญญาและที่จะมีในอนาคต อาจใช้เป็นหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้ได้ ทั้งนี้ ทรัพย์สินต่อไปนี้จะเป็นหลักประกันไม่ได้

(1) อสังหาริมทรัพย์ ยกเว้นหลักประกันที่เป็นกิจการซึ่งมีอสังหาริมทรัพย์รวมอยู่ด้วย

(2) ทรัพย์สินและสิทธิที่ยึดหรืออายัดไม่ได้ตามกฎหมายหรือไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

(3) ทรัพย์สินและสิทธิที่โอนกันไม่ได้ตามกฎหมาย รวมทั้งสิทธิที่โดยสภาพไม่เปิดช่องให้โอนกันได้

(4) สิทธิที่มีตราสาร

(5) เงิน ยกเว้นเงินที่ได้มาตามมาตรา 14 และมาตรา 15

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กลยุทธ แก้วพันธ์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพมหานคร :
สุตราไพศาลการพิมพ์, 2531.
- จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่ง ลักษณะหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 9 แก้ไขเพิ่มเติม โดย รศ.คารารพร
อิสระวัฒน์. คณะนิติศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.
- ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ และ ชาย กิตติคุณากร. ต้องไม่พลาดการวิเคราะห์โครงการและตัดสินใจลงทุน.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอเชียเพลส (1989) จำกัด.
- ชุมพล จันทราทิพย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ คำประกัน จำนอง จำนำ.
พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2534.
- ดารณี พุทธรินวลย์. การจัดการสินเชื่อ. ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2543.
- ถาวร โพธิ์ทอง. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ประกันด้วย บุคคลและทรัพย์.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- ทินกร ไผ่แก้ว. คู่มือจดทะเบียนเครื่องจักร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2534.
- เทพ รุ่งชนกวิทย์. หลักการวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเครดิต. กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์,
2524.
- ธรรมบุญ พิทยาภรณ์. เอกสารเพื่อประกอบการพิจารณากฎหมายของสมาชิกรัฐสภา เล่มที่ 14
เรื่องร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ..... : ศึกษาเปรียบเทียบหลัก
กฎหมายแม่แบบของ EBRO และกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา. นนทบุรี :
สถาบันพระปกเกล้า, พฤษภาคม 2547.
- บัญญัติ สุชีวะ. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท กรุงเทพมหานครพรีนติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2535.
- ปรีดี เกษมทรัพย์. กฎหมายแพ่ง หลักทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ภาพพิมพ์, 2526.

- ประมุข สุวรรณสร. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์. แก้ไขเพิ่มเติม โดย นายพัฒน์ เนียมกฤษกร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2529.
- ประสิทธิ์ ตงยิ่งศิริ. การวางแผนและการวิเคราะห์โครงการ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เม็ดทราย พรินต์ติ้ง จำกัด, 2542.
- พจน์ ปุชปาคม. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ค้ำประกัน จำนอง จำนำ. พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2540.
- ภูมิ โชคเหมาะ. คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยการธนาคาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.
- ภิเชก ชัยนิรันดร์. การบริหารสินเชื่อ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สารธาร, 2544.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร, 2537.
- สนิท สนั่นศิลป์. คำอธิบายกฎหมายหนี้ว่าด้วยโอนสิทธิเรียกร้องและความระงับหนี้. กรุงเทพมหานคร : สุตรไพศาล, 2532.
- สำเรียง เมฆเกรียงไกร. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเช่าทรัพย์. (เอกสารประกอบคำบรรยาย) คณะนิติศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- สุดา (วัชรวัฒนากุล) วิศรุตพิชญ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ค้ำประกัน จำนอง จำนำ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2540.
- สุธีย์ ศุภนิตย์. หลักกฎหมายล้มละลายและฟื้นฟูกิจการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542.

บทความ

- ธรรมบุญ พิทยาภรณ์. “กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจรูปแบบใหม่”, บทบัณฑิตย์. เล่มที่ 56 (ตอน 2), 2543. หน้า 43-77.
- พรชัย วิวัฒน์ภัทรกุล. “ข้อกำหนดว่าด้วยการสร้างหลักประกันแห่งหนึ่งในกฎหมายไทย”, วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 4 ปีที่ 27, ธันวาคม 2540. หน้า 1130-1137.
- ไพจิตร ปุญญพันธ์. “จำนำสิทธิ”, บทบัณฑิตย์. เล่มที่ 35 (ตอน 3), 2521. หน้า 429-431.
- _____. “แก้ความเข้าใจเรื่องจำนำสิทธิ”, บทบัณฑิตย์. เล่มที่ 36 (ตอนที่ 3), 2522. หน้า 178-180
- _____. “การใช้กฎหมายว่าด้วยสังหาริมทรัพย์ที่เกี่ยวกับสิทธิอื่นๆ”, วารสารนิติศาสตร์ 27. มิถุนายน 2540. หน้า 178-180

วิทยานิพนธ์

กิตติพงษ์ อรุณีพัฒน์พงศ์. “การใช้กฎหมายไทยในสัญญากู้ยืมเงินระหว่างประเทศของภาคเอกชน”.

วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

ชูชาติ เมธะวัฒน์. “ปัญหากฎหมายในการนำโครงการมาใช้เป็นหลักประกันสินเชื่อ”. วิทยานิพนธ์

นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545.

ฐนิตา วิรุพหกุล. “การใช้สิทธิตามสัญญารับฝากเงินเป็นหลักประกัน”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร

มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

วิทยา จัญญาญจน์. “การประกันหนี้ด้วยทรัพย์สินแบบ Floating charge”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร

มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.

วรินทรา ชาครพัฒน์. “วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ..... ศึกษาเฉพาะ

กรณีการนำกิจการมาเป็นหลักประกัน”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

สุชาดา กรรณสูตร. “การใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเป็นหลักประกันหนี้”. วิทยานิพนธ์

นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ภาษาต่างประเทศ

Thomas P.Fitch. Dictionary of Banking Terms. 2nd edition barron's educational Series.

New York, 1993.

ภาคผนวก

ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.....

๑

ร่าง

พระราชบัญญัติ

หลักประกันทางธุรกิจ

พ.ศ. ....^๑

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“กิจการ” หมายความว่า ทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจและสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจนั้นที่ผู้ให้หลักประกันนำมาใช้เป็นประกันการชำระหนี้ ซึ่งผู้ให้หลักประกันอาจโอนบรรดาทรัพย์สินและสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นให้แก่บุคคลอื่นในลักษณะที่ผู้รับโอนสามารถประกอบธุรกิจดังกล่าวต่อไปได้ทันที

^๑ ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. .... นี้ คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ ในคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ได้นำเอาร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจฯ ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ตรวจพิจารณาเสร็จ เรื่องที่ ๔๙๓/๒๕๕๓ มาพิจารณาปรับปรุงเป็นหลัก คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและผู้เกี่ยวข้องที่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวทุกท่าน

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

“ทรัพย์สินมีทะเบียน” หมายความว่า ทรัพย์สินที่กฎหมายกำหนดให้มีทะเบียนสิทธิ
“เจ้าพนักงานทะเบียน” หมายความว่า เจ้าพนักงานทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ
“นายทะเบียน” หมายความว่า ผู้มีอำนาจหน้าที่จดทะเบียนสิทธิตามกฎหมาย
“ผู้บังคับหลักประกัน” หมายความว่า บุคคลคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งผู้ให้
หลักประกันและผู้รับหลักประกันตกลงกันให้เป็นผู้บังคับหลักประกันในกรณีที่น่ากิจการมาเป็น
หลักประกัน

“ผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า ผู้รับใบอนุญาตทำการเป็นผู้บังคับหลักประกันตาม
พระราชบัญญัตินี้

“สถาบันการเงิน” หมายความว่า

(๑) สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน
(๒) บริษัทที่ได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการ
ประกันชีวิต และบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการ
ประกันวินาศภัย

(๓) ธนาคารหรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น

“สิทธิเรียกร้อง” หมายความว่า สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้และสิทธิอื่นๆ แต่ไม่
หมายความรวมถึงสิทธิที่มีตราสาร

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้าย
พระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น หรือออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตาม
พระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของตน

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

มาตรา ๕ สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ คือสัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้ให้หลักประกัน ตราทรัพย์สินไว้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับหลักประกัน เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้รับหลักประกัน

ผู้ให้หลักประกันอาจตราทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันการชำระหนี้อันบุคคลอื่นต้องชำระก็ได้

มาตรา ๖ ผู้ให้หลักประกันจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

มาตรา ๗ ผู้รับหลักประกันต้องเป็นสถาบันการเงินหรือบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๘ หลักประกันได้แก่ทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) กิจการ
- (๒) สิทธิเรียกร้อง
- (๓) สิ่งหามทรัพย์ที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่น เครื่องจักร สินค้าคงคลัง หรือวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า
- (๔) อสังหาริมทรัพย์ในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยตรง
- (๕) ทรัพย์สินทางปัญญา
- (๖) ทรัพย์สินอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๙ ผู้ให้หลักประกันจะนำทรัพย์สินที่ตนมีสิทธิอยู่ในปัจจุบันหรือที่จะได้ในอนาคตตามสัญญาหรือนิติสัมพันธ์ใดๆ มาใช้เป็นหลักประกันก็ได้ แต่สิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสิทธิที่เป็นหลักประกันตามสัญญาจะมีขึ้นเมื่อผู้ให้หลักประกันได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๑๐ ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิในทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันภายใต้บังคับเงื่อนไขเช่นใด จะใช้ทรัพย์สินนั้นเป็นหลักประกันได้ภายใต้บังคับเงื่อนไขเช่นนั้น

มาตรา ๑๑ คู่สัญญาอาจตกลงกันกำหนดเหตุที่จะบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเป็นประการใดก็ได้ แต่ข้อตกลงดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่นำกิจการมาเป็นหลักประกัน ให้คู่สัญญาตกลงกันเลือกผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้บังคับหลักประกัน

ผู้รับใบอนุญาตซึ่งยินยอมเป็นผู้บังคับหลักประกันต้องมีหนังสือแจ้งให้คู่สัญญาทราบหรือมอบอัตราหรือจำนวนค่าตอบแทนในการดำเนินการไว้ด้วย

มาตรา ๑๓ สัญญาหลักประกันทางธุรกิจต้องทำเป็นหนังสือมิฉะนั้นจะตกเป็นโมฆะ และจะใช้ยันบุคคลภายนอกได้ต่อเมื่อจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียนตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๒

ในกรณีที่น่ากิจการมาเป็นหลักประกัน สัญญาตามวรรคหนึ่งต้องระบุชื่อผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งยินยอมเป็นผู้บังคับหลักประกันไว้ด้วย

หมวด ๒

การดำเนินการทางทะเบียน

มาตรา ๑๔ ให้จัดตั้งสำนักงานทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจขึ้นในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

สำนักงานทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจมีหน้าที่รับจดทะเบียน แก้ไข ข้อความในรายการจดทะเบียน ยกเลิกการจดทะเบียน หรือดำเนินการอื่นๆที่จำเป็นตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจและตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับการจดทะเบียนและข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับใบอนุญาตเพื่อให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้

วิธีปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๕ ให้อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามอบหมายเป็นเจ้าพนักงานทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๖ ให้เจ้าพนักงานทะเบียนรับจดทะเบียน แก้ไข ข้อความในรายการจดทะเบียน ยกเลิกการจดทะเบียน หรือดำเนินการอื่นๆที่จำเป็นตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจตามข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากผู้มีหน้าที่ดำเนินการทางทะเบียนตามหมวดนี้ โดยผู้มีหน้าที่ดำเนินการทางทะเบียนเป็นผู้รับผิดชอบในความถูกต้องของข้อมูลนั้น

ในกรณีข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากผู้มีหน้าที่ดำเนินการทางทะเบียนไม่ครบถ้วน เจ้าพนักงานทะเบียนต้องไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๗ ให้ผู้รับหลักประกันโดยได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ให้หลักประกันเป็นผู้ดำเนินการขอจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียน

เมื่อได้รับจดทะเบียนแล้วให้ถือว่าผู้รับหลักประกันเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

ในกรณีที่นำกิจการมาเป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันต้องยื่นหนังสือของผู้รับใบอนุญาตซึ่งยินยอมเป็นผู้บังคับหลักประกันไปพร้อมกับคำขอจดทะเบียน

หากสัญญาหลักประกันทางธุรกิจกำหนดให้ผู้ให้หลักประกันต้องได้รับความยินยอมจากผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการก่อนจึงจะโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลอื่นได้ ผู้รับหลักประกันต้องยื่นหนังสือของผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิที่ยินยอมให้ผู้ให้หลักประกันโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลอื่นได้ต่อเจ้าพนักงานทะเบียนไปพร้อมกับคำขอจดทะเบียนด้วย

มาตรา ๑๘ การจดทะเบียนอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) วัน เดือน ปี และเวลาที่จดทะเบียน
- (๒) ชื่อและที่อยู่ของลูกหนี้และผู้ให้หลักประกัน
- (๓) ชื่อและที่อยู่ของผู้รับหลักประกัน
- (๔) ชื่อและที่อยู่ของผู้รับใบอนุญาตซึ่งยินยอมเป็นผู้บังคับหลักประกันและอัตราหรือจำนวนค่าตอบแทนของผู้บังคับหลักประกัน ในกรณีที่นำกิจการมาเป็นหลักประกัน
- (๕) หนี้ที่กำหนดให้มีการประกันการชำระ
- (๖) รายละเอียดของทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันหากเป็นทรัพย์สินมีทะเบียนให้ระบุประเภทของทะเบียน หมายเลขทะเบียน และนายทะเบียนไว้ด้วย หากเป็นสังหาริมทรัพย์ให้ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ ให้ระบุประเภท ชนิด ปริมาณ และมูลค่าของทรัพย์สินดังกล่าวเท่าที่สามารถระบุได้ไว้ด้วย
- (๗) ข้อความที่แสดงว่าผู้ให้หลักประกันตราทรัพย์สินที่ระบุในรายการจดทะเบียนไว้แก่ผู้รับหลักประกันเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้
- (๘) จำนวนเงินสูงสุดที่ตกลงใช้ทรัพย์สินเป็นประกัน หากมี
- (๙) เหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ หากมี
- (๑๐) รายการอื่นตามที่เจ้าพนักงานทะเบียนกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นทรัพย์สินที่มีทะเบียนให้เจ้าพนักงานทะเบียนแจ้งให้นายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนทราบถึงการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

ให้นายทะเบียนบันทึกการประกันตามพระราชบัญญัตินี้ลงในทะเบียนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยเร็วเมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๒๐ คู่สัญญาอาจตกลงกันแก้ไขข้อความในรายการจดทะเบียน ในการนี้ให้ผู้รับหลักประกันโดยได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ให้หลักประกันเป็นผู้ดำเนินการขอแก้ไขข้อความในรายการจดทะเบียน

หากรายละเอียดของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเปลี่ยนแปลงไปจากที่จดทะเบียนไว้ จนอาจจะเป็นที่เสียหายแก่ผู้รับหลักประกัน ผู้ให้หลักประกันต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้รับหลักประกันทราบ โดยเร็ว ถ้าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่เป็นเหตุบังคับหลักประกัน ผู้รับหลักประกันอาจดำเนินการขอแก้ไขข้อความในรายการจดทะเบียน โดยให้ถือว่าหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นหนังสือให้ความยินยอมของผู้ให้หลักประกัน

ในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันมารวมเข้ากับทรัพย์สินของบุคคลอื่น จนเป็นส่วนควบหรือแบ่งแยกไม่ได้ ให้ระบุชื่อและที่อยู่ของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินอื่นนั้น รวมทั้งประเภท ชนิด ปริมาณ และมูลค่าของทรัพย์สินที่นำมาวมเข้ากับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในเวลาที่ทรัพย์สินรวมเข้ากันไว้ในหนังสือตามวรรคสองด้วยก็ได้

หากมิได้ดำเนินการขอแก้ไขข้อความในรายการจดทะเบียนตามมาตรานี้จะยกเหตุดังกล่าวขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตหาได้ไม่

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับแก่การแก้ไขข้อความในรายการจดทะเบียนตามมาตรานี้โดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ เมื่อหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปหรือเมื่อคู่สัญญาตกลงกันเป็นหนังสือให้ยกเลิกสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ หรือเมื่อมีการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ให้ผู้ให้หลักประกันโดยได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้รับหลักประกันเป็นผู้ดำเนินการขอยกเลิกการจดทะเบียน

เมื่อมีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในการบังคับหลักประกันหรือเมื่อทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน ให้ผู้รับหลักประกันเป็นผู้ดำเนินการขอยกเลิกการจดทะเบียน

หมวด ๓

สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกัน

มาตรา ๒๒ ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิครอบครอง ใช้น้อย แลกเปลี่ยน จำหน่ายจ่ายโอน และจำนองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน รวมทั้งใช้เป็นหลักประกัน ใช้ในการผลิต นำไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น ใช้น้ำมันไปในกรณีที่ครอบครองเพื่อการใช้สิ้นเปลือง และได้ดอกผลของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น

ผู้ให้หลักประกันจะนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้ไปจำหน่ายเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ต่อไปมิได้ มิฉะนั้นการจำนำนั้นตกเป็นโมฆะ

มาตรา ๒๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๒ ผู้ให้หลักประกันต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเพื่อสงวนรักษาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเสมือนเช่นวิญญูชนจะต้องใช้ในการประกอบกิจการและอาชีพะนั้น และต้องบำรุงรักษา รวมทั้งซ่อมแซมทรัพย์สินนั้นด้วย

ผู้ให้หลักประกันจะต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันสูญหายหรือเสื่อมราคาลงเว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าความเสียหายดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นจากเหตุที่ตนต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๒๔ ผู้ให้หลักประกันต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามวิธีการปฏิบัติทางการค้าหรือตามที่คู่สัญญาได้ตกลงกันตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๕ ผู้ให้หลักประกันต้องยอมให้ผู้รับหลักประกันหรือตัวแทนเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและบัญชีทรัพย์สินเป็นครั้งคราวในเวลาและระยะเวลาอันสมควรในการนี้ ผู้รับหลักประกันต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ให้หลักประกันทราบโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้ให้หลักประกันได้รับหนังสือแล้วก่อนเข้าดำเนินการไม่น้อยกว่าสามวัน

การเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและบัญชีทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งให้กระทำต่อหน้าผู้ให้หลักประกันหรือผู้ซึ่งผู้ให้หลักประกันมอบหมาย และผู้ให้หลักประกันต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับหลักประกันตามสมควร

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันมีหนังสือไปยังผู้รับหลักประกันโดยระบุจำนวนหนี้ที่ยังมิได้ชำระแก่ผู้รับหลักประกัน อันเป็นหนี้ที่มีประกันตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อให้ผู้รับหลักประกันรับรองความถูกต้อง ผู้รับหลักประกันต้องมีหนังสือตอบยืนยันหรือระบุจำนวนหนี้ที่เห็นว่าถูกต้องไปยังผู้ให้หลักประกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว มิฉะนั้นหากเกิดความเสียหายผู้รับหลักประกันต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ให้หลักประกัน

ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิที่จะดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เว้นแต่การใช้สิทธิดังกล่าวได้กระทำภายในระยะเวลาหกเดือนนับแต่วันที่หนังสือไปยังผู้รับหลักประกันครั้งก่อน ในกรณีนี้ผู้ให้หลักประกันต้องชำระค่าใช้จ่ายแก่ผู้รับหลักประกันในแต่ละครั้งตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๗ ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในเวลาใดๆ ก็ได้ก่อนมีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือก่อนที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน โดยชำระหนี้ตามจำนวนหนี้ที่ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นหลักประกัน รวมทั้งค่าใช้จ่ายใน

การสงวนรักษาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ค่าใช้จ่ายตามสมควร และค่าธรรมเนียมหรือค่าฤชาธรรมเนียมอันเกิดจากการบังคับหลักประกัน

มาตรา ๒๘ เมื่อหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปหรือเมื่อคู่สัญญาตกลงกันเป็นหนังสือให้ยกเลิกสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ หรือเมื่อมีการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ให้ผู้รับหลักประกันออกหนังสือยินยอมให้ยกเลิกการจดทะเบียนแก่ผู้ให้หลักประกันทันที มิฉะนั้นหากเกิดความเสียหายผู้รับหลักประกันต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ให้หลักประกัน

หมวด ๔

สิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกันกับบุคคลภายนอก

มาตรา ๒๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๒ ผู้รับหลักประกันมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญไม่ว่าสิทธิในทรัพย์สินจะโอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่

มาตรา ๓๐ ถ้านำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันมารวมเข้ากับทรัพย์สินของบุคคลอื่นจนเป็นส่วนควบหรือแบ่งแยกไม่ได้ ผู้รับหลักประกันมีสิทธิตามมาตรา ๒๙เหนือทรัพย์สินที่รวมเข้ากันตามส่วนของค่าแห่งทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของตนในเวลาที่ทรัพย์สินรวมเข้ากัน

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันได้ทรัพย์สินมาจากการจำหน่ายจ่ายโอน แลกเปลี่ยน หรือได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือที่มีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันรวมอยู่ด้วย รวมทั้งค่าสินไหมทดแทนที่ได้มาเนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวสูญหายหรือเสียหาย ให้ถือว่าทรัพย์สินที่ได้มานั้นเป็นหลักประกันด้วย

ผู้รับหลักประกันมีสิทธิตามมาตรา ๒๙เหนือทรัพย์สินที่ได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามวรรคหนึ่งเมื่อได้แก้ไขรายการจดทะเบียนเพื่อให้ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นหลักประกันต่อเจ้าพนักงานทะเบียนแล้ว และในกรณีที่ทรัพย์สินที่ได้มาดังกล่าวเป็นสิทธิเรียกร้อง ผู้รับหลักประกันจะยกสิทธิดังกล่าวขึ้นเป็นข้อต่อสู้กฎหมายนี้แห่งสิทธิได้ต่อเมื่อได้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้แห่งสิทธินั้นด้วยแล้ว

บทบัญญัติมาตรานี้ให้ใช้บังคับแก่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่ายจ่ายโอน แลกเปลี่ยน หรือได้มาแทนทรัพย์สินที่ได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวสูญหายหรือเสียหายด้วย

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือที่มีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน รวมอยู่ด้วยหรือที่ได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามมาตรา ๓๑ เป็นทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกัน ใช้ในการประกอบธุรกิจและมีลักษณะหมุนเวียนเปลี่ยนมือตลอดเวลา บุคคลภายนอกซึ่งได้ทรัพย์สินนั้น ไปโดยทางการค้าปกติของทรัพย์สินนั้นหรือโดยความยินยอมของผู้รับหลักประกัน ย่อมได้ทรัพย์สินนั้น โดยปลอดภาระหลักประกัน

หากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือที่มีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันรวมอยู่ด้วย หรือที่ได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามมาตรา ๓๑ มิใช่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง บุคคลภายนอกซึ่ง ได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยความยินยอมของผู้รับประกัน ย่อมได้ทรัพย์สินนั้นโดยปลอดภาระหลักประกัน

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินสิ่งหนึ่งตราไว้เป็นประกันการชำระหนี้ตาม พระราชบัญญัตินี้แก่ผู้รับหลักประกันหลายราย ให้ถือลำดับผู้รับหลักประกันเรียงตามวันและเวลาที่ ได้รับการจดทะเบียน โดยผู้รับหลักประกันที่ได้รับการจดทะเบียนก่อนมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนผู้รับ หลักประกันที่ได้รับการจดทะเบียนภายหลัง

หากมีการใช้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้ไปจำนองเป็นประกัน การชำระหนี้ด้วย ให้ถือลำดับผู้รับหลักประกันและผู้รับจำนองเรียงตามวันและเวลาที่ได้รับการจด ทะเบียน โดยผู้รับหลักประกันหรือผู้รับจำนองที่ได้รับการจดทะเบียนก่อนมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนผู้รับ หลักประกันหรือผู้รับจำนองที่ได้รับการจดทะเบียนภายหลัง

มาตรา ๓๔ หากมีการนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันจะยก สิทธิตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งสิทธิได้ต่อเมื่อได้มีหนังสือบอกกล่าวการ นำสิทธิเรียกร้องดังกล่าวมาใช้เป็นหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธินั้นแล้ว

มาตรา ๓๕ ถ้าสิทธิเรียกร้องที่เป็นหลักประกันถึงกำหนดชำระ ให้ถือว่าทรัพย์สินอัน เป็นวัตถุแห่งสิทธินั้นเป็นหลักประกันแทนสิทธิที่เป็นหลักประกัน และให้ลูกหนี้แห่งสิทธินำทรัพย์สินอัน เป็นวัตถุแห่งสิทธินั้นไปชำระหนี้ให้แก่ผู้ให้หลักประกัน เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๓๖ เมื่อมีบุริมสิทธิแย้งกับสิทธิตามสัญญาหลักประกันธุรกิจให้ถือลำดับ บุริมสิทธิดังนี้

(๑) หากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นสังหาริมทรัพย์ ให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิ เป็นอย่างเดียวกันกับผู้รับจำนองตามมาตรา ๒๘๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากมีการจด ทะเบียนจำนองสังหาริมทรัพย์นั้นไว้ด้วย ให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกันกับผู้รับจำนองตาม มาตรา ๒๘๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๒) หากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นสังหาริมทรัพย์ ให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิ เป็นอย่างเดียวกันกับผู้รับจำนองตามมาตรา ๒๘๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หมวด ๕

การบังคับหลักประกันที่เป็นทรัพย์สิน

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินที่มีการจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ตามกฎหมายอื่นมาจดทะเบียนเป็นหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย หรือมีการนำทรัพย์สินที่จดทะเบียนเป็นหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้ไปจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ตามกฎหมายอื่นด้วย ผู้รับจำนองจะบังคับจำนองโดยวิธีการบังคับหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

ในระหว่างที่ผู้รับจำนองบังคับจำนองตามกฎหมาย หากปรากฏว่ามีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ เมื่อได้รับแจ้งเหตุดังกล่าวจากผู้รับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ผู้รับจำนองต้องดำเนินการบังคับจำนองโดยวิธีการบังคับหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่เหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเกิดขึ้นระหว่างที่คดีบังคับจำนองอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล ให้ผู้รับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งงดการพิจารณา ในกรณีนี้ ให้ศาลดำเนินการไต่สวนโดยเร็ว หากความปรากฏต่อศาลว่ามีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเกิดขึ้นจริง ให้ศาลมีคำสั่งงดการพิจารณาไว้ แต่หากไม่มีเหตุดังกล่าว ให้ศาลยกคำร้องนั้นเสีย ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งงดการพิจารณาไว้ ให้ผู้รับจำนองดำเนินการบังคับจำนองโดยวิธีการบังคับหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้ แต่หากเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเกิดขึ้นระหว่างการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาล ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

มาตรา ๓๘ ผู้รับหลักประกันอาจบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิหรือโดยจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อนำเงินมาชำระหนี้

มาตรา ๓๙ ห้ามมิให้ผู้รับหลักประกันบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ เว้นแต่ลูกหนี้ค้างชำระหนี้อันเป็นต้นเงินเท่ากับหรือมากกว่ามูลค่าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึงห้าปี โดยไม่มีหลักประกันรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นอันจดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

มาตรา ๔๐ เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจและผู้รับหลักประกันได้มีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันแล้ว ห้ามมิให้ผู้ให้หลักประกันจำหน่ายโอน

ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือกระทำการใดๆอันทำให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันบุบสลายหรือเสื่อมค่าลง และให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

การใช้สิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา ๔๑ เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจและผู้รับหลักประกันได้มีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันแล้ว หากผู้ให้หลักประกันหรือผู้ยึดถือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันยินยอมส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแก่ผู้รับหลักประกันห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่นยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแต่ให้เจ้าหนี้ดังกล่าวมีหนังสือแจ้งไปยังผู้รับหลักประกัน เพื่อขอเฉลี่ยทรัพย์สินหรือเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินนั้น

ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งให้ลูกหนี้และผู้ให้หลักประกันชำระหนี้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าวและให้แจ้งไปด้วยว่าหากไม่ชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้รับหลักประกันจะบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ หรือโดยจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ และให้ส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวให้ผู้รับหลักประกันอื่นและเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนทราบด้วย

ถ้าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันมีสภาพเป็นของสดของเสียได้ หรือหากหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สิน ผู้รับหลักประกันอาจจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยวิธีที่เห็นสมควรเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ได้ทันทีโดยไม่ต้องให้เวลาแก่ลูกหนี้ตามวรรคสอง

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นสิทธิเรียกร้อง เมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้ให้หลักประกันนับแต่ได้รับหนังสือดังกล่าว หากหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องถึงกำหนดชำระให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน

การส่งหนังสือตามมาตรานี้ให้ทำโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้รับได้รับหนังสือแล้ว

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่ผู้รับหลักประกันไม่ได้รับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง และจะบังคับหลักประกันโดยการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ ให้ผู้รับหลักประกันดำเนินการจำหน่ายหลักประกันโดยวิธีการประมูล โดยเปิดเผย ในการนี้ ผู้รับหลักประกันต้องมีหนังสือแจ้งวัน เวลา สถานที่ และวิธีการจำหน่ายหลักประกันให้ผู้ให้หลักประกัน ผู้รับหลักประกันอื่น และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนดำเนินการ

จำหน่ายหลักประกันโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าบุคคลดังกล่าวได้รับหนังสือแล้ว

มาตรา ๔๓ ในการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้รับหลักประกันต้องใช้ความระมัดระวังในการดำเนินการดังเช่นวิญญูชนจะพึงปฏิบัติโดยพฤติการณ์เช่นนั้น

มาตรา ๔๔ ผู้ซื้อทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันจากการบังคับหลักประกันโดยการจำหน่ายทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ย่อมได้รับโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยปลอดภาระหลักประกันและจำนอง

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นสิทธิในเงินฝากในสถาบันการเงิน และผู้รับหลักประกันเป็นสถาบันการเงินที่รับฝากเงินนั้นไว้เองหรือเป็นผู้รับฝากเงินเพื่อประโยชน์ของผู้รับหลักประกันทั้งหมด ผู้รับหลักประกันอาจนำเงินฝากดังกล่าวหักชำระหนี้ได้ทันทีเมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญา แต่ต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกันอื่นทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ดำเนินการดังกล่าวโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าบุคคลดังกล่าวได้รับหนังสือแล้ว

หากผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกันตกลงกันให้สถาบันการเงินอื่นเป็นผู้รับฝากเงิน สถาบันการเงินผู้รับฝากเงินอาจนำเงินฝากดังกล่าวหักชำระหนี้ได้ทันทีเมื่อได้รับหนังสือแจ้งจากผู้รับหลักประกันว่ามีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาแล้ว

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๔ มาใช้บังคับแก่การนำเงินฝากมาหักชำระหนี้ตามมาตรา นี้โดยอนุโลม

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่ผู้รับหลักประกันไม่ได้รับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง และจะบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ โดยผู้ให้หลักประกันไม่มีหนังสือคัดค้านการบังคับหลักประกันหลุดเป็นสิทธิภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและดอกผลที่เกิดขึ้นนับแต่วันที่ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน แต่หากผู้รับหลักประกันได้รับหนังสือคัดค้านภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้รับหลักประกันบังคับหลักประกันโดยจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ มาใช้บังคับแก่การจำหน่ายหลักประกันตามมาตรา นี้ด้วย

การส่งหนังสือคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ทำโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้รับหลักประกันได้รับหนังสือแล้ว

มาตรา ๔๗ ก่อนจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หรือก่อนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันจะหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน ผู้รับหลักประกันต้องรักษาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

ที่อยู่ในความครอบครองของตนให้ปลอดภัยและต้องสงวนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเสมือนเช่น
วิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง

หากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันอยู่ในความครอบครองของผู้รับหลักประกันชำระ
เสียหายหรือสูญหายโดยเหตุอันจะโทษผู้ให้หลักประกันมิได้ ให้นำจำนวนค่าเสียหายนั้นไปหักออกจาก
จำนวนหนี้ที่ผู้ให้หลักประกันต้องรับผิดชอบตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

มาตรา ๔๘ เมื่อมีเหตุที่จะบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ หาก
ผู้ให้หลักประกันหรือผู้ยึดถือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไม่ยินยอมส่งมอบการครอบครองสินทรัพย์ที่
เป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำพิพากษาบังคับหลักประกัน โดยให้
ระบุในคำร้องด้วยว่าจะบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ หรือโดย
จำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อนำเงินมาชำระหนี้

มาตรา ๔๙ เมื่อได้รับคำร้องตามมาตรา ๔๘ ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็ว
และออกหมายเรียกไปยังผู้ให้หลักประกันหรือผู้ยึดถือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ในหมายนั้นให้แจ้ง
เหตุที่ผู้รับหลักประกันร้องขอต่อศาล วิธีการบังคับหลักประกันตามคำร้องและข้อความว่าให้ผู้ให้
หลักประกันมาศาลเพื่อให้การและสืบพยานในวันเดียวกัน และให้ศาลสั่งให้ผู้รับหลักประกันมาศาลในวัน
นัดพิจารณานั้นด้วย

ให้ศาลนั่งพิจารณาคดีติดต่อกันทุกวันจนกว่าจะเสร็จการพิจารณาและมีคำพิพากษา
หรือคำสั่ง เว้นแต่กรณีมีพฤติการณ์พิเศษอันมิอาจก้าวล่วงได้

ให้คู่ความมาศาลในวันนัดพิจารณาทุกนัด และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ให้นำ
บทบัญญัติมาตรา ๒๐๐ มาตรา ๒๐๑ มาตรา ๒๐๒ มาตรา ๒๐๓ มาตรา ๒๐๔ มาตรา ๒๐๕ และ
มาตรา ๒๐๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับคดีแก่การพิจารณาคดีของศาล
ตามมาตรา นี้โดยอนุโลม

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าเหตุที่จะบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกัน
ทางธุรกิจและข้อตกลงเกี่ยวกับเหตุที่จะบังคับหลักประกันที่ผู้รับหลักประกันยกขึ้นเป็นเหตุบังคับ
หลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ
ประชาชน ให้ศาลพิพากษาบังคับหลักประกันตามวิธีการที่ผู้รับหลักประกันร้องขอ เว้นแต่ผู้รับ
หลักประกันจะร้องขอให้บังคับหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ แต่กรณีไม่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๓๙ ให้ศาล
พิพากษาให้จำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยการขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้

หากศาลเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจหรือ
ข้อตกลงเกี่ยวกับเหตุที่จะบังคับหลักประกันที่ผู้รับหลักประกันยกขึ้นเป็นเหตุบังคับหลักประกัน ตาม
สัญญาหลักประกันทางธุรกิจขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้ศาลมีคำสั่งยก
คำร้อง

คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลตามมาตรา นี้ให้อุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภายในสิบห้าวัน และให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการทูลเกล้าฯ ถวายคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับแก่การอุทธรณ์ตามมาตรา นี้โดยอนุโลม

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๕๑ ผู้รับหลักประกันอาจมีคำขอต่อศาลพร้อมกับคำร้องตามมาตรา ๔๘ เพื่อมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งตามมาตรา ๕๐ ได้ โดยต้องวางเงินประกันหรือให้หลักประกันเพื่อป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามจำนวนที่ศาลกำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนเงินสูงสุดที่ตกลงใช้ทรัพย์สินเป็นหลักประกัน

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไว้เป็นการชั่วคราว แต่ผู้ให้หลักประกันมีความจำเป็นต้องจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามสัญญาที่ทำไว้ต่อบุคคลภายนอก เมื่อผู้ให้หลักประกันร้องขอและวางเงินประกันหรือให้หลักประกันตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ผู้ให้หลักประกันจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นทรัพย์สินมีทะเบียน เมื่อผู้รับหลักประกันโดยได้รับความยินยอมจากผู้ให้หลักประกันมีหนังสือแจ้งให้ทราบถึงการจำหน่ายหลักประกันตามมาตรา ๔๑ วรรคสาม มาตรา ๔๒ หรือมาตรา ๔๖ หรือเมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งข้อเท็จจริงและเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันหลุดเป็นสิทธิตามมาตรา ๔๖ หรือเมื่อผู้รับหลักประกันแสดงคำพิพากษาบังคับหลักประกันตามมาตรา ๕๐ ให้นำทะเบียนเปลี่ยนแปลงทะเบียนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยถือว่าหนังสือแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันหรือคำพิพากษาบังคับหลักประกันเป็นเสมือนการจดทะเบียนของผู้ให้หลักประกัน

มาตรา ๕๔ เงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และดอกผลที่เกิดขึ้นนับแต่วันที่ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้จัดสรรชำระตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าใช้จ่ายในการสงวนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามมาตรา ๔๗
- (๒) ค่าใช้จ่ายตามสมควรรวมทั้งค่าธรรมเนียมหรือค่าค่าธรรมเนียมอันเกิดจากการบังคับหลักประกัน
- (๓) ชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนตามลำดับ
- (๔) ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่นซึ่งขอเฉลี่ยทรัพย์สินหรือเงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินตามมาตรา ๔๑
- (๕) เงินที่เหลือหากมี ให้ชำระคืนแก่ผู้ให้หลักประกัน

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๘๗ มาตรา ๒๘๙ และมาตรา ๓๑๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่การชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิตาม (๓) โดยอนุโลม

ถ้าจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแล้วได้เงินจำนวนสุทธิน้อยกว่าจำนวนหนี้ที่ค้างชำระ เงินยังขาดจำนวนอยู่เท่าใดให้ถือเป็นหนี้ที่ผู้รับหลักประกันอาจเรียกร้องจากลูกหนี้ได้ แต่ถ้าผู้ให้หลักประกันไม่ได้เป็นลูกหนี้จะเรียกร้องจากผู้ให้หลักประกันไม่ได้

มาตรา ๕๕ หากผู้รับหลักประกันบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ ให้ถือว่าหนี้ประธานและหนี้ตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจระงับสิ้นไป

หมวด ๖

การบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการ

ส่วนที่ ๑

ผู้บังคับหลักประกัน

มาตรา ๕๖ ผู้ใดจะทำการเป็นผู้บังคับหลักประกันต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานทะเบียน

มาตรา ๕๗ ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้บังคับหลักประกันต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านกฎหมาย บัญชี เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ และต้องมีความเป็นอิสระและเป็นกลาง และมีความเป็นธรรมตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต เป็นบุคคลล้มละลายหรือพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายมาแล้วไม่ถึงห้าปี

(๒) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือความผิดตามมาตรา ๙๒ มาตรา ๙๓ หรือมาตรา ๙๔

(๓) เคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต เว้นแต่ได้รับยกเว้นตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๔) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ให้หลักประกัน หรือผู้รับหลักประกัน

(๕) เคยถูกถอดถอนจากการเป็นประธานกรรมการ กรรมการ หรือผู้จัดการตาม มาตรา ๑๔๔ หรือมาตรา ๑๔๕ แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น

(๖) มีลักษณะต้องห้ามอย่างอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้บังคับหลักประกันเป็นนิติบุคคล กรรมการ ผู้จัดการ ผู้บริหารอื่นๆ ต้องไม่เคยมีประวัติในการปฏิบัติงานโดยทุจริตหรือส่อไปในทางทุจริต และบุคคลที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในฐานะผู้บังคับหลักประกันของนิติบุคคลผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มี ลักษณะต้องห้ามตามมาตรานี้ด้วย

มาตรา ๕๘ การขอรับใบอนุญาตเป็นผู้บังคับหลักประกันให้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงาน ทะเบียนตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

หากเจ้าพนักงานทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้ขอรับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งมี คุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๗ ให้เจ้าพนักงานทะเบียนออกใบอนุญาตเป็นผู้บังคับ หลักประกันให้

ให้เจ้าพนักงานทะเบียนแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบถึงการอนุญาตหรือไม่อนุญาต ตามวรรคสอง ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานทะเบียนไม่ออกใบอนุญาตเป็นผู้บังคับหลักประกัน ผู้ขอมีสิทธิ อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการไม่อนุญาต โดยให้ผู้ขอยื่นอุทธรณ์ต่อเจ้า พนักงานทะเบียน

ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์และ ให้คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีเป็นที่สุด

มาตรา ๕๙ ใบอนุญาตผู้บังคับหลักประกันมีอายุสามปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

การขอต่ออายุใบอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในกรณีที่เจ้าพนักงานทะเบียนไม่ต่ออายุใบอนุญาต ผู้ขอมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการไม่อนุญาต โดยให้ผู้ขอยื่นอุทธรณ์ต่อเจ้าพนักงานทะเบียน

ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์และ ให้คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีเป็นที่สุด

มาตรา ๖๐ ในกรณีที่ใบอนุญาตเป็นผู้บังคับหลักประกันสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานทะเบียน

การขอรับใบแทนใบอนุญาตและออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๖๑ หากปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๗ หรือศาลมีคำพิพากษาให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๙ ให้เจ้าพนักงานทะเบียนเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้บังคับหลักประกันดังกล่าว

ผู้รับใบอนุญาตที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตโดยเจ้าพนักงานทะเบียน มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการเพิกถอนใบอนุญาต โดยให้ผู้รับใบอนุญาตนั้นยื่นอุทธรณ์ต่อเจ้าพนักงานทะเบียน

ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ และให้คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีเป็นที่สุด

ในระหว่างที่ยังมิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ทำการไปพลางก่อนก็ได้เมื่อผู้อุทธรณ์ร้องขอ

มาตรา ๖๒ ค่าตอบแทนผู้บังคับหลักประกันให้เป็นไปตามอัตราหรือจำนวนที่ปรากฏในรายการจดทะเบียนตามมาตรา ๑๘ (๔)

ส่วนที่ ๒

กระบวนการบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการ

มาตรา ๖๓ ในกรณีที่นำกิจการมาเป็นหลักประกันการบังคับหลักประกันให้เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวดนี้

มาตรา ๖๔ ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๕ รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับแก่การบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการตามหมวดนี้โดยอนุโลม

มาตรา ๖๕ หากมีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ให้ผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งผู้บังคับหลักประกันทราบโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้บังคับหลักประกันได้รับหนังสือแล้ว

ให้ผู้บังคับหลักประกันกำหนดวัน เวลา และสถานที่ไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว ซึ่งต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือตามวรรคหนึ่ง และมีหนังสือแจ้งผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกันทราบโดยไม่ชักช้าโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกันได้รับหนังสือแล้ว ในการนี้ ให้แจ้งเหตุที่ผู้รับหลักประกันยกขึ้นบังคับหลักประกันและประเด็นการพิจารณา รวมทั้งสำเนาหนังสือของผู้รับหลักประกันตามวรรคหนึ่งไปด้วย

ในกรณีที่ผู้บังคับหลักประกันไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เนื่องจากตาย ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๗ ให้คู่สัญญาตกลงกันเลือกผู้รับใบอนุญาตอื่นเป็นผู้บังคับหลักประกัน และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่การเลือกผู้บังคับหลักประกันตามมาตรา ๑๖ โดยอนุโลม

ในกรณีที่คู่สัญญาไม่สามารถตกลงกันเลือกผู้รับใบอนุญาตอื่นเป็นผู้บังคับหลักประกันแทนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มิเหตุตามวรรคสาม คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งหรือหลายคนตามที่ศาลเห็นสมควรเป็นผู้บังคับหลักประกันแทน

มาตรา ๖๖ ผู้ให้หลักประกันต้องมีหนังสือชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกิจการที่เป็นหลักประกันที่เป็นอยู่ในวันที่ผู้ให้หลักประกันได้รับหนังสือตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ต่อผู้บังคับหลักประกันภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว

หากผู้ให้หลักประกันไม่ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกิจการที่เป็นหลักประกันภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าในวันที่ผู้รับหลักประกันได้รับหนังสือตามมาตรา ๖๕ วรรคสองนั้น กิจการที่เป็นหลักประกันมีอยู่เท่ากับที่ปรากฏในรายการจดทะเบียนในวันที่ผู้รับหลักประกันได้รับหนังสือดังกล่าว

มาตรา ๖๗ เมื่อได้รับหนังสือตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ห้ามมิให้ผู้ให้หลักประกันจำหน่ายจ่ายโอนกิจการที่เป็นหลักประกัน เว้นแต่

(๑) กิจการนั้นมีทรัพย์สินที่มีสภาพเป็นของสดของเสียได้หรือหากหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สินนั้นรวมอยู่ด้วยหรือมีทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันมีหน้าที่ต้องส่งมอบแก่บุคคลภายนอกตามสัญญาหรือนิติสัมพันธ์ที่ทำไว้ก่อนที่จะได้รับหนังสือตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง รวมอยู่ด้วย ผู้ให้หลักประกันอาจจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินดังกล่าวได้โดยวิธีที่เห็นสมควร แต่ต้องมีหนังสือแจ้งผู้บังคับหลักประกันทราบล่วงหน้าถึงเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องจำหน่ายโอนทรัพย์สินดังกล่าว ประเภท ชนิด และปริมาณของทรัพย์สินนั้น วัน เวลา สถานที่ วิธีการจำหน่าย และราคาจำหน่ายในท้องตลาดของทรัพย์สินนั้นในวันที่มีหนังสือแจ้ง และราคาที่จะจำหน่ายให้เป็นไปตามสภาพของทรัพย์สินนั้น หรือ

(๒) ผู้ให้หลักประกันได้วางเงินประกันหรือให้หลักประกันเพื่อป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการจำหน่ายโอนกิจการที่เป็นหลักประกันตามจำนวนที่ผู้บังคับหลักประกันกำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนเงินสูงสุดที่ตกลงใช้กิจการเป็นหลักประกัน

มาตรา ๖๘ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกันจะดำเนินการด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคน หรือตั้งทนายความคนเดียวหรือหลายคนให้เป็นผู้ดำเนินการแทนตนก็ได้

หลักเกณฑ์และวิธีการไต่สวนข้อเท็จจริงให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๙ เมื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเสร็จ ให้ผู้บังคับหลักประกันวินิจฉัยว่ามีเหตุบังคับหลักประกันหรือไม่

หากคู่สัญญาตกลงกันให้มีผู้บังคับหลักประกันหลายคน การลงมติวินิจฉัยให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก

ในกรณีที่มีเหตุบังคับหลักประกันและผู้รับหลักประกันประสงค์ที่จะบังคับหลักประกันทันที ให้ผู้บังคับหลักประกันมีคำวินิจฉัยบังคับหลักประกัน แต่หากผู้รับหลักประกันยินยอมผ่อนผันให้แก่ผู้ให้หลักประกันเป็นหนังสือโดยให้ถือว่ายังไม่เคยมีเหตุบังคับหลักประกันดังกล่าวเกิดขึ้น ให้วินิจฉัยว่าไม่มีเหตุบังคับหลักประกันและให้บันทึกความยินยอมของผู้ให้หลักประกันไว้ในคำวินิจฉัย

ในกรณีที่ไม่มีเหตุบังคับหลักประกัน ให้ผู้บังคับหลักประกันมีคำวินิจฉัยว่าไม่มีเหตุบังคับหลักประกัน

คำวินิจฉัยต้องทำเป็นหนังสือและต้องประกอบด้วยสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เหตุผลในการวินิจฉัย ลายมือชื่อของผู้บังคับหลักประกัน และวันที่มีคำวินิจฉัย

มาตรา ๗๐ ผู้บังคับหลักประกันต้องวินิจฉัยคำร้องขอบังคับหลักประกัน ให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันไต่สวนข้อเท็จจริงวันแรก

มาตรา ๗๑ ให้ผู้บังคับหลักประกันมีหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยตามมาตรา ๖๙ ให้ลูกหนี้ ผู้ให้หลักประกัน ผู้รับหลักประกันและเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนทราบโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าบุคคลดังกล่าวได้รับหนังสือแล้ว ในกรณีที่มีคำวินิจฉัยบังคับหลักประกัน ให้ผู้บังคับหลักประกันมีหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานทะเบียน นายทะเบียน นายทะเบียนบริษัท หรือนายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

เมื่อได้รับแจ้งคำวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานทะเบียน นายทะเบียน นายทะเบียนบริษัท หรือ นายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องจดบันทึกคำวินิจฉัยดังกล่าวไว้ในทะเบียนโดยเร็ว

มาตรา ๗๒ ห้ามมิให้คัดค้านคำวินิจฉัยตามมาตรา ๖๙ เว้นแต่การไต่สวนข้อเท็จจริง เพื่อมีคำวินิจฉัยนั้นไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรา ๖๘ หรือคำวินิจฉัยนั้นบกพร่องใน ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันเป็นสาระสำคัญ

ให้ผู้คัดค้านคำวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ยื่นคำร้องต่อศาลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือแจ้งคำวินิจฉัย

การร้องคัดค้านตามมาตรา ๗๒ นี้ไม่เป็นเหตุทุเลาการบังคับหลักประกันตามคำวินิจฉัย บังคับหลักประกัน

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคสอง ศาลอาจกำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องวางประกันหรือให้ หลักประกันตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ หากผู้ยื่นคำร้องไม่วางประกันหรือให้หลักประกันตามที่ ศาลกำหนด ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง

ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาคำร้องตามวรรคสองโดยเร็ว และให้นำพิจารณาคดี ติดต่อกันทุกวันจนกว่าจะเสร็จการพิจารณาและมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง เว้นแต่กรณีมีพฤติการณ์พิเศษ อันมีอาจก้าวล่วงได้

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าเหตุคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำ วินิจฉัยตามมาตรา ๖๙

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่มีเหตุคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลตามมาตรา ๗๒ นี้ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๗๓ ในกรณีที่ผู้บังคับหลักประกันมีคำวินิจฉัยบังคับหลักประกัน ให้บรรดา สิทธิตามกฎหมายของผู้ถือหุ้นของผู้ให้หลักประกันในกิจการที่เป็นหลักประกัน ยกเว้นสิทธิที่จะได้รับเงิน ปันผลตกแก่ผู้บังคับหลักประกันทันที และห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่นยึดหรืออายัดกิจการที่เป็น หลักประกัน แต่ให้เจ้าหนี้ดังกล่าวมีหนังสือแจ้งไปยังผู้บังคับหลักประกันเพื่อขอเฉลี่ยทรัพย์สินหรือเงินที่ ได้จากการจำหน่ายกิจการนั้น

มาตรา ๗๔ ภายในสามวันเมื่อได้รับคำวินิจฉัยบังคับหลักประกัน ผู้ให้หลักประกัน ต้องส่งมอบกิจการที่เป็นหลักประกัน ดวงตรา สมุดบัญชี และเอกสารเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สิน ตลอดจน สิทธิต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการที่เป็นหลักประกันให้แก่ผู้บังคับหลักประกัน

หากผู้ให้หลักประกันไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้บังคับหลักประกันอาจยื่นคำร้อง ต่อศาลเพื่อยึดหรืออายัดกิจการที่เป็นหลักประกันและส่งมอบให้แก่ผู้บังคับหลักประกัน

มาตรา ๗๕ ให้ผู้บังคับหลักประกันมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษา จัดการและดำเนิน กิจการที่เป็นหลักประกันจนกว่าจะจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกันได้ ตรวจสอบและประเมินราคา กิจการที่เป็นหลักประกัน กำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการจำหน่ายกิจการที่เป็น หลักประกัน

ดำเนินการจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกัน และจัดสรรเงินที่เป็นกิจการจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกันตามมาตรา ๗๖ เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ผู้บังคับหลักประกันอาจจำหน่ายจ่ายโอน เช่า ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในกิจการที่เป็นหลักประกันได้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้กิจการสามารถดำเนินการต่อไปได้

ให้ถือว่า การดำเนินการของผู้บังคับหลักประกันตามวรรคหนึ่งเป็นการดำเนินการโดยมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของผู้ให้หลักประกัน

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๗๖ ผู้บังคับหลักประกันต้องใช้ความเอื้อเพื่อสอดส่องอย่างผู้ประกอบวิชาชีพจะพึงปฏิบัติโดยพฤติการณ์เช่นนั้น

มาตรา ๗๖ เงินที่ได้จากการจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกัน ให้จัดสรรชำระตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าธรรมเนียมในการยึดหรืออายัดตามมาตรา ๗๔ ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาจัดการ และดำเนินกิจการของผู้ให้หลักประกันตามมาตรา ๗๕

(๒) ค่าตอบแทนของผู้บังคับหลักประกัน ค่าใช้จ่ายตามสมควรอันเกิดจากการบังคับหลักประกัน ค่าธรรมเนียมหรือค่าฤชาธรรมเนียมการบังคับหลักประกัน และค่าธรรมเนียมการจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกัน

(๓) ชำระหนี้ให้แก่ผู้รับหลักประกัน และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนตามลำดับ

(๔) ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่นซึ่งขอเฉลี่ยทรัพย์สินหรือเงินที่ได้จากการจำหน่ายกิจการนั้นตามมาตรา ๗๓

(๕) เงินที่เหลือหากมี ให้ชำระคืนแก่ผู้ให้หลักประกัน

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๔ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับแก่การจัดสรรชำระตามมาตรา ๗๖ โดยอนุโลม

ส่วนที่ ๓

การคัดค้านผู้บังคับหลักประกัน

มาตรา ๗๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บังคับหลักประกันต้องมีความเป็นกลางและเป็นอิสระ และต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของ

ตน และนับแต่วันที่ได้รับเลือกหรือแต่งตั้งเป็นผู้บังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจใด ผู้บังคับหลักประกันต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงเช่นว่านั้นต่อคู่สัญญาโดยไม่ชักช้า เว้นแต่จะได้แจ้งให้คู่สัญญาทราบล่วงหน้าแล้ว

มาตรา ๗๘ ในกรณีที่ผู้บังคับหลักประกันปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต หรือโดยประมาท เลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่และก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกัน หรือปรากฏข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของผู้บังคับหลักประกัน หรือผู้บังคับหลักประกันขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๗ ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกันอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่ง

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจกำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องวางประกันหรือให้หลักประกันตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ หากผู้ยื่นคำร้องไม่วางประกันหรือให้หลักประกันตามที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง คำสั่งศาลดังกล่าวให้เป็นที่สุด

ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาคำร้องตามวรรคหนึ่งโดยเร็ว และให้นัดพิจารณาคดีติดต่อกันทุกวันจนกว่าจะเสร็จการพิจารณาและมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง เว้นแต่กรณีมีพฤติการณ์พิเศษอันมีอาจกล่าวได้ว่า

ในระหว่างพิจารณา ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้บังคับหลักประกันหยุดการปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งก็ได้ หากศาลมีคำสั่งดังกล่าว ให้ศาลแต่งตั้งผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งตามที่ศาลเห็นสมควรปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับหลักประกันชั่วคราว

ให้ผู้ยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งเป็นผู้จ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้บังคับหลักประกันชั่วคราวตามอัตราหรือจำนวนที่ศาลกำหนด แต่กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่งให้ถือว่าค่าตอบแทนผู้บังคับหลักประกันชั่วคราวเป็นค่าใช้จ่ายตามสมควรอันเกิดจากการบังคับหลักประกันตามมาตรา ๗๖ (๒) และให้จัดสรรชำระแก่ผู้ยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๗๙ หากศาลเห็นว่าเหตุคัดค้านผู้บังคับหลักประกันตามมาตรา ๗๘ วรรคหนึ่ง ให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่ง แต่หากศาลเห็นว่าไม่มีเหตุดังกล่าว ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง

คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลตามมาตรา ๗๘ หรือ ๗๙ นี้ให้อุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภายในสิบห้าวัน คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ไม่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง หรือเมื่อศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี ให้ศาลสั่งคืนประกันหรือหลักประกันแก่ผู้วางประกันหรือหลักประกันต่อศาลตามมาตรา ๗๘ วรรคสอง

มาตรา ๘๐ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่งตาม มาตรา ๗๙ และยังมีกิจการที่จะต้องดำเนินต่อไป ให้ศาลแต่งตั้งผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งตามที่ศาล เห็นสมควรเป็นผู้บังคับหลักประกันแทน

ให้นำบทบัญญัติในหมวดนี้ที่เกี่ยวกับผู้บังคับหลักประกันมาใช้บังคับแก่ผู้บังคับ หลักประกันแทนตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา ๘๑ คำพิพากษาของศาลที่ให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๙ ไม่กระทบถึงการใดที่ผู้บังคับหลักประกันได้กระทำให้ไปแล้วก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาเช่นนั้น

หมวด ๗

ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

มาตรา ๘๒ สัญญาหลักประกันทางธุรกิจจะระงับสิ้นไปเมื่อ

(๑) หนี้ที่ประกันระงับสิ้นไป

(๒) ผู้รับหลักประกันและผู้ให้หลักประกันตกลงกันเป็นหนังสือให้ยกเลิกสัญญา หลักประกันทางธุรกิจ

(๓) มีการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

(๔) มีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในการบังคับหลักประกันหรือเมื่อ ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน

มาตรา ๘๓ ผู้รับหลักประกันจะบังคับหลักประกันแม้เมื่อหนี้ที่ประกันนั้นขาดอายุ ความแล้วก็ได้ แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ยที่ค้างชำระตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเกินกว่าห้าปีไม่ได้

หมวด ๘

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๘๔ ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกันผู้ใดโดยทุจริตแสดงข้อความอัน เป็นเท็จหรือปกปิดความจริงในการดำเนินการทางทะเบียนตามมาตรา ๑๖ หรือการขอจดทะเบียนตาม มาตรา ๑๗ หรือการขอแก้ไขรายการจดทะเบียนตามมาตรา ๒๐ หรือการขอยกเลิกการจดทะเบียนตาม

มาตรา ๒๑ หรือการดำเนินการตามมาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสองเท่าของจำนวนหนี้ที่เป็นประกันตามสัญญา หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๕ ผู้รับหลักประกันผู้ใดจงใจหรือละเว้นไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๑ วรรคสอง มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๘๖ ผู้ให้หลักประกันผู้ใดโดยทุจริตไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง มาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๖๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๗ ผู้ให้หลักประกันผู้ใดจงใจหรือละเว้นไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๘๘ ผู้ให้หลักประกันผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า ทำให้ไร้ประโยชน์ ย้าย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยทุจริตจนเป็นเหตุให้ผู้รับหลักประกันไม่อาจบังคับหลักประกันทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๘๙ ผู้รับหลักประกันผู้ใดโดยทุจริตแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงในการร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาบังคับหลักประกันตามมาตรา ๔๘ หรือในการแจ้งผู้บังคับหลักประกัน เพื่อมีคำวินิจฉัยบังคับหลักประกันตามมาตรา ๖๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองเท่าของจำนวนหนี้ที่เป็นประกันตามสัญญา หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๐ ผู้ให้หลักประกันผู้ใดโดยทุจริตส่งมอบหรือแสดงดวงตรา สมุดบัญชี และเอกสาร อันเป็นเท็จเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สิน ตลอดจนสิทธิต่างๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ต่อผู้รับหลักประกันหรือผู้บังคับหลักประกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๑ ผู้ให้หลักประกันผู้ใดโดยทุจริตไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๒ ผู้รับหลักประกันหรือผู้บังคับหลักประกันผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูล หรือความลับในการประกอบธุรกิจหรือข้อมูลอื่นใดของผู้ให้หลักประกันอันเป็นข้อมูลหรือความลับที่ตามปกติวิสัยของผู้ให้หลักประกันจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย และเปิดเผยหรือใช้ข้อมูลหรือความลับนั้น เพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้ง

จำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี หรือเปิดเผยโดยผู้ให้หลักประกันได้ให้ความยินยอมแล้ว

ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลหรือความลับจากบุคคลตามวรรคหนึ่ง แล้วเปิดเผยข้อมูลหรือความลับนั้นในประการที่น่าจะเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

มาตรา ๙๓ ผู้บังคับหลักประกันผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ กระทำการหรือไม่กระทำการโดยทุจริต หรือฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้โดยมุ่งหมายให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๙๔ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิด ซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลในเรื่องนั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นด้วย หากได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นความผิด

มาตรา ๙๕ ความผิดตามมาตรา ๘๕ และมาตรา ๘๗ ให้เจ้าพนักงานทะเบียนมีอำนาจเปรียบเทียบได้ ในการนี้เจ้าพนักงานทะเบียนอาจมอบให้พนักงานสอบสวนดำเนินการเปรียบเทียบได้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการเปรียบเทียบตามที่เห็นสมควรไว้ด้วยก็ได้

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกินสามสิบวันแล้ว ให้ถือว่าคดีอาญาเลิกกัน

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบหรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคสอง ให้ดำเนินคดีต่อไป

ผู้สนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

-----

(๑) คำขอจดทะเบียน แก้ไขรายการจดทะเบียน หรือยกเลิก การจดทะเบียนสัญญา หลักประกันทางธุรกิจ		ฉบับละ ๒๐ บาท
(๒) การจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ		
(ก) กรณีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นที่ดิน ให้เรียกเท่ากับค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนจำนอง		
(ข) กรณีทรัพย์สินอื่นนอกจาก (ก) และกิจการ ให้เรียกไม่เกินร้อยละสองของจำนวนเงิน ที่ตกลงใช้ทรัพย์สินเป็นประกัน แต่ต้องไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท		
(๓) การแก้ไขจำนวนเงินที่ตกลงใช้ทรัพย์สินเป็นประกัน ให้เรียกไม่เกินร้อยละสองของจำนวนเงินที่ตกลง ใช้ทรัพย์สินเป็นประกัน แต่ต้องไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท		
(๔) การแก้ไขรายการจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ		
ยกเว้นรายการจำนวนเงินที่ตกลงใช้ทรัพย์สินเป็นประกัน	ครั้งละ	๒๐๐ บาท
(๕) การยกเลิกการจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ		๒๐๐ บาท
(๖) การตรวจสอบและการออกหลักฐานการตรวจสอบการจดทะเบียน	ครั้งละ	๕๐๐ บาท
(๗) การตรวจดูรายการจดทะเบียน	ครั้งละ	๕๐ บาท
(๘) คำขอรับใบอนุญาต	ฉบับละ	๑,๐๐๐ บาท
(๙) ใบอนุญาต	ฉบับละ	๒๐,๐๐๐ บาท
(๑๐) ค่าต่ออายุใบอนุญาต	ครั้งละ	๑๐,๐๐๐ บาท
(๑๑) ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ	๕,๐๐๐ บาท

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายสมศักดิ์ วรวิจักขณ์
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2503
การศึกษา	นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Master of Laws, Temple University, Philadelphia, USA. Attorney Assistant Training Program, UCLA Extension. ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บยส. 11) การบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน (ปรม. 4) การบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับผู้บริหารระดับสูง (ปศส. 5) ประกาศนียบัตรกฎหมายภาษีอากร (เนติบัณฑิตสภา) ประกาศนียบัตรกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา-การค้าระหว่างประเทศ
ประวัติการทำงาน โดยย่อ	ผู้ช่วยหัวหน้าส่วน ส่วนดำเนินคดี 2 สำนักกฎหมาย ธ. กสิกรไทย ผู้ช่วยหัวหน้าส่วน ปรีक्षाและสัญญา สำนักกฎหมาย ธ. กสิกรไทย ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย บล. เอกธำรง เคจีไอ ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย ธ. เอเชีย ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายกฎหมาย ธ. ดีบีเอส ไทยท努
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ สายงานกฎหมาย ธ. ทหารไทย

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง ผลกระทบของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจต่อสถาบันการเงิน
ผู้วิจัย นายสมศักดิ์ วรวิจักขณ์ หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ 26
ตำแหน่ง ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ สายงานกฎหมาย บมจ. ธนาคารทหารไทย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการที่สถาบันการเงินใช้พิจารณาให้สินเชื่อ นอกเหนือจากความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ขอสินเชื่อแล้ว ยังรวมถึงทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันในการชำระหนี้ ซึ่งแต่เดิมการที่บุคคลและนิติบุคคลจะขอสินเชื่อประเภทต่างๆจากสถาบันการเงินจะต้องมีหลักประกัน คือ ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง เครื่องจักร สต็อกสินค้า ตราสารทุน ตราสารหนี้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการประกอบธุรกิจเป็นอย่างมากเพราะผู้ประกอบการบางประเภทไม่มีหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินใดๆที่จะนำมาเป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินได้ โดยอาจมีบัญชีเงินฝาก เครื่องจักรเล็กๆที่ไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนเครื่องจักรและทำให้จดทะเบียนจำนองไม่ได้ หรือสิทธิการเช่าอาคารร้านค้าซึ่งเป็นสถานที่ในการประกอบธุรกิจ ซึ่งทรัพย์สินเหล่านี้ไม่สามารถนำมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้แก่สถาบันการเงินได้ เนื่องจากในระบอบกฎหมายปัจจุบันการนำทรัพย์สินเป็นหลักประกันในการชำระหนี้มีกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ การจำนองและการจำนำ แต่ด้วยการจำนองและจำนำเป็นรูปแบบของหลักประกันการชำระหนี้ที่มีข้อจำกัดในการใช้หลายประการ กล่าวคือ

การจำนำกำหนดไว้เฉพาะสังหาริมทรัพย์เท่านั้นที่จะนำมาจำนำได้ และผู้จำนำจะต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำให้แก่ผู้รับจำนำด้วย หลักการดังกล่าวจึงไม่เปิดช่องให้ผู้ประกอบการนำสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอื่นอีกมากมาย เช่น สินค้าคงคลัง วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต สินค้า สิทธิการเช่า เป็นต้น ไปจำนำเพื่อสามารถจำนำได้ หรือหากผู้จำนำส่งมอบทรัพย์สินจำนำแก่ผู้รับจำนำไปแล้ว แต่มีความจำเป็นที่จะต้องนำทรัพย์สินจำนำกลับคืน ก็จะทำให้การจำนำระงับสิ้นไป

การจำนอง ถึงแม้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะมีได้กำหนดให้ผู้จำนองต้องส่งมอบทรัพย์สินจำนองให้แก่ผู้รับจำนองก็ตาม แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็มีข้อจำกัดในการใช้สัญญาจำนองเพื่อเป็นหลักประกันอยู่หลายประการ คือ

1. ผู้จ้างจะต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จ้าง แต่เนื่องจากเอกชนส่วนใหญ่ของประเทศยังไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินมีเพียงสิทธิครอบครอง ดังนั้น เอกชนจึงไม่สามารถใช้ที่ดินของตนมีสิทธิครอบครองเหล่านั้นมาทำการจ้างเป็นหลักประกันได้ นอกจากที่ดินแล้ว ก็มีเครื่องจักรเพียงบางประเภทเท่านั้นที่จะจ้างได้ ยังมีเครื่องจักรและอุปกรณ์อีกมากที่ไม่สามารถจดทะเบียนได้

2. ประเภทของทรัพย์สินที่จะนำมาจ้างไว้ เนื่องจากการจ้างใช้ได้กับทรัพย์สินน้อยประเภทโดยใช้ได้กับอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ เรือกำปั่น หรือ เรือมีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แพ สัตว์พาหนะสังหาริมทรัพย์อื่นซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ให้จดทะเบียนเฉพาะการ จึงทำให้ทรัพย์สินหลายชนิดไม่สามารถนำมาจ้างได้

ผลจากการที่กฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันมีข้อจำกัดนี้ทำให้สถาบันการเงินต่างๆ หาท่างแก้ไข้ปัญหาโดยทำสัญญาในลักษณะพิเศษเพื่อรองรับความต้องการในทางธุรกิจ ในการนำทรัพย์สินที่ไม่สามารถจ้างได้ตามกฎหมายมาใช้เป็นประกันหนี้โดยลูกหนี้ยังคงครอบครองทรัพย์สินดังกล่าวอยู่ในทางความเป็นจริง อย่างไรก็ตาม สถาบันการเงินยังคงไม่มั่นใจว่าสัญญาดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมายหรือไม่เพียงใดนอกจากนี้ ในกรณีที่ลูกหนี้ตกอยู่ในภาวะที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เจ้าหนี้ตามสัญญาอาจประสบปัญหาในการบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามสัญญา ทั้งนี้ เพราะเจ้าหนี้ตามสัญญาอาจไม่ถือว่าเป็น"เจ้าหนี้มีประกัน"ตามกฎหมายล้มละลาย และมีได้มีบุริมสิทธิใดๆ อันจะสามารถยกเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้อื่นๆ ของลูกหนี้ได้

ดังนั้น เพื่อให้เกิดสภาพคล่องต่อการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ จึงเกิดแนวคิดที่จะให้ผู้หลักประกันสามารถนำทรัพย์สินอื่นๆ มาเป็นหลักประกันแก่ผู้รับหลักประกันได้โดยผู้ให้หลักประกันไม่จำเป็นต้องส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินดังกล่าวแก่ผู้รับหลักประกัน จึงทำให้เกิด "ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ"(ซึ่งต่อไปในเอกสารฉบับนี้จะเรียกว่า "ร่างพระราชบัญญัติ") ขึ้น

โดยร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้สามารถนำทรัพย์สิน ไม่ว่าประเภทใดอาจใช้เป็นหลักประกันได้เว้นแต่ที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ ซึ่งผู้ให้หลักประกันนั้นไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแก่ผู้รับหลักประกัน ทำให้ผู้ให้หลักประกันยังคงครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน มีสิทธิจำหน่าย จ่าย โอน ใช้สอย ใช้ในการผลิต นำไปรวมกับทรัพย์สิน ใช้ไปสิ้น

ไป และได้ดอกผลของทรัพย์สินนั้น จนกว่าศาลจะมีคำสั่งบังคับหลักประกัน ซึ่งจัดแจ้งหลักประกันแล้ว ผู้รับหลักประกันมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญ

ในการให้หลักประกันนั้น ได้มีการกำหนดไว้เป็น 2 วิธี คือ การให้หลักประกันในทรัพย์สินแต่ละชนิด กับ การให้หลักประกันโดยมีการนำทั้งกิจการมาเป็นหลักประกัน ซึ่งการนำกิจการมาเป็นหลักประกันนี้มรดกบังคับและจำหน่ายหลักประกันที่แตกต่างจากหลักประกันชนิดแรก กล่าวคือ หลักประกันนี้จะทำให้สามารถขายกิจการไปทั้งกิจการในลักษณะที่ผู้รับโอนสามารถรับ โอนและดำเนินการต่อไปได้ ทำให้มูลค่าของกิจการมีมากขึ้นในการนำมาเป็นหลักประกันแก่สถาบันการเงิน

อาจกล่าวได้ว่าร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจนี้มีประโยชน์แก่สถาบันการเงินในการพิจารณาหลักประกันที่กว้างขวางมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการในการขอสินเชื่อเพื่อนำไปใช้ในการประกอบกิจการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการของร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจซึ่งอยู่ในระหว่างขั้นตอนของกระบวนการนิติบัญญัติ
2. เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งผลดีและผลเสียของร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจต่อสถาบันการเงินและเศรษฐกิจโดยรวม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในเอกสารฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งทำการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยจะศึกษาการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ตามร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ ซึ่งในการศึกษานี้จะยึดร่างที่คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ ในคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ได้นำเอาร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจฯ ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ตรวจพิจารณาเสร็จเรื่องที่ ๔๕๓/๒๕๕๓ มาพิจารณาปรับปรุงเป็นหลัก

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบ และวิธีการในการประยุกต์ใช้หลักกฎหมายจากต่างประเทศ โดยเปรียบเทียบข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศ ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จากหนังสือ บทความ และบัญญัติของกฎหมาย ตลอดจนข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการศึกษาเปรียบเทียบวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. คำว่า “สิทธิเรียกร้อง” ตามมาตรา 3 ของร่างพระราชบัญญัติควรให้หมายความรวมถึง สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ทุกกรณีโดยไม่จำกัดเฉพาะหนี้เงิน เพราะสิทธิเรียกร้องให้มอบสินค้าหรือทรัพย์สินอื่นก็เป็นทรัพย์สินที่มีค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นหลักประกันชำระหนี้ได้

2. เนื่องจากหลักการสำคัญของกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจในประเทศ ไม่ว่าสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และประเทศอื่นที่ใช้กฎหมายในลักษณะเดียวกันนี้ ไม่จำกัดทรัพย์สินที่สามารถใช้เป็นหลักประกันไว้เพียงบางประเภท แต่จะเปิดกว้างให้ทรัพย์สินต่างๆ ทุกประเภทที่ลูกหนี้หรือผู้ให้หลักประกันมีความสามารถนำมาใช้เป็นหลักประกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของกฎหมายฉบับนี้มากกว่า นอกจากนี้ในทางปฏิบัติของภาคธุรกิจมีการนำทรัพย์สินประเภทต่างๆ ทั้งที่เข้าและไม่เข้าเกณฑ์ของมาตรา 8 ไปใช้เป็นหลักประกันเป็นจำนวนมาก หากกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับจะทำให้สัญญาที่มีอยู่จำนวนมาก รวมทั้งสัญญาที่ธนาคารของรัฐและธนาคารพาณิชย์มีอยู่ในขณะนี้ไม่มีผลใช้บังคับ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมได้ เพราะสัญญาที่มีการนำทรัพย์สินไม่เข้าเกณฑ์มาตรา 8 ไปใช้เป็นหลักประกันจะไม่มีผลบังคับ แต่ถ้ามีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปรวมกับทรัพย์สินอื่นของกิจการสัญญาก็จะมีผลบังคับได้ นอกจากนี้ การจำกัดประเภทของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามร่างกฎหมายดังกล่าวไม่สอดคล้องกับเหตุผลของกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งออกมาเพื่อให้สามารถนำทรัพย์สินใดๆ ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจไปใช้เป็นหลักประกันได้ การระบุประเภทของทรัพย์สินเป็นรายการเป็นการยากที่จะบัญญัติให้ครอบคลุมทรัพย์สินที่มีค่าทางเศรษฐกิจทุกประเภท แม้จะมีการออกกฎกระทรวงเพิ่มเติมประเภททรัพย์สินเป็นครั้งคราวก็ตาม และจะก่อให้เกิดปัญหาการตีความและบังคับใช้กฎหมาย เช่น ทรัพย์สินใดเป็นสังหาริมทรัพย์ที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ (รถยนต์ของบริษัทที่ให้กรรมการบริษัทใช้ หรือเครื่องปรับอากาศที่ใช้ใน

สำนักงานเป็นสังหาริมทรัพย์ที่ใช้ในการประกอบธุรกิจหรือไม่) สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาใช้เป็นหลักประกันได้หรือไม่ เป็นต้น

3. ในปัจจุบันภาคธุรกิจนำทรัพย์สินที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์ของมาตรา 8 (2)-(5) ของร่างพระราชบัญญัติไปใช้เป็นหลักประกันเป็นจำนวนมาก หากกฎหมายฉบับนี้จำกัดประเภททรัพย์สินที่สามารถใช้เป็นหลักประกันไว้เพียงไม่กี่ประเภทจะทำให้สัญญาที่มีอยู่จำนวนมาก รวมทั้งสัญญาที่ทางธนาคารของรัฐและธนาคารพาณิชย์มีอยู่ในขณะนี้ไม่มีผลใช้บังคับ ซึ่งจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมได้ เพราะสัญญาที่มีการนำทรัพย์สินที่ไม่เข้าเกณฑ์มาตรา 8 (2)-(5) ไปใช้เป็นหลักประกันจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้ แต่ถ้ามีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปรวมกับทรัพย์สินอื่นของกิจการ สัญญาที่จะมีผลบังคับได้ตามกฎหมายฉบับนี้

4. การกำหนดประเภทของทรัพย์สินที่สามารถนำไปใช้เป็นหลักประกันและข้อยกเว้นให้ชัดเจนในพระราชบัญญัติจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบและมีความมั่นใจในการลงทุนมากกว่าที่ระบุในกฎกระทรวง ดังนั้น จึงเห็นว่าไม่ควรจำกัดประเภทของทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันไว้เพียงไม่กี่ประเภทตามร่างกฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ และเห็นว่าควรบัญญัติกฎหมายเปิดกว้างให้ทรัพย์สินไม่ว่าประเภทใดสามารถนำไปใช้เป็นหลักประกันได้ เว้นแต่ทรัพย์สินที่กฎหมายกำหนดไม่ให้นำไปใช้เป็นหลักประกัน ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับกฎหมายของต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น และเป็นแนวทางเดียวกับร่างกฎหมายที่คณะกรรมการพิจารณามาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของชาติเสนอ

5. คำว่า “ทรัพย์สินที่ตนมีกรรมสิทธิ์อยู่ในปัจจุบัน” ตามมาตรา 9 ของร่างพระราชบัญญัติอาจก่อให้เกิดปัญหาในการใช้กฎหมาย เนื่องจากทรัพย์สินบางประเภท อาจไม่ถือว่ามีกรรมสิทธิ์ เช่น สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ หรือเครื่องหมายการค้า ซึ่งทรัพย์สินเหล่านี้สามารถใช้เป็นหลักประกันได้

6. ตามมาตรา 22 วรรค 1 ของร่างพระราชบัญญัติควรระบุให้รวมถึง “การโอนทรัพย์สิน” เพื่อป้องกันปัญหาในการตีความว่า การทำสัญญาในลักษณะที่มีการโอนกรรมสิทธิ์ในรูปแบบอื่นสามารถทำได้หรือไม่ เช่น การให้เช่าซื้อ เป็นต้น

7. ตามมาตรา 22 วรรค 3 ของร่างพระราชบัญญัติห้ามมิให้ตกลงแตกต่างที่กฎหมายกำหนด ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าในทางธุรกิจคู่สัญญาควรมีสติที่จะตกลงให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันอย่างใดเป็นทรัพย์สินที่ไม่ให้จำหน่ายจ่ายโอน (Fixed lien) หรือเป็นทรัพย์สินที่ยอมให้มีการจำหน่ายจ่ายโอนได้ (Floating lien) และขีดหลักเสรีภาพในการแสดงเจตนาของคู่สัญญา (Freedom of Contract) ด้วย

8. เนื่องจากกฎหมายลักษณะจำนองมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการประกันหนี้ที่เกิดขึ้นแล้วหรือหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และหนี้ที่มีเงื่อนไข ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีหลักการเดียวกัน จึงเห็นควรเพิ่มบทบัญญัติเช่นเดียวกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 707 ประกอบมาตรา 681